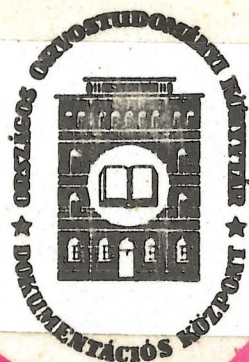

F 568/a

AZ ORVOSI KÖNYVTÁROS

ORSZÁGOS ORVOSTUDOMÁNYI KÖNYVTÁR
ÉS DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
BUDAPEST

1977
17. ÉVF.
I
SZÁM

A z
ORVOSI KÖNYVTÁROS
1977. 17.évf. 1.szám

ORSZÁGOS ORVOSTUDOMÁNYI
KÖNYVTÁR ÉS DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
B u d a p e s t

Szerkeszti a Szerkesztőbizottság

Felelős szerkesztő:

Dr Székely Sándor

Szerkesztő

Szepesiné Dr Benda Mária

Szerkesztőség:

**Országos Orvostudományi Könyvtár és Dokumentációs Központ
1088 Budapest, Szentkirályi u. 21.**

Telefon: 343-736, 343-788

Jelen számunk munkatársai: Dr Forgács Iván, az Egészségügyi Minisztérium h.főosztályvezetője, Dr Székely Sándor, az OOKDK igazgatója, Dr Nagy Ernő, a Kulturális Minisztérium Könyvtárügyi Osztályának munkatársa, Billédy Ferencné, az AGROINFORM osztályvezetője, Dr Bodor Imre, a pécsi Megyei Kórház gazdasági igazgatója, Danis Mihály, a kecskeméti Megyei Kórház Orvosi Könyvtárának vezetője, Szabó Sándor, az ELTE Könyvtártudományi Tanszékének tanára, Egry Tamásné, az OOKDK Könyvtárának vezetője, Dr Ostorháros Györgyné, a győri Megyei Kórház Orvosi Könyvtárának vezetője, Schwanner Endréné, az OKI Könyvtárának munkatársa, Dr Sarlós Józsefné, a székesfehérvári Megyei Kórház Orvosi Könyvtárának vezetője, Kállay Istvánné, a Fővárosi KÖJAL Orvosi Könyvtárának vezetője, Pásztor Imréné, az István Kórház Orvosi Könyvtárának vezetője, Kőnczöl Dániel, a János Kórház Orvosi Könyvtárának vezetője.

HU ISSN 0030-6010

Felelős kiadó: Dr Székely Sándor

**Kiadja és terjeszti az ORSZÁGOS ORVOSTUDOMÁNYI
KÖNYVTÁR ÉS DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT**

Készült: az OOKDK Boksorozító részlegében

**Felelős vezető: Dufka Istvánné
Budapest, 1977.**

Pld.: 300 B/5

A Z O R V O S I K Ö N Y V T Á R O S
Az Országos Orvostudományi Könyvtár és
Dokumentációs Központ

T á j é k o z t a t ó j a

1977

17. évfolyam

1. szám

T A R T A L O M

Oldal

A z o r v o s i k ö n y v t á r o s o k é s o r - v o s t a n á c s a d ó k V I I . o r s z á g o s é r t e k e z l e t e 1976. október 5-6.	
FORGÁCS Iván: Megnyitó	5
SZÉKELY Sándor: Bevezető	8
NAGY Ernő: A könyvtárközi együttműködési formák az új könyv- tári alapszabályokban	11
Korreferens: BILLÉDY Ferencné	12
BODOR Imre: Az Integráció. Új szervezeti szabályzatok a kór- házi szervezet alapján	14
Korreferensek: DANIS Mihály	24
WAGNER Imre	26
SZABÓ Sándor: A könyvtárosképzés formái	30
EGRY Tamásné: Állományalakítás	33
Korreferensek: OSTORHARICS Györgyné	40
SCHWANNER Endrené	42
SARLÓS Józsefné	46
ILLIK Istvánné: Tájékoztatás a szakkönyvtár saját és külső forrásaiból	49
Korreferens: KÁLLAY Istvánné	57
PÁSZTOR Imréné: Könyvtári mikrohálózat a kórházon belül	63
Korreferens: KÖNCZÖL Dániel	79

	Oldal
Könyvtárosok írják	
BATÁRI Gyula: Magyar orvosi és egészségügyi folyóiratok /1803-1944/	83
Közlemények - Hírek	117
Jelen számunk cikkeinek referátumai	118

CONTENTS

	Page
Seventh national conference of medical librarians and medical consultants, October 5-6, 1977	
Iván FORGACS: Opening of the medical librarians' meeting...	5
Sándor SZÉKELY: Opening speech.....	8
Ernő NAGY: Forms of interlibrary cooperation put in the new library statutes.....	11
Co-rapporteur: Ferencé BILLÉDY.....	12
Imre BODOR: The integration. New organizational statutes on the basis of hospital organization.....	14
Co-rapporteurs: Mihály DANIS.....	24
Imre WAGNER.....	26
Sándor SZABÓ: Forms of library training.....	30
Tamásné EGRY: Formation of stock.....	33
Co-rapporteurs: Györgyné OSTORHARICS.....	40
Endréne SCHWANNER.....	42
Józsefné SÁRLOS.....	46
Istvánné ILLIK: Information offered by the own and external sources of the special library.....	49
Co-rapporteur: Istvánné KALLAY.....	57
Imréné PASZTOR: Library micro-network within the hospital..	63
Co-rapporteur: Dániel KONCZOL.....	79
Our librarians report	
Gyula BÁTARI: Hungarian medical and health journals /1803 - 1944/.....	83
Notes - News	
Abstracts of articles published in present issue.....	118

СОДЕРЖАНИЕ

УИІ. конференция венгерских медицинских библиотечкарей и врачей-консультантов 5-6 октября 1976 г.

	Стр.
Иван ФОРГАЧ: Открытие конференции медицинских библиотечкарей	5
Шандор СЕКЕЙ: Вступительное слово.	8
Эрнё НАДЬ: Виды межбиблиотечного сотрудничества в новых библиотечных уставах.	11
Корреферент: Ибоя БИЛЛЕДИ.	12
Имре БОДОР: Интеграция. Новые организационные уставы с учетом больничной организации.	14
Корреференты: Михай ДАНИШ.	24
Имре ВАГНЕР.	26
Шандор САБО: Виды подготовки библиотечкарей.	30
Эва ЭГРИ: Изменения фонда библиотек.	33
Корреференты: Каталин ОСТОРХАРИЧ.	40
Агнеш ШВАННЕР.	42
Каталин ШАРЛОШ.	46
Эрика ИЛЛИК: Информация из собственных и внешних источников спецбиблиотеки.	49
Корреферент: Вера КАЛЛАИ.	57
Илона ПАСТОР: Микробиблиотечная сеть внутри больницы.	63
Корреферент: Даниел КЕНЦЕЛ.	79
Библиотечкари сообщают	
Дьюла БАТАРИ: Венгерские медицинские и санитарные журналы /1803-1944 гг./.	83
Сообщения - Известия	117
Рефераты статей данного номера журнала.	118

M E G H I V Ó

AZ ORVOSI KÖNYVTÁROK ÉS ORVOSTANÁCSADÓK

VII. ORSZÁGOS ÉRTEKEZLETÉRE

1976. október 5-6.

Helye: Országos Orvostudományi Könyvtár és Dokumentációs Központ
Budapest, VIII. Szentkirályi. u. 21.

Semmelweis - terem

P R O G R A M

Október 5-én

10^h-kor

M e g n y i t ó. Tartja: Dr Lukács Jenő az Eü.M. főosztályvezetője

B e v e z e t ő. Tartja: Dr Székely Sándor az OOKDK igazgatója

A könyvtárközi együttműködési formák, az új könyvtári alapszabályokban.

Előadó: Dr Nagy Ernő a Kult.M.Könyvtári Osztályának
munkatársa

Korreferens: Billédy Ferencné az AGROINFORM
osztályvezetője

S Z Ü N E T

Integráció. Új szervezeti szabályzatok a kórházi szervezet alapján.

Előadó: Dr Bodor Imre a pécsi Megyei Kórház
gazd.igazgatója

Korreferens: Danis Mihály a kecskeméti Megyei Kórház
Orv.Kvt. vezetője

Wagner Imre a pécsi Megyei Kórház Orv.
Kvt. vezetője

Az előadásokkal kapcsolatos kérdések, hozzászólások. - V i t a -

13^h-tól 14³⁰-ig E b é d s z ü n e t
14³⁰-tól

Új könyvtári feldolgozási szempontok, módszerek.

Előadó: Dr. Szűcs Jenőné az OSZK Bibliográfiai Oszt.
vezetője

A könyvtáros oktatás új formája.

Előadó: Szabó Sándor az ELTE Könyvtári Tanszékének
tanára

A délutáni előadásokkal kapcsolatos kérdések, hozzászólások.

V i t a .

20^h-tól Baráti vacsora

Október 6-án

9^h-kor

Állományalakítás

Előadó: Egry Tamásné az OOKDK Könyvtárának vezetője

Korreferens: Dr. Ostorharics Györgyné a győri Megyei Kórház
Orv. Kvt. vezetője

Schwanner Endréné az OKI könyvtárosa

Tájékoztatás a szakkönyvtár saját és külső forrásaiból.

Előadó: Illik Istvánné a gyulai Megyei Kórház
Orv.Kvt. vezetője

Korreferens: Kállay Istvánné a Főv.KÖJÁL Orv.Kvt.
vezetője

S Z Ü N E T

Könyvtári mikrohálózat a kórházon belül.

Előadó: Pásztor Imréné az István Kórház Orv.Kvt.
vezetője

Az előadásokkal kapcsolatos kérdések, hozzászólások.

V i t a .

Délután K u l t u r á l i s program a Budavári Palotában

M e g n y i t ó

A XX. század második felének technikai forradalma realizálta a tudomány termelőerővé válását és ezzel egyidőben a tudomány művelése intézményes társadalmi érdekévé vált. Jól szemlélteti ezt az ENSZ egyik jelentése a tudományos munkáról:

"A tudományos kutatás, amely a XIX. század világában csupán mellérendelt szerepet játszott, a XX. században olyan fontossá vált, hogy ma már lehetetlen leírni valamely emberi társadalmat anélkül, hogy megadnánk a tudományos kutatásnak az őt megillető helyet. A felfedezések egyre nagyobb gyakorisággal követik egymást. Azt gondolhatnánk, hogy ez a történelem folytonos gyorsulásának egyik megnyilvánulása.

A történelem gyorsulása nyomban szemünkbe ötlük, ha végigpillantunk az emberi társadalmak fejlődésének folyamatán. A tudománnyal közvetlen kapcsolatban nem álló emberi tevékenység feltehetően minden 40 évben kétszereződik meg. Teljesen világos azonban, hogy a tudományos tevékenység /minden gazdasági és műszaki következményével együtt/ az emberi tevékenység más fajtáihoz viszonyítva a jelen korszakban különösen gyors fejlődést mutat: hozzávetőlegesen azt mondhatjuk, hogy minden 10 évben megkétszereződik.

Ez a növekedési törvény több különböző statisztika alapján levezethető. Összhangban van vele például a tudományos folyóiratokban megjelenő eredeti közlemények vagy pedig az egy tudományban, így a fizikában publikált cikk-kivonatok száma. Érvényesnek találjuk a fenti megállapítást akkor is, ha a laboratóriumban dolgozó tudományos személyzet létszámát fogadjuk el ismérvnek. Végül becslést végezhetünk a jelentős tudományos felfedezések évenkénti számára vonatkozóan is, s az eredmény ismét ugyanazt a növekedési sebességet mutatja. A tudományos tevékenység tízévenként bekövetkező megduplázódásának egyik lényeges következménye így fejezhető ki: a történelem kezdete óta élt összes tudósok és kutatók 90%-a ma él és dolgozik."

Nagyon szellemesen írja Csaba György és Vörös László "Ma és holnap" című műükben, hogy a mai tudományos dolgozók műszeres emberekre és tudósokra oszthatók fel. A műszeres emberek, tehát azok, akik különösebb átfogó koncepció nélkül, egy-egy részproblémát egzakt módszerekkel oldanak meg, rengeteg új információt szolgáltatnak. A klasszikus értelemben vett tudósok inkább szintetizálnak vagy hipotéziseket állítanak fel, ők mennyiségileg kevesebb, de minőségileg talán értékesebb információkat nyújtanak.

A 70-es években a technikai forradalom az információ robbanás korszakába jutott és ma már a szakember saját szűkebb szakterületének irodalmát sem tudja áttekinteni. Tovább bonyolítja a helyzetet a felgyorsult avulás, amely felveti a "megszüntette megőrizni" filozófiájának gyakorlati alkalmazását.

A korszerű szakemberképzés csak arra szorítkozhat, hogy az egyéni továbbképzés képességét megtanítsa. Így ír erről Marx György:

"Azok a fiatalok, akik most kezdenek el dolgozni, jóval a századforduló után vonulnak majd nyugalomba. Minden valószínűség szerint abban a termelőágazatban, amelyben elhelyezkedtek, legalább egyszer teljes technikai forradalmat élnek majd át. A munkahelyek, amelyeket nagypapa korukban elfoglaltak, most talán nem is léteznek. Meglehet, ma még fel sem talált termelési folyamatokat irányítanak majd olyan gépeken, amelyeket csak ezután terveznek meg.

Alapvetően abból kell kiindulnunk, hogy semmilyen dolgozó, legyen kék zubbonyos munkás vagy fehér köpenyes alkalmazott, technikus vagy egyetemet végzett diplomás, nem várhatja el, hogy valamely adott állás, valamely foglalkozásban vagy szakmában egyetlen szűk területre való specializálódás élete végéig megélhetést biztosít számára.

Mindezen tényezők vezettek oda, hogy míg régebben a könyvtár a szaktudományos munka kisegítő eszköze volt, addig ma az orvosi könyvtáros ugyanolyan obligát tagja a tudományos teamnek, mint a biológus, biokémikus, matematikus vagy éppen a sebész.

Ha elfogadjuk, hogy a rendezett információ a döntéssel-
készítés legfontosabb mozzanata, akkor nem lehet vitás, hogy
éppen az információ rendezése révén a könyvtárosi munka döntő
láncszeme az egészségügyi tevékenységnek is.

Munkájuk fontosságának ebben az értelmezésében kívánok a
konferenciához sok sikert.

B e v e z e t ő

Tisztelt Értekezlet, kedves munkatársak!

Három év telt el a legutóbbi, VI. országos értekezletünk óta. Egy országos szervezet, hálózat életében ez nem nagy idő, de azért elegendő ahhoz, hogy megállapíthassuk a fejlődés tendenciáit. Ugy hiszem, nem tévedek, ha megállapítom, hogy az utolsó három évben könyvtáraink helyzete megszilárdult, munkája elmélyült, tekintélye növekedett és ez elsősorban annak köszönhető, hogy tevékenységünket sikerült a fő feladat, az orvosok és az egészségügyi szakdolgozók tájékoztatásának - az informatikai munkának - az irányába koncentrálni.

Elég sokan vagyunk itt, akik jól emlékszünk azokra az időkre - a hálózat megszervezésének első időszakára -, amikor a fő feladat a tevékenység megszervezése és a klasszikus értelemben vett könyvtári munka megindítása volt. Ezt az időszakot az évente is lemérhető erőteljes, elsősorban mennyiségi fejlődés jellemezte.

Most, amikor az extenzív fejlődés szakaszát felváltotta az intenzív szakasz, a fejlődés már nem olyan látványos. Nem számolhatunk be évről évre számos új könyvtár létrejöttéről, a könyvtárak dolgozóinak jelentős számszerű gyarapodásáról, de be számolhatunk arról, hogy a tájékoztató munka irányába tett fordulatot eredményesen hajtottuk végre és ennek - elsősorban éppen a legutóbbi években - mennyiségileg is mérhető eredményei is mutatkoznak.

Arra gondolok, hogy például irodalomkutatással, témabibliográfiák összeállításával ma már csaknem minden olyan könyvtárunk foglalkozik, amelyben függetlenül és teljes munkaidőben foglalkoztatott könyvtáros működik. Gondolok arra, hogy többszáz könyvtáros szerzett szakképesítést a szaktanfolyamainkon az el-

mult tíz évben, akik jól megállják a helyüket az információk munkában. Felismerik a technika szükségességét, számos gyorsasoló berendezést és mikrofilm leolvasót szereztek be. Egyre növekvő mértékben veszik igénybe a hálózat biztosította szolgáltatásokat. A könyvtárukba érkező szakirodalmat nagyobb mélységben dolgozzák fel.

A feldolgozás és az ennek kapcsán nyújtott információ változatlanul könyvtáraink fő feladata. Fejlődött-e az információ bázisa? Hogyan állunk a szakirodalom beszerzésének lehetőségeivel?

Valamennyien tudjuk, hogy a szakirodalom beszerzésének a lehetősége – ami a hálózat megalakulásának első időszakában jelentősen fejlődött – az utolsó években anyagi okok miatt megtorpant. A folyóirat választék országosan nem növekedett, ma is körülbelül ugyanannyi folyóirat-féleségre fizetnek elő könyvtáraink, mint legutóbbi országos értekezletünk idején: mintegy 1.600 féle folyóirat jár a könyvtárainkba. Az anyagi nehézségek ellenére azonban e folyóiratok példányszáma mégis nőtt, mert míg 1973-ban kb 8.000 példány külföldi folyóiratra fizettünk elő, addig 1975-ben 9.800 példányra. Ez azt mutatja, hogy az orvosok igényeit nagymértékben szem előtt tartó könyvtárak csak a valóban szükséges folyóiratokra fizetnek elő – nagyobb példányszámban. A használat szüli ugyanis az igényeket, és ahol az igény jelentkezik, ott az intézmények vezetése biztosítja is a kielégítésüket az adott anyagi lehetőségek keretében – amelyek mégiscsak növekedtek.

Növekedtek még akkor is, ha tekintetbe vesszük, hogy ugyanezen évek alatt a szakkönyvek beszerzése elég jelentékenyen – mintegy 30%-kal – csökkent. A mennyiségi fejlődés időszakában a külföldi könyvbeszerzés évről évre növekedve elérte, majd meghaladta az évente vásárolt 6.000 kötetet, sőt e fölé is emelkedett. A csökkenés a 70-es évek elején kezdődött, 1973-ban már csak 4.000 kötetet szerzett be a hálózat és körülbelül ennyi kötet beszerzése várható 1976-ban is. A szakirodalom beszerzésének ilyen alakulása egyébként világjelenség. A beszerzésnek az igényekhez és a szükségletekhez való szorosabb adaptálásával is sok helyen foglalkoznak, hiszen a takarékoság és a férőhellyel való gazdálkodás is világjelenség.

Arra törekszünk, hogy értekezleteinken olyan kérdéseket tüsszünk napirendre, amelyek a hálózatban működő könyvtárosokat kivétel nélkül érintik. Ilyen kérdés a már említett információs munka és az állományalakítás. De vannak olyan kérdések is, amelyeket a könyvtárügy és az egészségügy fejlődése tűz napirendre. Ilyen az új könyvtári törvény valamint az egészségügyi intézmények terén bevezetett szervezeti átalakulás, az integráció. Ezeknek is van kihatásuk a munkánkra, e kérdések orvosi-könyvtári vonatkozásainak napirendre tűzése is időszzerű. És még van néhány kérdés - értekezletünk programjában olvasható -, amelyekről úgy érezzük: van mit mondani róluk.

Ugy gondolom, ez a kivételesen gazdag program bőséges lehetőséget ad tevékenységünk legfontosabb kérdéseinek megtárgyalására és ezzel eredményes tapasztalatcserére.

Tisztelt Hallgatóság!

A legutóbbi országos értekezlet óta eltelt idő alatt az OOKDK és a hálózat két jubileumról emlékezett meg szerény kerekék között. Nem ünnepeltünk, csak megemlékeztünk. Megemlékeztünk arról, hogy 1974-ben volt 25 éves az OOKDK és 1975-ben volt 15 éves a hálózat. Ezen alkalmakat megragadtuk arra is, hogy néhány munkatársunk számára kitüntetésekkel javasoljunk. Engedjék meg, hogy most utólag személyesen is gratuláljak a kitüntetésekhez és viselőiknek, de valamennyi munkatársunknak is további eredményes munkát és jó egészséget kívánjak.

Amikor ezen országos értekezlet előtt számbavettük "törzsgárdánkat", kitünt, hogy munkatársaink közül 21-en az orvosi könyvtári hálózat megalakulása óta dolgoznak velünk és nyolcan vannak rajtuk kívül olyanok, akik még régebben, 2-3 évtizede szolgálják töretlen lelkesedéssel az orvosi könyvtárügyet. Bizonys vagyok abban, hogy egyetértetek velem: meg kell ragadnunk a mai alkalmat arra, hogy e munkatársainkat elismerő oklevéllel tüntessük ki. Jelképezze az oklevelekkel átnyújtott piros székfü érzelmeinket, hálánkat és jókívánságainkat!

Ezek után pedig jó munkát, eredményes tapasztalatcserét kívánok.

A könyvtárközi együttműködési formák az új könyvtári alapszabályokban című előadásában rámutatott, hogy 20 év telt el az első jogszabály megalkotása óta: 1976-ban látott napvilágot a második könyvtári törvény.

Ez tulajdonképpen négy részből áll: alapszabályból, végrehajtási utasításból, irányelvekből és módszertani utmutatókból. Az első három már megjelent, az utóbbiak készítése folyamatban van.

A második könyvtári törvény keret jellegű, szűkszavú. Ez az a rész éppen, ami maradandónak tekinthető. A többi rész, beleértve a módszertani utmutatókat, idővel változhat.

Az első könyvtári törvény szervezeti kérdéseiből indul ki a második, úgy, hogy tekintetbe veszi az 1976-os igényeket, a könyvtárak mai feladatait és ebből vezeti le az új törvényt.

Az első törvény kiindulópont volt, a második: eszköz. Ma már szélesebben kell értelmeznünk az együttműködést. Az új törvényben úgy tűnik, mintha a hálózatok szerepe csökkenne. A valóságban nem így van: a könyvtári együttműködés alapformája ma is a hálózat, de egyre nagyobb szerepet kell kapniuk a különböző együttműködési köröknek. Az utóbbi alapja semmiképpen sem az azonos főhatóság, hanem a szakterületi profil, az azonos gyűjtőkör, azonos feladatok.

Az együttműködő körök régi változatai /gyűjtési és szolgáltatási kooperáció/ ujjal: a területi együttműködéssel is bővülnek /regionális körök/. Az új könyvtárközi kölcsönzés pályájába beiktatódik majd a regionális lépcső.

Az új könyvtári törvény számos lehetőséget ad a megfelelő fejlődésre és különösen aláhuzza a könyvtárak legfőbb funkciójának, a tájékoztatásnak a szerepét.

Tisztelt hallgatóim, kedves kollégák!

A könyvtárak közötti együttműködésnek az új könyvtári törvény tágasabb kaput nyit azzal, hogy a hagyományos hálózati szervezeten túl szakterületi együttműködési körök szervezésére ad lehetőséget. Ha a kooperációs körök eddigi tevékenységét illetve céljait tekintjük, az jól láthatóan megegyezik a törvényben foglaltakkal.

Ugy is vehetjük tehát, hogy a törvény eme paragrafusa bizonyos meglévő formákat rögzít illetve törvényesít, természetesen kibővítve és kiteljesítve a kooperációs köröknél megfogalmazott ideát.

Milyen reményeink vannak vagy lehetnek ennek a gondolatnak - az együttműködés gondolatának - a megvalósítására, a meglévő együttműködés teljesebbé tételére?

Térjünk vissza egy kicsit a kooperációs körök elyzetére. Bizonyára a jelenlévők közül többen részt vesznek kooperációs kör munkájában, s így világosan látják és maguk is tapasztalják a nehézségeket. A kooperációs körök tagjai bizonyos munkálatokat megpróbálnak összehangoltan végezni - állománygyarapítás, közös katalógus stb; - az eredmények messze elmaradnak a kívánatostól vagy a lehetőségestől.

Véleményem szerint ennek okai:

- a fenntartók közömbössége a pénzügyi szabályok áthághatatlansága, a kooperációs kör tagjainak egyenetlen együttműködési készsége.

Az első kettő áthidalásában remélhetőleg segítségül szolgál a törvény rendelkezése.

Az együttműködési készség tekintetében azonban nekünk magunknak kell változtatnunk eddigi felemás - akarom is, nem is - magatartásunkon. Tisztelet azoknak, akik eddig is erejükön felül munkálkodtak az ügyért.

Együttműködési készségen értem azt is, ha nem mindenáron és nem mindent magunk akarunk csinálni, hanem jól megfontoltan, okosan felhasználjuk a könyvtári rendszer produktumait.

Nemrégiben beszélgettem egy nagy közművelődési könyvtár munkatársaival. Bizonyos tájékoztató szolgáltatás kialakítását tervezték - önerőből, sajátmaguk. Ezt a szolgáltatást egy országos tájékoztató központ már évek óta közreadja. Felesleges megismételni.

Az együttműködő könyvtárak, ha tökéletes is az együttműködési készség, adottságaiknak megfelelően tudnak csak részt venni a munkában.

Vannak akiknek többet kell adniuk és vannak, akik jobban rászorulnak a segítségre.

Az együttműködést ne az adok-kapok elv vezérelje.

Saint-Exupéry híres művében, A kis hercegben a 325-ös bolygó királya kérdezi:

"Ha egy generálisnak azt parancsolnám, szálljon virágról virágra, mint egy lepke, vagy írjon egy tragédiát, vagy változzék tengeri madárrá és a generális nem hajtaná végre a parancsot, ki lenne emiatt a hibás? ő vagy én?

- Főlséged! - jelentette ki a kis herceg nagy határozottsággal.

- Látod. Mindenkitől azt kell követelni, amit az illető megtehet. A tekintély legelső alapja az értelem - mondta a király".

Az együttműködés legelső alapja a megértés - mondom én.

Integráció. Új szervezeti szabályzatok a
kórházi szervezet alapján

Tisztelt Országos Értekezlet!

Az egészségügyi vezetők, szervezők ez évi kiemelt feladata az egészségügyi intézményrendszer továbbfejlesztése, más szóval: az integráció gyakorlati végrehajtásának előkészítése - számos helyen már az átszervezés megvalósítása. A kiadott általános irányelvek alapján a helyi adottságokat, lehetőségeket számbavevő szervezeti-működési szabályzatok készülnek az integrált intézmények munkája zavartalanságának biztosítása érdekében.

Az egészségügyi intézmények integrációjának kérdése, tervezése nem mai keletű, előzményei hosszú évekre nyulnak vissza.

A szocialista országok egészségügyi minisztereinek Sopotban, 1969-ben megtartott X. Konferenciáján dr. Szabó Zoltán, dr. Aczél György és Cserba László "A kórházak szervezeti és fejlesztési problémái Magyarországon" c. előadása már foglalkozott a magyar kórház-hálózat távlati fejlesztésének és szervezésének szempontjaival. Ezek között már meghatározták az általános kórházak egyesítésének, integrációjának szükségességét, hangsúlyozva a vezető kórházak szerepét és azt, hogy ezek köré kell egyesíteni a gyógyító-megelőző funkciókat és intézményeket. Megállapításuk szerint ez a korszerű ellátási egységrendszer hosszabb periódus alatt, lépcsőzetes fejlesztéssel, átfogó, egységes funkcionális, műszaki és gazdasági tervek alapján valósítható meg.

Az integrált kórház szervezési-irányítási kérdéseinek sorában többek között a felügyeleti szabályozással kapcsolatos problémákat kellett tisztázni. A kérdéses időben ugyanis egyes megyei kórházak, szakkórházak, önálló rendelőintézetek és kiemelt gondo-

zóintézetek jogi-igazgatási önállósággal rendelkeztek, közvetlenül a Megyei Egészségügyi Osztályokhoz kapcsolódtak.

A szerzők az integrált kórház legfejlettebb formájának azt a rendszert találták, ahol az előbb említett integrált intézmények egy szervezeti keretbe kerülnek - egy intézet vezetése alá - megszüntetve korábbi jogi-igazgatási-gazdasági önállóságukat. Ilyen szervezetet találtak alkalmasnak az egészségügyi ellátás differenciált, fokozatos, célszerű kialakítására, az egymásra épülő munkamegosztásra, a központosított szolgáltatások bevezetésére, az átgondolt fejlesztések megvalósítására, az intézetek gazdaságos működtetésére.

Az Egészségügyi Minisztérium a IV.ötéves tervidőszak elején már rögzítette az egészségügyi ellátó hálózat korszerűsítésének, a gyógyító-megelőző intézményrendszer távlati fejlesztésének alapelveit, ennek jóváhagyása után a megvalósítás előkészületi szakasza következett.

A tervidőszak elején hazánkban az egészségügyi intézményhálózatban a munkaerő, az egészségügyi eszközök, az ellátási kapacitás 75%-a tanácsi irányítás alatt állott. A tervezett integráció így lényegesen nagyobb %-ban érinti a tanácsi egészségügyi intézményeket mint az Egészségügyi Minisztérium vagy a más főhatóságok közvetlen irányítása alatt állókat.

A tanácsi irányítás alatt lévő egészségügyi intézmények, felügyeletét is különböző tanácsi szinten látták és látják el. /Megyei Tanács, megyei jogú Városi, Városi-Járási Tanácsok./

A gyógyító-megelőző intézményrendszer korszerűsítése, a progresszív betegellátási rendszer kiépítése az erre legalkalmasabb intézmények egységesítését, centralizálását követelte volna meg, függetlenül attól, hogy az integrálásba tervezett egységek irányítása, finanszírozása milyen szintű tanács feladatát képezi.

Az Országgyűlés 1971. febr.10-én jóváhagyta az új Tanács-törvényt. Az új tanácsi irányítás alapja az önkormányzati jogkör és hatáskör széleskörű decentralizálása. Nyilvánvalóvá vált, hogy a tanácsok és az alájuk rendelt intézmények önállósága nem segí-

ti elő azt az intézményi integrációt, amely a korszerű egészségügyi ellátásban világszerte érvényesülő két alapvető tendencián: egyrészt az intézmények és szolgáltatások integrációján, másrészt a kialakítandó intézmény-rendszeren belüli fokozatos ellátáson alapul.

Az új tanácsai rendszer alapja valamint a gyógyító-megelőző egészségügyi intézményrendszer korszerűsítési, távlati fejlesztési célkitűzései között így ellentmondás keletkezett.

Hogyan és mikor oldható fel? Dr. Aczél György az 1970-ben Balatonfüreden tartott Országos Egészségügyi Közgazdasági Anketon erre a kérdésre a következőképpen adta meg a választ: "Nyilván nem lehet kizárólag csak az egészségügy irányítása szempontjából azonnal optimális rendszer kialakítását igényelni, így az ellentmondás feloldása, enyhítése a két tendencia közötti egészséges kompromisszum, valamint az integráció fokozatos és lépcsőzetes megvalósítása útján történhet".

1972. ápr. 20-án megszületett az 1972. évi II. Törvény: az Egészségügy Törvénye.

A törvény részletes szabályozásokat általában nem tartalmaz. Általános, egyuttal előremutató rendelkezései azonban lehetővé teszik, hogy az egészségügy egyes kérdéseit megfelelő, később kiadásra kerülő jogszabályokban, rendeletekben, utasításokban a törvény megváltoztatása nélkül lehessen szabályozni. Ennek szellemében készült az Egészségügyi Minisztérium 19/1975. EüM. sz. utasítása a gyógyító-megelőző intézményrendszer szervezetének és működésének továbbfejlesztéséről.

A 19/1976. Eü.M.sz. utasításban az Egészségügyi Minisztérium irányelveket, mintákat adott ki a tanácsok által fenntartott gyógyító-megelőző intézmények szervezeti formáira, szervezeti és működési szabályzatainak elkészítésére. Az utasítás melléklete a következő szervezeti formákhoz ad irányelveket, mintákat:

- a. Helyi kórház-rendelőintézet: /Fővárosi kerületi Tanács, Megyei-Városi Tanács, Városi Tanács, Járási Hivatal által fenntartott kórház-rendelőintézet, esetleg gondozó-intézet összevonása/

b. Fővárosi

Megyei Kórház } - Rendelőintézet

/Fővárosi, Megyei Tanács szintjén/

- c. Szakkórház-gondozóintézet /ezt a szervezeti formát az irányelvek olyan helyeken javasolják, ahol olyan TBC, ideg-elme gyógyintézet vagy szanatórium van, mely nem tartozik a tanács által fenntartott kórház-rendelőintézeti szervezeti egységbe/.
- d. Önálló rendelőintézet. /Fővárosi, kerületi, Megyei, Városi, Városi Tanácsi, Járási Hivatali szinten, ahol .. kórházak nincsenek és a rendelőintézet önállóan működik/.

A gyógyító-megelőző intézményrendszer integrációja

Baranya megyében, Pécs városában:

A tervezett integráció ismertetése előtt azzal a felépítéssel kell megismerkednünk, amelyben az egészségügyi intézmények jelenleg Baranya megyében, ill. Pécs városában működnek szakmai felügyeleti irányítás valamint költségvetési gazdálkodás szempontjából.

Az intézményrendszer megoszlása szakmai felügyeleti irányítás és fenntartás szempontjából:

- Egészségügyi Minisztérium /Pécsi Orvostudományi Egyetem Klinikái és elméleti intézetei/
- Magyar Néphadsereg /3.sz.Honvédkórház/
- Magyar Államvasutak /MÁV.Területi Rendelőintézet/
- Tanácsi irányítás alatt álló intézmények.

A tanácsi egészségügyi intézmények különböző tanácsi szintek irányítása és fenntartása alatt állanak, mint:

- a Baranya megyei Tanács, ill. annak szakigazgatási szerve: a Megyei Egészségügyi Osztály irányítása alatt álló intézmények
- Pécs megyei Város Tanácsa irányítása alatt álló intézmények.

- Városi Tanácsok irányítása, fenntartása alatt működnek a vidéki kórház-rendelőintézetek, hozzájuk csatolt feladatokkal./gondozás, üzeméllátás, stb/; Komló, Mohács, Szigetvár.
- A Tanácstörvényben meghatározott elvektől eltérően még a Siklói Járási Hivatal szakmai felügyelete és fenntartása alatt működik a siklói Kórház-Rendelőintézet.
- A községi tanácsok kezelésében, költségvetésében kizárólag alapellátási feladatok vannak.

Mint az eddigiekből is kitűnik, Baranya megyében, Pécs városában az egészségügyi intézmények rendszere igen bonyolult, talán egyik más megyéhez, sőt más vidéki, un. "egyetemi város"-hoz /Szeged, Debrecen/ sem hasonlítható. Ez már előrevetíti azt a problémát, hogy ilyen körülmények között az integráció létrehozása csak igen gondos szervezéssel, lépcsőzetesen, több év alatt oldható meg.

A továbbiakban a Baranya megyei Tanács VB. Egészségügyi Osztálya közvetlen irányítása alatt álló intézmények rendszerével kívánok foglalkozni, ezek között is a Pécs városában működőkkel.

Intézmények:

Megyei Kórház, Megyei Gyermekkórház, Megyei Tüdőgyógyintézet, Megyei Közegészségügyi és Járványügyi Állomás, Megyei Mentalhygiénés Intézet, Megyei Bőr- és Nemibeteg gondozó Intézet, Megyei TBC Gondozó Intézet, MÉV Üzemegészségügyi Szolgálat és Szakrendelés, Megyei Sportorvosi Intézet, továbbá több kisebb eü. szervezet.

A felsorolt intézmények közül a Megyei Kórház és annak Gazdasági Igazgatósága látja el már évek óta azok többségének költségvetési gazdálkodását, közös gazdálkodási egységben.

E jelenlegi szervezés kiterjed a mai értekezlet résztvevőit legjobban érdeklő orvosi-szakkönyvtári kérdésekre, így a beszerzés, nyilvántartás, a költségvetési keretekkel történő gazdálkodás problémáira csakugy, mint a szakkönyvtárosnak az intézményi

szervezeti rendszerben való hovatartozására, a gazdasági szervezettel való kapcsolatára, tehát olyan kérdésekre, amelyek szervezésében, megoldásában talán nincs egységes mai gyakorlat és távlati elképzelés az ország területén, s így a mai értekezlet Tisztelt Résztevői az általános szervezeti kérdéseket meghaladóan érdekelhetik.

E kérdések megválaszolásához szükségesnek tartom az intézményünkben: a Baranya megyei Tanács Kórházában ma érvényben lévő, a szakkönyvtár vezetőt érintő szervezeti forma és a nálunk folyó, szintén a témakörrel kapcsolatos költségvetési gazdálkodási gyakorlat ismertetését.

a. A Megyei Kórház közös gazdálkodásába bevont intézmények és intézetek működésével kapcsolatos eszköz és anyag beszerzéseket igényléseik alapján a Gazdasági Igazgatóság bonyolítja le, ehhez a munkához azonban igénylik a Gazdasági Igazgatóság szervezéséhez nem tartozó különböző munkatársak segítségét, ezek között a folyóirat, kiadvány, szakkönyvbeszerezés területén az intézményi könyvtárvezető közreműködését.

b. Az intézményi szakkönyvtár-vezető az intézmény igazgató főorvosának közvetlen kinevezési-alkalmazási jogkörébe tartozik, annak közvetlen alárendeltje, szakmai munkájáért az igazgató főorvosnak tartozik felelősséggel. Szoros kapcsolatot tart fenn az intézmény Tudományos Bizottságával, annak munkáját segíti. De szoros kapcsolat jellemzi a szakkönyvtár-vezető és a Gazdasági Igazgatóság együttműködését is.

c. A szakkönyvtár-vezető rendelkezik a Megyei Kórház költségvetésében biztosított, folyóirat-kiadványok, szakkönyvek beszerzésére előirányzott költségvetési kerettel. Az erre vonatkozó igényeket az osztályoktól begyűjti, összeállítja a megrendeléseket és azokat ellenjegyzés, majd a megfelelő vállalatokhoz való továbbítás céljából a Gazdasági Igazgatóságnak átadja.

d. Az a. pontban ismertetett gazdálkodási rendszeren belül, saját előirányzatuk mértékéig könyvet önállóan szereznek be a Megyei Kórházhoz csak gazdaságilag tartozó, egyébként önálló intézmények, szervezetek. /Pl.: üzemeü.szolgálat/

e. A közös gazdálkodási körbe bevont intézmények, szervezetek által beszerzett folyóiratok, kiadványok, szakkönyvek a vonatkozó PM.sz. utasítás alapján a költségvetésen és számvitelen keresztül közös vagyont képeztek ugyan, de egységes, közös folyóirat, szakkönyv-leltárban nem szerepeltek. Külön leltára van így pl.: a MEV.Üzemei. Szolgálatnak, a Megyei Mentalhygiénés Intézetnek stb. Probléma még, hogy a helyi nyilvántartások kezelését szakképzetlen dolgozók végzik. Ugy vélem, hogy ez nemcsak gazdasági szempontból helytelen, ezen a rendszeren szakkönyvtári vonatkozásban is változtatni kell, az egységes nyilvántartási rendet, fegyelmet a jövőben még inkább meg kell követelni.

Költségvetésünk szűkös keretei között, továbbá a beszerzések előirányzatait rögzítő PM. intézkedések miatt a folyóiratokat, könyveket, egyéb szakkönyvtári anyagot a jövőben csak alapos megfontolások után lehet beszerezni, a tudományos szempontból felmerülő igények kielégítésének rangsorolása mellett.

A beszerzett állomány szakszerűen előírt nyilvántartása, feldolgozása nem nélkülözheti a képzett szakkönyvtárosi közreműködést. A szakszerűség, gazdaságosság elvének együttes alkalmazását csak úgy tudjuk érvényesíteni, ha ezen a területen is centralizálást hajtunk végre, melynek legidősebb alkalma az egészségügyi intézmények integrációja.

A Baranya megyei Tanács VB. Egészségügyi Osztálya a megyében, főleg Pécs városában az egészségügyi intézmény-rendszer integrációjának megvalósítását a már ismertetett okok miatt több lépcsőben tervezte.

Elsőnek a Pécs városával történt megállapodás alapján a Városi Tanács szakmai irányítása és gazdasági fenntartása alatt álló, 120 ágyas kórház 1976. április hó 1. napjával a Megyei Kórházba olvadt be.

A volt Városi Kórház önálló költségvetéséből jelentős összeget fordított évről-évre folyóirat, kiadvány és szakkönyv beszerzésére. A könyvtárosi feladatokat mellékállású, nem szakképzett dolgozó látta el. Az intézménynél kizárólag a beszerzett szakkönyveket vették nyilvántartásba, - nem mindenben az előírt

követelmények szerint. Folyóirat- és egyéb kiadvány-nyilvántartásuk nem volt, az osztályvezető-főorvosoknál kint lévő - letétnek tekinthető - folyóiratokon kívül az állomány jelentős részét rendezetlen állapotban találtuk.

Az átvétel során a könyvtáros dolgozó szervezetileg a Megyei Kórház szakkönyvtárosának irányítása alá került. A folyóiratok, szakkönyvek számbavétele megtörtént, a selejtezés most van folyamatban, ennek végrehajtása után az anyagot a szakkönyvtár vezető a kórházi központi leltárkönyvbe fogja átvezetni.

Már szélesebb körű integrációt tartalmazott az a tervezet, amelyet a Megyei Egészségügyi Osztály megfelelő előkészítés és megfontolás után, jóváhagyás céljából a Megyei Tanács VB elé terjesztett. A tervezet egészének ismertetésével nem kívánok foglalkozni, csupán a Megyei Kórházat érintő részeket szeretném ismertetni.

A tervezet szerint a Megyei Kórházzal szervezeti egységbe kerülnek:

- a. azon intézetek, intézmények, melyek gazdálkodását eddig is a Megyei Kórház látta el /Megyei Mentalhygiénés Int., Megyei Bőr- Nemibeteg gond.Int., Megyei Sportorvosi Int., MEV.Üzemegészségügyi és Szakorvosi Szolgálat/, továbbá
- b. az eddig a Megyei Tanács Egészségügyi Osztálya közvetlen szakmai irányítása alatt működő, külön gazdálkodási jogkörrel, szervezettel rendelkező 320 ágyas Megyei Tüdőgyógyintézet, az annak közös gazdálkodásába tartozó TBC. Gondozóintézetekkel együtt.

A tervezetet a Bm. Tanács Végrehajtó Bizottsága 1976-ban jóváhagyta, végrehajtásának időpontjául 1977. január 1. napját határozta meg.

Az intézményrendszer kialakítására vonatkozó előkészítő munkálatok folyamatban vannak.

Az intézményrendszer kialakítása során szabályozásra kerül az orvosi szakkönyvtár is mind szervezeti mind működési vonatkozásban.

Mielőtt ennek ismertetésére rátérnék, vázolni kívánom az egyesítésre kerülő intézmények jelenlegi szakkönyvtári helyzetét.

A jelenleg is közös gazdálkodásunkban lévő intézmények, intézetek könyvtári helyzetéről a korábbiakban már beszámoltam. A január hónapban integrálásra kerülő Tüdőgyógyintézet már jelentős folyóirat- és szakkönyv- állománnyal rendelkezik. Az intézetnél főfoglalkozásu, un. kulturfelélős van, ő látja el az orvosi könyvtárosi feladatot is, könyvtárosi szakképesítés nélkül.

Az intézményrendszer kialakítása során az egységes szakkönyvtár szervezeti felépítése, működésének szabályozása során az alábbi elveket tartjuk fontosnak:

1. A szervezetbe tartozó könyvtárosi feladatokat ellátó dolgozók egységes irányításának szabályozása
2. Az integrálásra kerülő intézményrendszer egységes könyv- és folyóirat nyilvántartásának biztosítása.
3. A szakkönyvtári orvos-tanácsadó feladatkörének meghatározása.
4. A folyóiratok és a szakkönyvek beszerzésére fordítható éves költségvetési előirányzatokkal való gazdálkodás jogkörének szabályozása.

A fenti elvek gyakorlati megvalósítása érdekében a következő szervezeti forma kialakítását, szabályozások kiadását tervezzük:

- a. Az egységes intézményrendszerben működő könyvtárosokat megfelelő képesítési, képzettségű, orvosi szakkönyvtár-vezető irányítása alatt szervezetiileg összehajtogatjuk. Munkájukat a szakkönyvtár-vezető utasításai alapján lesznek kötelesek elvégezni.
- b. Az orvosi szakkönyvtár-vezető a főigazgató főorvos közvetlen kinevezési, alkalmazási jogkörébe tartozik.
- c. A szakkönyvtári orvostanácsadó jogkörét kiterjesztjük az intézményrendszerben lévő intézmények mindegyikére, a főigazgató főorvos közvetlen felügyelete alatt.
- d. Biztosítani kívánjuk az egységbe bevont intézmények, intézetek szakkönyv, folyóirat és egyéb kiadvány anyagának egységes központi nyilvántartását, az integrálásra kerülő intézmények állományának az egységes központi nyilvántartásba történő átvezetése útján.

- e. Az orvosi szakkönyvtár-vezető költségvetési gazdálkodási jogkörét kiterjesztjük az integrált intézmények folyóirat és szakkönyv beszerzésére biztosított éves költségvetési előirányzatainak a felhasználására is. E jogkörében az éves költségvetési előirányzatokat be kell tartani az igények kielégítésénél, vitás esetekben az orvos-tanácsadó rangsorolását figyelembe kell venni.

Tisztelt Országos Értekezlet!

A korszerű diagnosztika, az orvostudomány legújabb eredményeinek megismerése az orvosok egyéni és kollektív képzésének egyik fontos feladata. Az ehhez szükséges információs anyag beszerzésében, feldolgozásában, az igénylők részére történő továbbításában az orvosi szakkönyvtár, annak dolgozója, az orvos szaktanácsadó fontos szerepet töltenek be. Ezért fontos feladatunk, hogy az integráció előkészítése során a szakkönyvtári szervezeti és működési kérdésekkel, azok szabályozásával behatóan foglalkozzunk.

hozzászólása

A tanácsok által fenntartott gyógyító-megelőző intézmények és szolgálatok szervezésének és működésének továbbfejlesztésében, szervezeti egységének kialakításában Baranya megye és Pécs város helyzetét ismertető, a kérdés gazdálkodási oldalának lényegét kifejtő, a szakkönyvtár témáját is érintő előadáshoz - a végrehajtás jelenlegi állásának rövid összefoglalásával csatlakozom Bács megyéből, a kecskeméti megyei kórházból.

A szervezeti egység kialakításának folyamata a Megyei Kórházzal együtt 18 költséghelyet érintett illetve érint. A tanács-törvényt követő átszervezéssel 1972-től a kisebb egészségügyi intézmények gazdasági egységbe kerültek a megyei kórházzal. A nagyobbak megközelítőleg önálló gazdálkodást folytattak továbbra is.

A gazdasági-műszaki ellátás egységének kialakítását előkészítő munkának volt az eredménye, hogy a Megyei Tanács VB valamennyi költséghely gazdálkodását 1975-ben hozott határozatával központi gazdálkodás keretébe vonta. Ezt követte az 1976 februári VB határozat, amely a gyógyító-megelőző intézményrendszer szervezetének és működésének továbbfejlesztésében kijelölte, kinek-kinek mi a végrehajtással kapcsolatos feladata. Azt is meghatározta, hogy milyen szabályozásokra van szükség a szervezeti egység kialakításának befejezéséig.

A megvalósítás pillanatnyilag a legkönnyebben úgy vázolható, ha azt vizsgáljuk, hogy mi van még hátra? 1976 októberében befejeződik a Megyei Tüdőbeteggondozó, 1977 első felében pedig a Megyei Rendelőintézet szervezeti egységbe vonása.

A szervezeti egység kialakításában elsődleges feladatként jelentkezett a gyógyító megelőző ellátás szakmai feltételeinek megteremtése. A gazdasági-műszaki ellátás egységes szervezetének kialakításában a gazdálkodás tárgyi feltételeinek biztosítása viszonylag kevesebb problémát okozott, mint a személyi kérdések elrendezése.

Elkészült az egységes megyei cikklista, a gépi könyvelés szabályozása, a pénzgazdálkodással kapcsolatos szabályzat. Az ügyintézés ezek szerint történik. Megjelenés előtt áll az álló-eszköz és anyaggazdálkodási szabályzat. Az Egészségügyi Minisztérium rendeletének megjelenését követően készül el a munka és bér-gazdálkodási, az integráció befejezésére pedig a gazdasági-műszaki ellátás szervezeti és működési szabályzata.

Intézetünk bevezetésre kerülő /az irányelvek megyei kórház-rendelőintézet fejezete alapján összeállított/szervezeti szabályzata a szakkönyvtárt az igazgatás szervezetébe kerülő dokumentációs és információs osztályba helyezi.

A szervezeti egységbe vont intézmények állománya bekerül a megyei kórház könyvtárának állományába. Két intézmény rendelkezik említésre méltó állománnyal. Függetlenített vagy részfoglalkozású könyvtáros sehol sem működött. Könyvtárunk az integráció befejezésével eléri a 10 000 kötetet, ami újabb kérdést vet fel. Az orvostudományi könyvtári hálózat szervezeti szabályzata 3 függetlenített könyvtáros biztosítását írja elő 10 000 kötetet meghaladó állomány és a könyvtár megfelelő igénybevétele mellett. A megfelelő igénybevétel véleményünk szerint eddig is megvolt. A potenciális könyvtárhasználók körének jelentős bővülésével törvényszerűen együtt jár az igénybevétel fokozódása.

Emberi tulajdonságok megnyilvánulásaként értékelhetők azok a megnyilatkozások, amelyekkel az integráció előkészítése, a feltételek megteremtése során találkozhattunk: például az önállóság tulzott féltése, „a nagy hal megeszi a kisebbet” stb. Megítélésem szerint a féltett önállóság szült nem kis elzárkózást is. Ezeket az akadályokat legkönnyebben úgy rombolhatjuk le, ha gyakorlatunkkal igazoljuk, hogy az integrációt a korszerű munka-és üzemszervezés egyik jelentős lépéseként és lehetőségeként fogadjuk. Tevékenységünk alapján a könyvtárhasználók a rendszerszerű vált munkaszervezés folyamataként értékeljék, ne csak az egészségügyi dolgozók munkájának megkönnyítését, gazdaságosabbá tételét lássák, hanem az előny a társadalom szempontjából is mutakozzék.

hozzászólása

Tisztelt Értekezlet!

Az integráció - mint azt az elhangzott értékes előadásból és az azt követő hozzászólásból megítélhattuk - a magyar egészségügy s ehhez kapcsolódóan az orvosi szakkönyvtári munka igen fontos állomását jelenti. Végrehajtásának milyensége sok évre meghatározza majd az egészségügy és azon belül a szakkönyvtári szolgálat munkáját.

Az elmondottak bizonyítják, hogy a feladat megoldása nagyon megfontolt és előrelátó tervezést, előkészítést, az intézmény szakmai és gazdasági vezetésével való legszorosabb együttműködést követeli meg. Ennek egyik feltétele, hogy könyvtárosaink legyenek alaposan tájékozottak az országos hatáskörű és helyi rendelkezésekről. Ezért is örülünk, hogy a Központ e témát értekezletünk napirendjére tűzte.

Bodor doktor előadásából hallottuk, hogy az integráció megvalósítása milyen dúsz variációs lehetőségeket biztosít. E téren is érvényes, hogy "ahány ház, annyi szokás." A "szokás" lehet különböző, de a végrehajtás elve csak egységes. Ezekről az elvekről a következőkben elmondom néhány gondolatot, természetesen a szakkönyvtári szolgálat szemszögéből.

Tudomásul kell vennünk, hogy az integrációt a szakkönyvtári vonalon is // végre kell hajtani. A végrehajtásban a helyi szervezeti egység felépítéséhez alkalmazkodva, egységes szemléletet kell kialakítani és alkalmazni.

A szakkönyvtári szolgálat feladatköre nem változhat, legfeljebb - ha nem is mindjárt - bővíthet. A csatolt intézmények a végrehajtás után csak jobb ellátási és szolgáltatási körülmények közé kerülhetnek. Ehhez viszont a könyvtár munkaerő ellátottságát, ha az összevont állomány nagyságrendje indokolja: állandó jelleggel, ha ez nem lehetséges - az ún. bérmegetakarítás terhére - az

állományba vétel és feldolgozás idejére, meg kell javítani. Hangsúlyozottan és feltétlenül szükségesnek tartom ugyanakkor a központi feladatokat betöltő könyvtárak gépesítésének meggyorsítását. A nagyszámú intézmény egyidejű és - sajnos - nem fokozatos összevonása, amelyeknek a Központi Könyvtártól való távolsága 40 km-ig is terjed, már nem elegendhet meg kizárólagos módszerként a folyóiratok körözésével. Ahhoz, hogy egyenletes és bő termést takaríthassunk be, mellőznünk kell a magvak kézi erővel történő elvetését.

Példaként: A Current Contents feltárásában jelentős késés van. Az 1976. szeptember 20-1 számában az augusztus 20-28-a között megjelent nem tengerentúli folyóiratokat regisztrálja és e számának kézhezvételekor a nyugat-európai lapok szeptember 20-a körül megjelent példányai is a könyvtárban voltak. Korszerű másológép biztosíthatná a legfrissebb folyóiratok tartalomjegyzékeinek gyors megküldését a távolabbi egységekhez és a kiválasztott cikkek eljuttatását az olvasókhoz. A takarékoság merev alkalmazása, bizonyítottan, nem mindig gazdaságos is!

De térjünk vissza és maradjunk az elveknél. Az egy szervezeti egységbe tartozó különböző feladatkörű intézetek egy gazdálkodási egységet és ezen belül egy vagyon-tulajdonost jelentenek. Számunkra ez azt teszi kötelezővé, hogy az integrált intézetek szakkönyvtári állományát a 3/1975.KM-PM.sz. együttes rendeletnek megfelelően állományunkba kell átvenni. Ez az állomány tehát vagyoniilag a szervezeti egység, nyilvántartásilag pedig Központi Könyvtárának állományába kerül át.

Az állományba vétel technikai megoldása - átmenetileg - több módon is lehetséges. Szerintem a véglegesen helyes módszer: a dokumentumok átbélyegzése és új, a központi leltárkönyvnek megfelelő leltári számmal való ellátása. Nyilvánvaló, hogy egy és ugyanazon "vagyonban" két vagy több dokumentum nem viselheti ugyanazon leltári számot.

Időben az átleltározás fokozatosan valósítható meg. Ahol a helyi szakmai vagy távolsági okok indokolják és a szolgáltatások ellátáshoz a feltételek biztosítottak, az állományt, illetve annak a selejtezés után megmaradó részét - letéti állományként - az osztályon, a részlegen a kihelyezett intézetnél meg kell hagyni.

A letéti állományért felelőst mindig személyre szólóan kell meghatározni. A letéti állomány helyszini nyilvántartására számos egyszerű módszer alkalmazható. A párhuzamos leltárkönyvek vezetését szükségtelennek tartom.

A vagyon-átvételt követően új beszerzést – a bejelentett és koordinált igények elbírálása után – csak a Központi Könyvtár végezhet. A leltározás csak a Központi Könyvtár leltárkönyvében történhet s onnan különböző módon megoldható, de csak az átvételt a kezelésért felelős személy által igazolva kerülhet a letéti állomány nyilvántartásába.

Az állomány átvételét követően természetesen meg kell határozni a művek szakrendi besorolását és raktári jelzetét. Ha szükséges, a meglévő szakrend bővítésére, illetve egyesek finomítására is sor kerülhet.

Ezt követően kell elvégezni a központi betűrendes és szak-katalógusok olyan kiegészítését, amelyből a dokumentum lelőhelye megállapítható. Javasolható – nagyobb állománynál – az egyes letéti állományok betűrendes katalógusának kiadása is.

Ismételten hangsúlyozom, hogy ez a munka hosszú hónapok többletmunkáját követeli meg.

1976. december 31-ig az intézményeknek el kellett készíteniük a szervezeti, valamint a működési szabályzatukat. Ezzel párhuzamosan készítte el a könyvtár vezetője a szakkönyvtári szolgálat működési szabályzatát, munkarendjét, valamint beosztott dolgozóinak munkaköri leírását is.

A szakkönyvtári szolgálat vezetőjének az intézményen belüli szervezeti és munkajogi helyzetéről Bodor doktor előadásában részletes képet adott. Ezt kiegészíteném még annak hangsúlyozásával, hogy egy intézményen belül csak egy orvostanácsadó legyen s az lehetőleg legyen azonos személy az általános főigazgató-helyet-tessel, aki egyébként is összefogja az oktatási, továbbképzési, tudományos munkássági feladatokat.

Az integrált könyvtári szolgálat gazdálkodási eszközeit feltétlenül egy kézben kell tartani. Ez három számlacsoportra terjed ki: a könyv-beszerzésre; a folyóiratok beszerzési keretére, valamint a munkaeszköznek minősülő könyvek, kiadványok, kötetelési

költségek, gyors tájékoztató és témafigyelő szolgálat, továbbá a könyvtárközi kölcsönzéshez kapcsolódó kiadások fedezetére. Mint az elhangzott referátumból hallottuk, hogy "egy vagyon" gazdálkodás ellenére a kereteket az egyes költséghelyekre lebontottan kell a könyvtárnak megkapnia, a felhasználást nyilvántartani s arról elszámolást adni. Ennek technikai részleteit ismertetni e helyütt nem lehet feladatom.

A 25/1976.sz. Bű.M. utasítás a könyvtárszolgálat egy másik feladatkörét is rögzíti: a betegkönyvtárakat. Ezt a szakkönyvtári feladattal nem hozza kapcsolatba. Mégis meg kell említenem. Ugyanis a 17/1976.sz.MT rendelet 18.§-ának /2/ bekezdése e könyvtárakat kifejezetten közművelődési típusúnak nevezi. Az 1976. évi 15.sz. tr.5§/2/bek-ében ezt olvashatjuk: "A könyvtár - tevékenységi körén, tulmenően - más könyvtár feladatait is elláthatja." Már is mutatkoznak jelei annak, hogy egyes intézmények a betegkönyvtárak feladatkörét is a szakkönyvtári szolgálattal kívánják elláttatni. Szívesen vennénk, ha illetékes szerveknél e kérdésben állásfoglalás születne.

Az elmondottakból látjuk, hogy az új működési szabályzat és az integráció végrehajtása a könyvtárakra jelentős többletfeladatot ró, hosszú időre kiható intenzív munkát és olyan szervezési, könyvtár-technikai feladatok megoldását követeli meg, melyekre egységes végrehajtási utasítást adni nem lehet. Ez azonban korántsem zárja ki annak a lehetőségét, hogy a helyi sajátosságokhoz alkalmazkodva - egységes szemlélettel élve, azonos elvek szerint hajtsuk végre integrációs feladatainkat. A könyvtárszolgálat integrációja ugyanis - véleményem szerint - kezdő lépés a könyvtári "centralizált decentrum" kiépítése felé.

A könyvtárosképzés formái

A tudományos kutatások eredményeinek közismerten nagyfokú növekedése, "felhalmozása" miatt világszerte tapasztalható jelenség, hogy az oktatásügyben állandóan keresik az ismereteknek azon körét, amelyek az oktatás tananyagát képezik. E tantervi reformokat időnként szervezeti változások is követik, keresik azokat a képzési formákat, iskolatípusokat, amelyek keretében a jövő szakembereit lehetőleg jobban fel lehet készíteni feladataik elvégzésére. Áll ez a nagy hagyományokkal rendelkező szakmákra is, de fokozottabban a fiatal, hosszabb multtal nem rendelkező diszciplinák oktatására, amelyek lényegében most keresik, alakítják képzési rendszerüket. Nehezíti ezt a munkát, hogy ezek a szakmák lényegében még nem fogalmazták meg azokat a feladatokat, amelyeket a szakterület különböző szintjein dolgozóknak el kell látniuk. A fiatal szakmák képzési problémáival küszködik a könyvtár- és tájékoztatásügy is.

Magyarországon a könyvtárosképzés a II. világháborút megelőző időszak hosszabb-rövidebb próbálkozásait leszámítva az 1948/49-es tanévtől indult meg az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar Könyvtártudományi Tanszékén, ahol jelenleg is folyik tanárszakkal párosítva 5 éves nappali és 6 éves levelező képzés. Az 1962/63-as tanévtől ugyanitt 3 éves könyvtár kiegészítő szakon szerezhethetnek könyvtárosi szakképesítést az egyéb felsőfokú végzettséggel rendelkező szakemberek. Az információs szakterületek szakemberszükségletét hivatott biztosítani a Könyvtártudományi Tanszék keretében /1975/76-os tanévtől indított 2 éves posztgraduális informatikus szak.

A könyvtárak nagyságrendi növekedése és az ebből következő munkaköri differenciálódás eredményeként egyre nagyobb szükség volt könyvtárainkban a felső szint alatt képzett ún. középszintű feladatokat ellátó szakemberekre. Ennek az igénynek a kielégítésére szervezték meg 1957-ben a könyvtárosképző tanfolyamokat. Már ezt

a rendszert tükrözi a 148/1962./MM sz. képesítési utasítás, amelynek értelmében a napi 8 órás munkakörben foglalkoztatott könyvtárosoknak felső- vagy középfoku szakképesítéssel kell rendelkezniük. A 2 és 1/2 éves tanfolyamok idővel differenciálódtak, a közművelődési könyvtárosok képzése 1963-tól az iskolarendszer keretei között a felsőfoku tanítóképző intézetekben népművelő szakkal párosítva folyt. A szakkönyvtárosok képzése továbbra is tanfolyami keretben maradt és mezőgazdasági, műszaki, orvosi és társadalomtudományi tagozattal működik. A 129/1964./MK.12./MM sz. utasítás a tanítóképzői oklevelet és a szaktanfolyami vég bizonyítványt szakképesítés tekintetében egyenlőnek fogadta el, de ez természetesen nem vonatkozott az iskolai végzettségre.

Időközben megfogalmazódott az igény, hogy a jövőben a könyvtárosi képesítés egyetemi vagy főiskolai, tehát felsőszintű végzettséghez legyen kötve. Ezzel párhuzamosan zajlott a felsőfoku tanítóképzők főiskolai rangra emelése és ezzel a tanítóképzős könyvtárosképzés automatikusan főiskolai rangra emelkedett. Nem oldódott meg azonban a szaktanfolyamot végzettek problémája, mivel ez az iskolarendszeren kívül maradvány számos hátránnyal sújtotta a majd 3 ezer könyvtárost. Ennek a problémának az orvoslására nyílik lehetőség az oktatásügyi miniszter legújabb rendelete /2/1976./IX.14./OM sz.r./ alapján, amely lehetővé teszi, hogy a könyvtárosképző szaktanfolyamokon és a tanítóképző intézetek népművelő-könyvtáros szakán végzettek főiskolai államvizsgát tehesse- nek. Az államvizsga letételének lehetőségeiről és körülményeiről a szaksajtóból a közeljövőben részletesen tájékozódhatnak az érdeklődők. Itt is szeretnénk hangsúlyozni, hogy a főiskolai oklevél megszerzése csupán lehetőség azok számára, akiknek jelenlegi munkakörük betöltése felsőfoku végzettséghez van kötve, ill. akik képességeik és ambícióik révén a szakmában tovább kívánnak lépni. Azok részére viszont, akik nem fognak államvizsgát tenni, a meg- jelenő bérezési és képesítési rendeletekben megfelelő fizetési előmenetelt kell biztosítani. A főiskolai államvizsgák megkezdésével a középfoku tanfolyamok fokozatosan meg fognak szűnni.

A könyvtárosképzés szintjei közül eddig a felsőfoku képzés problémáit érintettük. Az elmondottakból következik, hogy a közép-

foku képzés, ill. a középfoku munkakörök meg fognak szűnni. Könyvtárainkban a differenciáltabb munkaszervezés és a gépesítés következtében egyre több olyan munkafeladat lesz, amelynek ellátása nem igényel könyvtáros szakképzettséget. Ezeket a feladatokat a jövőben az elképzelések szerint könyvtártechnikusok fogják végezni. A könyvtártechnikusok képzésére két forma látszik kézenfekvőnek. A gimnáziumok III-IV. osztályában fakultatív tantárgycsoportok között választhatnak a tanulók, s az egyik közülük a a közgyűjteményi /könyvtár, levéltár, muzeum/ kezelői szak. Ez az oktatási forma kísérleti jelleggel az 1975/76-os tanévben indult néhány gimnáziumban. A könyvtárkezelői képzés másik formája várhatóan a hálózati központok és nagykönyvtárak által szervezett munka melletti tanfolyamok lesznek, hisz feltehető, hogy a gimnáziumok nem fogják tudni biztosítani a kellő utánpótlást. E tanfolyamok tartalmi és szervezeti kereteinek kidolgozása folyamatban van.

Az alapképzés mellett szólnunk kell még a továbbképzésről is. A legtöbb területen a szakemberek továbbképzését a képző intézmények látják el. A könyvtárosképző intézetek a túlterheltség miatt erre még nem vállalkozhatnak. A továbbképzési formáknak jelenleg két változata él: helyi /hálózati, hálózatközi, ill. nagykönyvtáron belül szervezett/ és központi továbbképző tanfolyamok. Az első változat tematikában és időtartamban a helyi igényekhez igazodik, míg a központi tanfolyamok tematikáit az országos szükségletek, a könyvtár és tájékoztatásügy legaktuálisabb témakörei határozzák meg. A központi tanfolyamok szervezője a Könyvtártudományi és Módszertani Központ, amely eddig többek között az alábbi témákból rendezett többnyire egy éves időtartamu tanfolyamokat: könyvtárgépesítés, osztályozás, olvasószolgálat, gyerekkönyvtárügy stb. A tanfolyamok vizsgakötelesek, elvégzésükről a hallgatók bizonyítványt kapnak.

Az új képzési rendszer kialakításával egyidejűleg a jövőben fokozott figyelmet kell fordítani az oktatás tartalmi kérdéseire, különösen a különböző képzési szintek tartalmi egymásra épülésére.

Állományalakítás

Egy könyvtár állományát, vagyis a könyvek, folyóiratok, egyéb dokumentumok összességét tartalmi szempontból a könyvtár környezete határozza meg. Eszerint: minden könyvtárnak van ún. alapgyűjtőköre. Az orvosi könyvtárak esetében ez az orvostudományi /s annak határterületét felölelő/ szakirodalom. Az orvosi könyvtárak környezete, tehát ahol a könyvtár működését kifejti /az a kórház, intézet, szakrendelő stb./ határozza meg az orvostudományon belüli specializálódás első fokát.

Ennek megfelelően, vagyis környezetének igényeit tartva elsősorban szem előtt, alakítja ki az adott könyvtár gyűjtőkörét, gyarapítja állományát.

A könyvtári életben igen jó kifejezések vannak a gyűjtés módjának meghatározására: "teljességre törekvően gyűjti..." "válogatva gyűjti"...; azaz "mindent" gyűjteni nem lehet. Maguknak a szakterületeknek kijelölésével, vagy egy-egy szakterület szűkítésével, időhatárok megvonásával alakul ki az a gyűjtőkör, amelynek fontossága a könyvtár környezetéből adódik.

A tapasztalat tehát azt mutatja, hogy csak egy részterület irodalmát lehet teljességre törekvően gyűjteni, de ennek is feltételei vannak: elegendő pénz, megfelelő hely és képzett személyzet. Ha a környezetnek valóban igénye és szüksége van a szakirodalomra, elsősorban ezeket a feltételeket kell biztosítani. S még ha a feltételek adottak is, akkor is a könyvtáros rátermettségétől, ügyességétől, szakértelmétől, emberi magatartásától függ elsősorban, hogy a könyvtár betölti-e azt a funkciót, amiért létrejött: egy szakterület irodalmának beszerzése, megőrzése, feltárása, szétszórása terén.

És most beszéljünk magáról az állományalakításról. Az állományalakítás folyamata részek összességéből áll. Az első lépés a piackutatás. Ez a kereskedelmi életből vett kifejezés az eladási

és vételi lehetőségek felderítésére vonatkozik. A könyvtáros tevékenysége is ehhez hasonló, amikor informálódik szakterülete legújabb kiadványai felől.

Az új könyvek, folyóiratok megjelenéséről a kiadói prospektusok tájékoztatnak. A külföldi kiadók azonban nem minden könyvtárhoz juttatják el ezeket a katalógusokat, így sok könyvtár egyéb forrásokat kénytelen igénybevenni. Az OOKDK abban a reményben jelenteti meg negyedévenként az "Új könyvek" c. ajánló bibliográfiát - amelyet a kiadói prospektusok alapján állít össze -, hogy ezzel megkönnyítse a könyvtárosok könyvbeszerzéssel kapcsolatos feladatait. Jó kezdeményezés, csak kissé költséges a Blackwell Könyvkiadó és az Oriel Computer Services angol cégek közös vállalkozása; angliai és más angol nyelvű kiadók kiadványairól bibliográfiai információt szolgáltatnak mikrofilm-lapon vagy mágnesszalagon. Ennek a szolgáltatásnak évi előfizetési ára 20 font.

Az állománygyarapításban felhasználható, igen sok hasznos információt tartalmaznak a folyóiratok. Tekintélyes kiadók majdnem minden folyóiratszámában ajánlják, reklámozzák kiadványaikat, felhívják a figyelmet az újonnan megjelenő művekre, recenziókat közölnek.

Kérésre néha a Könyvtárellátó Vállalat is küld kereskedelmi prospektusokat. A könyvüzletekkel is állandó kapcsolatot kell tartania a könyvtárosnak, legalább havonta egyszer nézze át a beérkező új kiadványokat, erre mindenkinek van lehetősége. - Sokszor magunk az olvasók ajánlanak fontos műveket, vagy egy-egy másik könyvtár meglátogatásakor értesülünk számunkra lényeges ismereteket tartalmazó munkákról.

Itt említem meg a könyvtárak főlépcsődokumentumjegyzékeit, amelyeket azért körözzünk a hálózatban, hogy a könyvtárak hiányzó folyóiratszámait pótolni tudják, könyvek esetében pedig sokszor találhatunk olyan információkkal bíró kiadványt, melyre szükségünk van.

Tehát láthatjuk, tág tere van az informálódásnak, csak éljünk is vele!

A következő lépés a kiválasztott művek beszerzése. /A klaszikus beszerzési módokat mindenki ismeri: vétel, ajándék, csere,

esetleg kötelespéldány./ Mielőtt azonban a vásárlásra sor kerül, tájékozódjunk, hogy megvan-e a megvenni szándékozott mű már az országban s ha igen, kérjük el könyvtárközi kölcsönzéssel rövid betekintésre. A megtekintés nagyon hasznos, sokszor kiderült már - amikor csak cím után informálódunk -, hogy a megvételre kiszemelt mű beszerzése nem is olyan lényeges, esetleg csak pár oldal az, ami valóban szükséges információt rögzít /azt pedig le lehet másolni vagy másoltatni/. Ilyenkor a vásárlástól eltekint-
hetünk, s a megvételre szánt összeget egyéb, fontosabb mű beszerzésére fordíthatjuk. Mérlegelendő tehát, hogy ha a kiválasztott mű már megvan az országban, s bármikor kölcsönözhető, érdemes-e pénzünket arra a kiadványra költeni. Természetesen, ha alapvetően fontos munkáról van szó, ami az intézmény orvosainak gyógyító, kutató tevékenységéhez nélkülözhetetlen, akkor a kiadványt meg kell venni.

Ha nincs meg a könyv az országban, kölcsönözni lehet külföldről is - bár ez valamivel hosszadalmasabb -, de szerintem érdemes rászánni azt az 1-2 hónapot.

Ha új folyóirat megjelenéséről értesülünk - megrendelés előtt - kérjük a folyóirat kiadójától mutatványszámot. Gyakorlatunk szerint mindig küldenek, hiszen az érdeklődés már üzleti lehetőséget sejtet.

Mint már említettem, további gyaprapítási módok a kiadványok cseréje és az ajándékozás. Az ajándékozás esetén vigyázzunk, csak olyan műveket vegyünk állományba, amelyekre szükség van. Ne halmozzon fel a könyvtár felesleges, soha senki által nem használt és keresett irodalmat. Adjuk tovább olyan könyvtárnak, ahol azt használják.

A cserét és az ajándékozást azért említem, mert igen sok esetben csakis ezen az úton juthatunk hozzá a legtöbb információt tartalmazó kiadványokhoz, a kongresszusok előadásait, az előadások összefoglalóit tartalmazó művekhez.

Korunkban a tudományos rendezvények számtalan fajtája és formája ismeretes, a szűkkörű megbeszélésektől a világméretű konferenciákig. Kezdetben egyéni kezdeményezésre, alkalmilag szer-

veződtek a tudományos rendezvények, ma már állandó nemzetközi bizottságok, tudományos társaságok szervezik. Az első nemzetközi kongresszus éppen orvosi volt. Rómában rendezték 1681-82-ben, 15 hónapig tartott, havonta 3-4 előadással és a világ legkiválóbb 46 orvosának a részvételével.

A tudományos rendezvények célja elsősorban a tudományos információk cseréje illetve a kutatási eredmények ismertetése. Hogy ezeknek milyen nagy a jelentősége, mutatja egy 1970-ben kiadott UNESCO javaslat: minden országban jelöljenek ki egy felelős központi dokumentációs intézményt, amely rendszeresen tájékoztat a tudományos rendezvényekről, az ezeket szervező nemzeti és nemzetközi intézményekről, a rendezvények megjelent dokumentumairól és azok lelőhelyéről!

Az OOKDK-ban a kölcsönzött művek 60%-a kongresszusi anyagot tartalmazó könyv volt az utolsó másfél évben. S ezekhez a kiadványokhoz a legnehezebb hozzájutni. Korlátozott példányszámban jelennek meg, könyvárusi forgalomban nem kaphatók. Igaz, hogy nekünk kötelezpéldány válogatási jogunk van s a leadott nyomdai termékekből - persze csak az orvostudomány és határterülete irodalmából - részesül könyvtárunk, de egyre több az olyan nemzetközi kongresszus, amit ugyan hazánkban tartanak, de kiadványát - valamelyik külföldi gyógyszergyár finanszírozásával - más országban állítják elő. A kongresszuson résztvevő orvosok megkapják ezeket a köteteket, amiktől természetesen nem szívesen válnak meg. A könyvtáros általában előzetesen értesül arról, ha a kórház vagy intézet valamelyik orvosa kongresszusra készül. Ilyenkor kérje meg, próbáljon szerezni a könyvtár részére is egy példányt az előadások anyagából.

Persze - szerintem - ezt is meg lehetne szervezni. A Magyarországon tartandó orvosi kongresszusokat a Magyar Orvostudományi Társaságok és Egyesületek kongresszusi szervező irodája rendezi, amely - sok egyéb teendője mellett - valószínűleg a kiadványok szétosztásáról is gondoskodik. Ha 5-6 példányt ezekből a kiadványokból "kötelezően" megküldenének az OOKDK-nak, így a nagyobb orvosi szakkönyvtárakon keresztül könyvtárközi kölcsönzéssel a hálózat valamennyi könyvtára hozzájuthatna ehhez az igen értékes könyvtári anyaghoz.

Többször használtam már a "könyvtárközi kölcsönzés" kifejezést, s utaltam erre a könyvtárak közötti tevékenységre. Nem tartozik ugyan előadásom témájához, de mivel a "határterület", sem elhanyagolható, engedjék meg, hogy néhány szót szóljak erről a szolgáltatásról.

Most csak abból a szempontból nézem a könyvtárközi kölcsönzés hasznosságát, hogy ezen az uton sok olyan kiadvány megtekintéséhez, elolvasásához jut a könyvtáros, amely segíti munkájában, megkönnyíti a beszerzéshez szükséges döntést. Az állományalakítás nem nélkülözheti a könyvtárak közötti együttműködést.

Sokat szidjuk a könyvtárközi kölcsönzést lassúsága, pontatlansága, nehézkessége miatt. De hogyan kérünk mi? Bejelentjük-e saját állományunkat a központi katalógusokba? Hogyan várjuk kérésünk teljesítését, ha a hozzánk forduló kéréseket egyszerűen továbbpasszoljuk?

Ma már - a másológépek elterjedésével - egyre kevesebb könyvtár kölcsönzi eredetiben folyóiratállományát /ehhez lassan hozzászokunk/. De a könyvtári állomány holt anyag, ha nem használják. Ha a könyvek kölcsönzése elől elzárkózunk, lehet, hogy sok fontos információtól fosztjuk meg éppen azt a személyt, aki annak befogadására a legilletékesebb.

Sokszor érkezik hozzánk is olyan kérés, amely már megjárt számos kis és nagykönyvtárát, ráírva több helyen: kézikönyv, nem kölcsönözhető. És itt álljunk meg egy pillanatra. Ma már a könyvtárosok nem kérnek kölcsön szótárt, lexikont. De ha például egy-egy kórház új osztállyal bővül, a könyvtár szeretné beszerezni annak a tudománynak alapvető, legfontosabb irodalmát s megtekintésre pár napra kölcsönkéri valamelyik más könyvtártól, mielőtt feladná könyvrendeléseit. Ne zárkózzunk el a kérés elől. Szerintem kézikönyvet is lehet nélkülözni 2-3 napig.

Azt valamennyien tudjuk, hogy az állományalakítás soha sem befejezett folyamat. A környezetnek napról-napra újabb igényei merülnek fel s a környezet igényeire oda kell figyelni. Mindez állandó készenlétet kíván a könyvtárostól, sok mindenről tudomásának kell lennie. A legtajékozottabb könyvtáros sem tudhat mindent. De vajjon ismerjük-e egymás munkáját? Tudjuk-e hogy a

hálózathoz tartozó s a hálózaton kívüli könyvtárakban milyen - esetleg bennünket is érdeklő - információs tevékenység folyik? Van-e arról tudomásunk, hogy melyek azok a könyvtárak, ahol például fordítói tevékenységet folytatnak? Sok könyvtár rendszeresen figyel témákat, állít össze bibliográfiákat. Ezeket az információs anyagokat valószínűleg sokan tudnák hasznosítani, ha valamilyen publikációs lehetőséget kapnának. Milyen sok felesleges munkától mentesülnének a könyvtárak, ha felhasználhatnák egymás szellemi tevékenységét!

Csak néhányat sorolok fel ezek közül: az ESZTIK-nek igen jó, kórházi szervezési-tervezési, betegek gondozásával kapcsolatos irodalma, fordítási archivuma, bibliográfiai összeállításai vannak, amelyeket kérésre készséggel megküldenek az érdeklődőknek és használóknak. - Az Egészségügyi Felvilágosítási Központ az egészségnevelés területét felölelő kiadványaival e szakterület legnagyobb gyűjteményével rendelkezik. Kevesek által ismert kiadvány a miskolci "Bőrgyógyászati és venerológiai folyóiratreferátumok" vagy a "Borsodi orvosok bio-bibliográfiája".

Az orvostudomány határterületi irodalmának gyűjtésével más szakterületek könyvtárai foglalkoznak. Kiadványokat jelentetnek meg, bibliográfiai összeállításokat közölnek. Például a Testnevelési Főiskola szakkönyvtára összeállításában jelenik meg a magyar testnevelési és sportszakirodalom bibliográfiája, amelynek tekintélyes része sportélettannal, sportsérülésekkel foglalkozik, olyan közleményekkel, amelyekről esetleg máshonnan nem szerezhettünk tudomást. Vagy az Állatorvostudományi Egyetem bibliográfiája, az országos Műszaki Könyvtár és Dokumentációs Központ ajánló bibliográfiái "A tudomány és technika ujdonsága" címmel. Ebben a környezetvédelem vagy az orvosi műszerek az a téma, mely az orvostudományt érdekli. - A Fővárosi Szabó Ervin könyvtár rendelkezik a legnagyobb szociológiai gyűjteménnyel. Ebből készít ajánló bibliográfiákat. És sorolhatnám még tovább... Mindebből talán látszik, hogy ezek sem elhanyagolható lehetőségek állományuk alakításában.

Az állományalakítás - mint tevékenység - magában foglalja az állományapasztás munkáját is.

1975-ben jelent meg a könyvtári állomány ellenőrzéséről és az állományból történő törlésről szóló rendelet, amely rögzíti, hogy mikor kerülhet állománycsökkentésre sor. Ezek:

1. tervszerű állományapasztás, 2. természetes elhasználódás, 3. egyéb ok miatt.

A tervszerű állományapasztás azt jelenti, hogy a könyvtár folyamatosan kivonja állományából az - elsősorban tartalmi szempontból - alkalmatlanná vált dokumentumokat. Mikor kerül erre sor? Amikor a dokumentumban foglalt ismeretanyag tudományos vagy világnézeti szempontból meghaladottá vált; ha a dokumentum iránti olvasói igény olyan csekély, hogy a kiadványból amennyiben több példányban van meg a mű, nem indokolt egynél több példány őrzése; ha a dokumentumról - a könyvtár által tartós megőrzésre, nyilvántartásba vett - másolat /pl. mikrofilm/ készült, feltéve, hogy azt a másolata érdemben pótolja; végül ha a könyvtár gyűjtőköre módosult.

Természetes elhasználódásról beszélünk akkor, ha a dokumentum rendeltetésszerű használatra alkalmatlanná vált /elrongyolódott, megcsönkült stb./.

Egyéb ok: például valamilyen elháríthatatlan esemény következtében a dokumentum megsemmisül vagy a kölcsönzött dokumentumot a kölcsönvevő visszaszolgáltatni nem tudja, mert elvesztette.

A rendelet a továbbiakban részletesen foglalkozik az állományapasztás technikai lebonyolításával, s a könyvtáraknak e rendelet értelmében kell az állománycsökkentést végrehajtani.

Nagy vonalakban - korántsem teljességre törekvően - vázoltam a könyvtáros állományalakítással kapcsolatos teendőit. Előadásomat inkább gondolatébresztőnek szántam, s ha sikerült egy-két ötletet adnom, akkor talán nem volt hiábavaló a meghallgatása.

hozzászólása

Tisztelt Értekezlet!

Egry kolléganő előadásához szeretném a következőket hozzáfűzni:

Amikor a környezet alakító hatásáról beszél, gondoltam arra az új helyzetre, ami a nyelvismeret megváltozásával állt elő.

Könyvtárunk eddigi anyaga könyvben illetve folyóiratban a magyar nyelvű mellett főleg német nyelvű irodalomból áll. A fiatal orvosok azonban alig beszélik ezt a nyelvet, inkább az angolt vagy az orosz. A kongresszusok nyelve is ez a kettő és a környező országokban megjelenő cikkek is ezen a két nyelven adnak összefoglalást.

A nehézség abból adódik, hogy a német nyelvű állomány lassan kihasználatlan lesz, másrészt milyen mértékben térjünk át az angol illetve orosz nyelvű irodalom beszerzésére. Nagy felelősség a helyes arányok betartása, de reméljük, sikerrel tudjuk megoldani.

Nagy örömmel hallottam a megrendelő könyvek előzetes megtekintésére tett javaslatokat. Szükségesnek tartom én is, hogy megtekintésre beszerezzük. Tapasztalásom szerint a kiadói prospectusok mind csak dicsérőek. Megvétel után derül csak ki, hogy minden benne van, amit ígérték, csak színvonal nélkül. A más könyvtáraktól való beszerzés azonban lassítja az amúgy is lassu folyamatot. Egy-egy rendelésre több hónapot, fél évet is várni kell. Könyvtárunk lehetőleg friss irodalmat rendel meg /egyéb szempontok figyelembe vétele mellett/. Mire azt a másik könyvtár beszerzi és kölcsönkapjuk, esetleg elfogy a kiadónál. Nem lehetne javasolni a Könyvterjesztő Vállalatnak, hogy évente egyszer kétszer külföldi kiadók könyveiből tartson kiállítást vásárlással egybekötve nemcsak Pesten, hanem nagyobb vidéki városokban is?

Az előadó részletesen beszélt a könyvtárközi kölcsönzés fontosságáról az állományalakításban és bővítésben. Ennek a szakmai informálódáson túl óriási anyagi jelentősége van, hiszen néhány oldalnyi anyagért valóban nagy pazarlás az egész drága könyvet megvenni. A valóságban, sajnos, ez nehezen járható út, mert egy sokára megszerzett, jó kézikönyvet a tulajdonosa pár napra sem szívesen kölcsönöz.

Nálunk is megnőtt az igény a kongresszusi kiadványok iránt. Nagyon jó lenne, ha ezekhez a kongresszusi kiadványokhoz minden könyvtár, de legalább az alközpontok hozzájutnának. Csatlakozom az elhangzott javaslathoz: adjon a Magyar Orvostudományi Társaság szervező irodája 5-6 példányt az OOKDK-nak, és minden alközpontnak egyet-egyet.

A magunk részéről ezt igyekezni fogok úgy viszonyítani, hogy a helyi rendezvények, orvosnapok kiadványait, lehetőleg minél több könyvtárnak ingyen megszerezzük és megküldjük.

hozzászólása

Kedves Kollégák!

Egry Éva referátumához nehéz valami újat, érdeklőset hozzáfűzni, hiszen tömören elmondja mindazt, amit a tankönyvek sokszor szárazon és hosszasan tárgyalnak.

Csak egyetérteni lehet a referálóval abban, hogy egy könyvtár állományát a könyvtár környezete határozza meg. Ez még szimbólikus értelemben is egyezik a mi szakterületünkkel, mert a közegészségügy területén a környezet, a környezetegészségügy és védelem amugyis divatos fogalmak. Ezért tudjuk, hogy egészséges környezet különböző részfaktorok viszonylagos egyensúlyi helyzetből alakulhat csak ki. Áll ez a könyvtár un. környezetére is.

Egy-egy orvosi intézmény intézetekre, osztályokra, részlegekre, laborokra stb. tagozódik. Ezek irodalommal való ellátásának is egészséges környezeti egyensúlyon kellene nyugodnia. És ez az a helyzet, amikor a könyvtáros az állományalakításban először találkozik problémákkal. Minden kolléga előtt ismert, hogy vannak un. "olvasósabb" szakemberek és vannak az irodalom iránt kevésbé érdeklődők. További korlátokat jelent a nyelvismeret. Tehát hiába igyekszik a könyvtáros egy adott pillanatban a szakkönyvtár állományát úgy alakítani, hogy az intézet vagy intézmény különböző részlegei között "igazságosan" ossza szét - az anyagi lehetőségek adta kereteken belül - a beszerzendő irodalmat, legyen az könyv vagy folyóirat, időnként az előbb említett dilemmák vetődnek fel.

A könyvtáros valahogy szubjektív érzelmektől befolyásolva is szívesebben szerez be olyan olvasó számára műveket, akiről tudja, hogy valóban használja is azokat és profitál belőlük. Ez egy adott helyzetre vonatkozik. De mi történik akkor, ha az orvosi-kutatói gárdában változás következik be, egy un. szorgalmas olva-

só kerül egy irodalom iránt kevésbé érdeklődő helyére és akkor hiányozni fog a retrospektíve szükséges irodalom.

Rátérve az állományalakítás folyamatára, a referátumban említettekhez sokat hozzáfűzni nem tudok. A könyvtárunkban kialakult gyakorlat alapján talán kiegészítésként az előszerzeményezési katalógust említhetném meg. A mi előszerzeményezési katalógusunk cédulákon rögzíti a kiadói prospektusokból, folyóiratokban megjelent hirdetésekéből és ismertetésekből vett adatokat, valamint az olvasók által megvételre ajánlott, illetve kért műveket. A kiírások lehetőség szerint komplettek, az árakat is tartalmazzák. Ezen túlmenően rögzítjük a cédulákon, hogy az adott műről van-e recenzió, a prospektusok feltüntetik-e a könyv tartalomjegyzékét, van-e könyvtárunkban előzménye, például előző kiadás, sorozat esetén előbbi kötetek stb. és hogy melyik kutatónknak ill. osztályunknak fogjuk ezt a művet megrendelésre ajánlani, hogy amikor a megrendelés aktuálissá válik, az érdekelt kutatónak minél több információt tudjunk szolgáltatni.

Tapasztalati tényekkel tudjuk alátámasztani azt a referátumban is elhangzott megállapítást, hogy más könyvtárak látogatása révén is értesülhetünk lényeges ismereteket tartalmazó munkákról. Az OKI könyvtár hálózati alközpontként működik, tagkönyvtárai a KÖJÁL könyvtárak. Ezeket rendszeresen látogatjuk és ez sokszor az állományalakítás szempontjából is hasznosnak bizonyul. Más oldalról nézve ugyanezt a problémát, tagkönyvtárainknak havonta megküldjük új beszerzéseink listáját, negyedévenként a társintézetek: az Országos Munka- és Üzem-egészségügyi Intézet, az Országos Élelmezés- és Táplálkozástudományi Intézet, valamint legnagyobb tagkönyvtárunk, a Fővárosi KÖJÁL új beszerzéseinek jegyzékét. Az OKI könyvtár új beszerzési listája tartalmazza az újonnan előfizetett folyóiratokat is. Ily módon a hálózati alközpont és a tagkönyvtárak kölcsönösen elősegítik állományalakításukat.

A referátum következő pontja a könyvtárak főléspéldány jegyzékeivel foglalkozik. Ezek az állományalakítás, elsősorban a folyóirat hiánypótlás szempontjából jelentősek. Sajnálatos tapasztalatunk viszont, hogy a főléspéldány jegyzékek nem jutnak el minden tagkönyvtárhoz, annak ellenére, hogy pl. az OKI könyvtár a

sokszorosított, kész jegyzéket kb. 300 példányban a hálózati központnak beküldi.

Foglalkozzunk most a kiválasztott művek beszerzésével.

Ha a már említett előszerzeményezési katalógusunk a megrendelni kívánt műről bővebb tájékoztatást nem ad, akkor a referáló azt ajánlja, hogy - amennyiben a könyv megvan az országban - kérjük el könyvtárközi kölcsönzéssel rövid betekintésre. Ennek az igen hasznos tanácsnak alapfeltétele a naprakész hálózati és központi katalógus lenne, hiszen mindenki igyekszik minél frissebb irodalmat beszerezni. Azt hiszem, nem kétséges, hogy ezen a téren mind a tagkönyvtáraknak, akik a bejelentéseket készítik /vagy nem készítik/ mind a hálózati, ill. központi KC szerkesztőinek bőven van tennivalójuk. További problémát jelent az, hogy a nem folyóirat jellegű periodikus kiadványokat /Advances, Progress, Current Topics stb./ egyik könyvtár könyvként, a másik folyóiratként jelenti. Ez a kettősség, ill. visszasság talán korrigálható volna, ha a szóbanforgó kiadványok ISBN ill. ISSN számát is tartalmazná a bejelentés.

A referátumban említett azon ténnyel kapcsolatban, hogy az OOKDK-ban a kölcsönzött művek 60%-a kongresszusi anyagot tartalmazó kiadvány volt, csak egy kérdést szeretnék feltenni. Vajon ez nem az állomány jellegével függ össze? Magyarul: hány százalék az OOKDK állományában a kongresszusi kiadvány?

Mivel a referátum is foglalkozik, - mint határterülettel, - a könyvtárközi kölcsönzéssel, hadd tegyek egy-két megjegyzést én is. Feljogosítva érzem magam erre, mert 1975-ben 1570 egységetadtunk kölcsön könyvtárközi kölcsönzésben az orvostudomány egy kis szakterületéről, a közegészségügyből és nem hiszem, hogy bárki is szemünkre vethetné, hogy a kéréseket elfektetjük vagy "továbbpaszszoljuk". A kézikönyvek kölcsönzésével kapcsolatban annyit szeretnék hozzáfűzni a referátumban elmondottakhoz, hogy ha valaki azt tényleg betekintésre, állománygyarapítás szempontjából való tájékozódásra kívánja kölcsönkérni, akkor azt tüntesse fel a kérlapon! Mert néhány napra valóban lehet azokat nélkülözni. De kérés ilyen megjegyzéssel még soha nem érkezett hozzánk.

Végül néhány szót az állományapasztról. Minden könyvtáros tudja, hogy ez keserves munka. Gyakran több időt, energiát és hozzáértést kíván, mint a beszerzés. Ezen túlmenően, az állományapasztrának az állomány aktuális olvasottságával és a könyvtári állomány integritásával dialektikus egységben kell történnie. Mert pl. egy olyan folyóiratsorozatból leselejtezni a már kevésbé vagy nem használt köteteket, amely az első évfolyamtól kezdve megvan a könyvtárnak, nem praktikus eljárás. A sorozat mint egész képvisel nagy értéket, még ha régebbi köteteit csak olykor-olykor pl. egy disszertáció készítésekor használják is az olvasók.

hozzászólása

Tisztelt Értekezlet, kedves Kollégák!

Engedjék meg, hogy néhány gondolattal, hozzászólásommal kapcsolódjam Egryné előadásához, amely mindannyiunk számára lényeges, fontos témát érintett. Nyílt titok, hogy minden könyvtárosnak az a célja, hogy jó, értékes állománnyal álljon az érdeklődők rendelkezésére. Az is köztudott, hogy értékes állomány kialakítása nem mindig pénz kérdése. Értékét egy könyvtárnak az adja, hogy a benne lévő dokumentumok hogyan szolgálják az érdeklődőket, milyen információ alapján jut az érdeklődő az őt foglalkoztató szakirodalomhoz. Fontos követelmény az állománykialakításnál és fejlesztésnél az, hogy az adott könyvtár kinek illetve kiknek és milyen céllal áll a szolgálatában.

Ne essünk abba a hibába, hogy a megyei kórházak orvosi könyvtárait a klinikai könyvtárakkal akarjuk egy kalap alá venni. Ez nem lenne célszerű, hiszen addig, amíg a klinikákon a hangsúly a kutatásokon és a kísérleteken van, a megyei kórházakban szinte inkább csak a gyógyító munkára van lehetőség. Eppen ezért igen fontos a szakirodalom kiválogatása az állomány kialakításánál, fejlesztésénél.

A korszerű állománygyarapítás alapvető feltétele az orvostudomány gyors fejlődésének figyelembe vétele, nem utolsósorban a jártasság és tájékozottság a szakmában. A válogatáshoz figyelemmel kell kísérni a tudományos eredményeket, új terápiás eljárásokat és azokat az olvasóknak megfelelő időben jelezni kell. Ugyancsak figyelemmel kell kísérni a hazai és külföldi kiadók által megjelentetett prospektusokat, jegyzékeket, katalógusokat, az intézethez tartozó orvosok által megjelölt és igényelt műveket és azokat a kórházban működő tudományos tanácsnak átadni válogatás céljából.

A székesfehérvári kórházban működő tudományos tanács többirányú feladatának egyike a szakirodalom igényeinek felmérése és

és az állomány tervszerű fejlesztése. A tudományos tanács ebbe a munkába bevonta a kórház főigazgatóját, gazdasági igazgatóját is, akik így kellő időben informálódnak a könyvtár állományáról, a könyv- és folyóirat igényekről. Ezek ismeretében a megfelelő helyen, mint például a megyei tanács pénzügyi osztálya, a megyei egészségügyi osztály, a megyei pártbizottság célzottan szorgalmazhatják a szakkönyvtár fejlesztését. Hadd említsem meg, hogy ennek hatására a megyei Kórház Orvosi Könyvtára az évek óta stagnáló 200.000 Ft-os költségvetését 1976-ban 350.000 Ft-ra emelték.

Mivel Fejér megyében a megyei kórház könyvtára alközpontként is működik, fontosnak tartjuk a közelgő integráció alapján egy olyan koordináció létrehozását, amely lehetővé teszi a megye egész területén működő egészségügyi szakkönyvtárak tervszerű állománykialakítását, illetve fejlesztését. Célunk ezzel a megyén belüli többszörös rendelkezések kiküszöbölése és a szakirodalom választékának kiszélesítése.

A koordináció-adta lehetőségeket tudomásom szerint már más szakkönyvtár is felvetette. Hadd hivatkozzam itt az Orvosi Könyvtáros 1975 évi 2. számára, Pásztor Imréné cikkére, amely szintén foglalkozik a kérdéssel. A kezdeményezés, az úttörő munka mindig nehéz, de reméljük, hogy a szoros együttműködés elősegíti a megyén belüli szakirodalom bővítését. Célunk a megadott költségvetések összehangolásával állományunkat úgy gyűjteni és gyarapítani, hogy az feladatához, a gyógyító munkához igazodjék. Kórházunkban és egészségügyi intézményeinkben nem lenne célszerű és gazdaságos drága, kutatási témákat felölelő műveket beszerezni, annál is inkább, mivel kutatásra idő, mód, lehetőség nincs, és ha van vagy volna a jövőben, abban az esetben a könyvtárközi kölcsönzés megoldja a problémánkat. A nemrégiben bevezetett hazon és megyén belüli folyóirat körözési rendszerrel biztosítjuk minden szakembernek, hogy az őt érdeklő irodalomról más szakterület irodalmát is megismerhesse.

Gondosan gyűjti könyvtárunk a tudományos intézetek kiadványait, évkönyveit, amelyben kutatásaikat, eredményeiket közlik. Engedtesse meg nekem, hogy itt köszönjem meg azoknak a könyvtá-

ros kollégáknak, akik a székesfehérvári kórház orvosi könyvtárá-
nak ajándékként küldték kiadványokat. Egyben szeretném tolmácsolni
az Országos Orvostovábbképző Intézetnek orvosaink azon kérését,
hogy juttassák el könyvtárunknak, ha kell térítés ellenében is,
az intézet által kiadott jegyzeteket.

Remélem, a hálózatban nem vagyok egyedül, akik örömmel ve-
szí az állománygyarapításnál nagy segítséget nyújtó, az Országos
Orvostudományi Könyvtár és Dokumentációs Központ által kiadott
Tájékoztató a megjelent külföldi könyvekről c. ajánló bibliográ-
fiát. Könyvtárunk könyvrendelésének mintegy 30%-át ebből válogat-
ja ki. Ugyanosan nagy segítséget nyújt Dörnyei Sándor: Az orvos-
tudományi tájékoztatás segédkönyvei c. jegyzetének 1-2. kötete,
amelyet szintén az OOKDK adott ki azzal a céllal, hogy segítse a
könyvtárost tájékoztató és állománygyarapító munkájában. Egyben
szeretném kérni az OOKDK munkatársait, a Tájékoztatót összeállí-
tókat, hogy a jövőben, tekintettel a középkáder szakképzés és
továbbképzés fontosságára, kísérjék figyelemmel a témával kapcsó-
latos hazai és külföldi irodalmat és ezekről adjanak jelzéseket
a könyvtárosoknak, mert tudomásom szerint a nővérek szakképzésé-
ben, továbbképzésében a Könyvtárismeret mint tantárgy szerepel, a
könyvtárosok pedig a képzésben előadókként közreműködünk.

Tájékoztatás a szakkönyvtár saját és külső forrásaiból

Tisztelettel köszöntök minden kedves kollégánőt, kollégát, orvostanácsadót VII. Országos Értekezletünkön és természetesen az OOKDK valamennyi munkatársát, akik ismét lehetővé tették számunkra, hogy találkozhassunk és kicserélhessük gondolatainkat.

Valószínűleg mindannyian ismerik ezt a közmondást: „Szólj egy szót s megmondom ki vagy”. Azt hiszem, igaznak fogadhatjuk el a következő módosítás után is. Ha egy orvostól érdeklődünk a munkáját segítő könyvekről és az általa használt szakfolyóiratokról, ismereteinek mélységéből következtethetünk arra, hogy milyen a szakmai műveltsége. Igénybe veszi-e valamely szakkönyvtár szolgáltatásait és a szakkönyvtár tájékoztató apparátusát. Válaszaiból természetesen a kérdéses szakkönyvtár munkáját is lemérhetjük.

Ma, amikor könyvtárról, különösen ha szakkönyvtárról beszélünk, elsősorban nem a könyvtár épülete, berendezése, az állománygyarapítás módja, az állomány katalógusokkal való feltárása, a raktározási lehetőségek izgalmas kérdések számunkra, tehát nem az olvasószolgálati munka illetve annak alapjai – bár ezek is nagyon fontosak – hanem a könyvtárban folyó tájékoztató munka. Ennek révén válik élővé a könyvtár. Ezt a tevékenységet a fizika terminológiájából kölcsönvett szóval a hatásfokkal tudnám a legmegfelelőbben kifejezni. Tehát a tájékoztatás mértéke és minősége a fokmérője bármely szakkönyvtárnak.

Tudjuk, hogy sokba, sőt évről évre egyre többbe kerül minden szakkönyvtár a fenntartó intézményének. Az előfizetett folyóiratokon és a megvásárlásra kerülő szakkönyveken kívül a berendezések, a fűtés, a világítás és a könyvtáros illetménye együttesen jelentős, de nem hiábavalóan kiadott összeg.

Az 1972-ben megjelent eu. törvény gyógyítási feladatként megjelöli: „...a beteget a tudomány mindenkorai állásának megfelelő gyógykezelésben kell részesíteni. Műtétet az orvostudomány-

nak megfelelő színvonalon kell végezni." A kutatási feladatokról az eü. törvény kimondja: „... a hazai és a nemzetközi kutatások eredményeit a gyakorlatban széles körbe be kell vezetni." Az orvosi könyvtárak léte és munkája az egyik biztosítéka a törvényben foglaltak megvalósításának.

Az az orvosi könyvtár, amelyik nemcsak téra a dokumentumoknak, hanem kitárja, szétsugározza gazdagságát az olvasók felé, minden anyagi befektetést megér.

A könyvtárak állománya 1977-től, sajnos, lassabb ütemben fog növekedni. A szakfolyóiratok rendelésénél nagyon körültekintőnek kellett lennünk már eddig is. Az intézmények korlátozott anyagi kerete miatt az orvosi könyvtárak sem léphették túl a számukra évekkal ezelőtt megállapított költségvetési keretet. Az egyes nélkülözhetetlenül fontos szakfolyóiratok további megrendelését más, a könyvtárnak évek óta járó, de nélkülözhetőnek ítélt szakfolyóiratok lerendelésével biztosítottuk.

Ugy gondolom, ahhoz, hogy az országba járó folyóirat választék ne szegényedjék, előbb-utóbb valamilyen koordinációs megoldást kell találnunk.

Az előfizetett folyóiratok példányszámainak csökkenése várhatóan a könyvtárközi kölcsönzések számának növekedését s egyben az igények kielégítésének lassubbodását is fogja jelenteni. Kézenfekvőnek tűnik az a válasz, hogy ez nem törvényszerű, hiszen néhány év alatt és kellő számban előállíthatók. Azonban tény az is, hogy időnként bosszankodunk, mert visszaküldik könyvtárközi kérésünket azzal, hogy a fotoszolgálat szünetel. Ami sajnálatos, az az, hogy egyes könyvtárak, bár nincs reprográfiai eszközük, eredeti dokumentumot sem kölcsönöznek. Ez utóbbi rendkívül káros szemléletet. Ha az Országos Széchényi Könyvtár még nyugatról is be tudja szerezni a kért anyagot, akkor semmiképpen sem fogadhatjuk el a mi társadalmunkban az önzésnek ezt a megnyilvánulását. Nem érzem összeegyeztethetőnek az eü. törvénnyel sem.

Meg kell mondanom, nem ez a jellemző általában a könyvtárközi kölcsönzésekre. A hálózat könyvtárai nagyon segítőkészek, valamennyien az orvostudományi hálózat áldásait élvezhetjük tá-

jékoztató munkánk során. Ha kiszakadnánk ebből a közegből, meg-
láthatnánk, hogy semmit nem érünk egymagunkban.

Most szeretném a megye szakkönyvtári ellátottságát bemu-
tatni. Az ismétlés veszélye nem áll fenn, hiszen tudomásom sze-
rint még soha senki nem ismertette ezt.

Békés megyében a gyulai Megyei Kórház Orvosi Könyvtára
8.000 kötetével a legnagyobb. Könyvtárunknak saját és a hozzá-
tartozó tagkönyvtárakkal kapcsolatos feladatainak ellátására
összesen két státusa van. Midkettő betöltött. A kollégánóm 1977-
ben kezdi el szakkönyvtárosi tanulmányait az OOKDK által inditan-
dó szaktanfolyamon.

Főfoglalkozású szakkönyvtáros a megyében rajtam kívül csak
egy dolgozik az orosházi tagkönyvtárunkban. Két éve szakképzett.
Az orosházi olvasók bizalommal fordulhatnak a munkáját kifogástal-
anul, lelkiismeretesen ellátó könyvtárosukhoz.

Az idősebbek még biztosan emlékeznek dr. Jankó Máriára,
aki jelenleg is, bár más sok éve nyugdíjasként, változatlan ener-
giával dolgozik a békéscsabai Városi Kórház könyvtárában. Ebben a
tagkönyvtárunkban szintén dolgozik egy érettségizett munkatársunk,
aki 1977-ben kezdi el tanulmányait az OOKDK szaktanfolymán.

A békéscsabai Gyógyszertári Központban egy gyógyszerügyi
szakdolgozó, tehát szintén nem szakképzett munkatársunk rendezi
évek óta dicséretes módon a Gyógyszertári Központ gazdag könyv-
és folyóirat állományát.

A Békés megyei József Attila Szanatóriumban egy adminisztrá-
tív munkakörben dolgozó munkatársunk végezte hosszú éveken át a
szakkönyvekkel és folyóiratokkal kapcsolatos adminisztrációt. Fő-
foglalkozású munkaidején belül, társadalmi munkában nagyon gondo-
san és lelkiismeretesen dolgozott. Ebben a könyvtárunkban az állo-
mány az épület rekonstrukciója miatt két évig ládákban hevert.
Ez év áprilisában, amikor az OOKDK-ból megyénkbe látogató instruk-
torral ellátogattunk a Szanatóriumba, már az új könyvtári élet
megindulásának lehattünk tanúi. A könyvtár egy modern épület tá-
gas, világos helyiségében kapott otthont. Találkoztunk leendő mun-
katársunkkal. Az ő feladata csak a könyvtárral kapcsolatos teen-
dők ellátása lesz a jövőben.

A szeghalmi gyűjteményt szintén szakképzetlen munkatárs kezeli.

A Mezőhegyesen található anyag alig meríti ki a gyűjtemény fogalmát. Az igazgató főorvossal történt megbeszélést követően, a gyűjtemény rendezésével megbízott eu. szakdolgozó tapasztalatcserén volt könyvtárunkban.

Az elhangzottak után azt hiszem nem tartják hivalkodásnak, ha alközponti könyvtárunk feladatait és jelentőségét hangsúlyozom a megye szakkönyvtári és szakkönyvtárosi hiányainak kompenzálásában.

Munkánkat a megye illetve kórházunk orvoshiányából adódó problémák is nehezítik. Annak érdekében, hogy az olvasók bármikor idejüktől függően a könyvtár nyitvatartási idején belül igénybe vehessék könyvtárunkat, a könyvtárban semmiféle értekezletet, még főorvosi értekezletet sem tartanak. Igazgató főorvosunk megértést tanúsított aziránt a problémánk iránt, hogy az értekezletek idejét nem tudnánk előre közölni a megye különböző helyeiről könyvtárunkat felkereső olvasónkkal.

Ugy kell ellátni olvasóinkat szakirodalommal, hogy munkájukból minél kevesebb időt vegyünk el ezzel. Éppen ezért jellemző, hogy az időigényes témabibliográfiákat ill. azok 80%-át mi készítjük és csak 20%-át állítja össze önállóan az olvasó. Ugy érzem, könyvtárunk megfelelően van ellátva a tájékozódáshoz és tájékoztatáshoz szükséges anyaggal.

148-féle szakfolyóiratunk van. Minden szakterületünk rendelkezik legalább egy referáló lappal. Volt olyan szakterület, ahol két referáló lap állt a szakemberek rendelkezésére. Sajnos 1977-től költségvetésünk nem bírja a versenyt az árak emelkedésével. Tizenkét folyóirattól kellett megválnunk. A folyóiratok lerendelésénél nagyon gondosan kellett mérlegelnünk. Pl. az évek óta előfizetett Excerpta Medica Neurology an Neurosurgery-ről lemondtunk, hogy a Zentralblatt für die gesamte Neurologie und Psychiatrie továbbra is járhasson. Ennél a döntésünknel az volt a szempont, hogy a német referáló lap átfogóbb, mivel az idegsebészen kívül a pszichiátria területét is referálja. Döntéseinknél a másik szempont az volt, hogy ha nem is olyan minőségben, mint a re-

feráló lap, de cimbibliográfiaként a könyvtárunkban meglévő Index Medicus tartalmazza a legfontosabb angol nyelvű irodalmat.

A szakirodalmi igények kielégítésének feltétele az Index Medicuson kívül a Current Contents. A tájékoztatásban mindennapi kenyerünk a Magyar Orvosi Bibliográfia.

Az utóbbi években tapasztalható az egészségügyi szakdolgozók szakkönyvtár iránti érdeklődése. Az egyre növekvő érdeklődés mögött jó értelemben vett érdekeltség van. Ahhoz ui., hogy egy szakdolgozó a részükre megrendezett kongresszuson felszólalhasson, alapos felkészültség kell.

Ma már a szakdolgozók tudásszintjén is beigazolódik az, hogy az oklevél nem olyan jogosítvány, ami egy életre szól. Ahhoz, hogy valaki zöld utat kapjon, az orvostudomány színvonalának megfelelően kell haladnia. A különböző szintű továbbképző és szaktanfolyamok, az eu. főiskola beindítása megannyi indítéka annak, hogy az ápolónők, műtősnők, aneszteziológusok és valamennyi eu. szakdolgozó egyre inkább felkeresse a szakkönyvtárat. Azok, akik bekapcsolódnak a könyvtár vérkeringésébe, többé nem misztifikálják azt. Meggyőződhetnek arról, hogy kéréseiket ugyanolyan segíteni akarással kezelik, mint az orvosok kéréseit. Az ismeretanyag számunkra is hozzáférhető, csak rajtuk áll, hogy éljenek ezzel a lehetőséggel.

A könyvtáros tájékoztató munkájáról érdekes módon elég nehéz beszélni. Ezt ahhoz tudnám hasonlítani, mint amikor valakitől, aki évek, esetleg évtizedek óta uszik, egyszer megkérdezik, hogyan éri el a felszínen maradáást. Ekkor már az uszónak is gondolkodnia kell, hogyan adja át a kérdezőnek a mozdulatok szinte már ösztönössé vált harmóniáját. Mi azonban valamennyien nemcsak felszínen szeretnénk maradni. Szüntelenül figyelünk, mérünk kell módszereink hatékonyságát, ahogyan a versenyzők teszik.

Be kell szereznünk állományunkba a könyvek és folyóiratok minél szélesebb skáláján kívül mindazt a segédkönyvtári anyagot, ami tájékoztatási módszereink tökéletesítéséhez vezethet. Itt a bibliográfiákon, referáló lapokon, az orvosi egy- és többnyelvű szakszótárakon, értelmező szótárakon, a lexikonokon és enciklopédiákon túl mindazt, ami tájékoztató munkánkat segíti vagy valaha

segítheti. Minél több áll rendelkezésünkre a felsoroltakból, annál megbízhatóbban adhat választ a könyvtáros a tájékoztatás alkalmával.

Mielőtt témabibliográfiát készítünk, pontosan definiálnunk kell az igényt. Tisztáznunk kell, milyen mélységben kell az igényt feltárni. Más feltárást igényel egy ismeretterjesztő előadás és egészen mást a kandidaturához szükséges irodalom. Meg kell tudnunk, milyen nyelven olvas az igénylő. Tisztáznunk kell pl., hogy az olvasónak elegendő-e az utóbbi két év irodalmának feltárása vagy az utóbbi tizenöt év irodalma szükséges. Még a lehetséges eponymák és szinonimák feltárájáról sem feledkezhetünk meg. Ahhoz, hogy a kereső könyvtáros gazdaságosan dolgozhasson, a feltárandó adatok számát is tisztáznia kell. Pl. 30 szükséges adat esetén felesleges 150 adattal terhelni az olvasót és természetesen a könyvtárosnak is felesleges a szükséges adat többszörösét a rak-tárakból előkeresnie.

Természetesen nem kis feladat az információk közötti válogatás sem. Elengedhetetlenül fontosnak tartom, hogy az igénylő a kérését személyesen közölje. Nem telefonon, nem futólag az udvaron, az ebédlőben. Ez a mi elvárásunk az olvasóval szemben. Saját gondját, problémáját úgy adja át, hogy megfelelő segítséget adhassunk. A téma keresése közben felmerülő kérdések tisztázása már telefonon is elképzelhető.

Ha az olvasók beavatják a könyvtárost az őket érdeklő problémákba, akkor a könyvtáros számukra témafigyelést végezhet. A beérkező folyóiratok feldolgozása közben a könyvtáros rutinszerűen átnézi a lapokat, azok tartalomjegyzégeit, a cikkek összefoglalásait, tehát nem okoz többletmunkát a figyelt téma kiszűrése. Ez természetesen az idegen nyelven olvasó könyvtáros esetében igaz. Őszintén szólva idegen nyelvek, de legalább egy idegen nyelv ismeret nélkül nem is tudok szakkönyvtárost elképzelni. Egyáltalán, az állományt biztonsággal kezelni, rendszerezni idegen nyelv ismerete nélkül képtelenség.

Még idegen nyelvek ismeretében is hasznos az OOKDK-nak az a tevékenysége, amit a témafigyelésben fejt ki.

A tájékoztatás azonban nem mindig a legújabb kutatások ismereteinek továbbítása az olvasókhoz. Állományunk kb egyharmada archiv anyag. 1971-ben kórházunk fennállásának 125. évfordulójára nagyon gondos összeállítást készítettünk könyvtárunk archiv anyagából. Sokan nem is tudták, hogy könyvtárunk milyen gazdag anyaggal rendelkezik. Dicsekedhetünk az első, tehát az 1857-ben kiadott Orvosi Hetilappal is. A saját forrásainkból rendelkezésre bocsátott Hetilapok Markuszovszky anyagából írt egy orvostanhallgató tanulmányt. Olyan jól sikerült, hogy a hallgató az Alkotó Ifjúság Pályázaton díjat nyert.

Éppen a már említett helytörténeti kiállításon népszerűsítettük Pándy Kálmán egykori kórház főorvosunk munkásságát is. Azóta ezt az anyagot a Gyógypedagógiai Intézet kérte el tőlünk egy általuk Budapesten megrendezett kiállításra.

A kórházunkba látogató hallel orvosok között volt egy orvostörténész, aki nagy érdeklődéssel nézte a XVIII.sz. elejéről származó gyógyszerkönyveinket és sebészeti kézikönyveinket. Néhány kuriózzummal járultunk hozzá az Eü.Szakközépiskola által megrendezett kiállítás színvonalához. A Semmelweis ünnepekre rendszeresen biztosítunk anyagot.

Könyvtárunkban megtalálható az orvosaink által írt dolgozatok különlenyomata. A publikációk feltárása cédula- és füzetkatalógus formájában történik.

Polyamatos munkánk a medikusok szakirodalom-olvasóvá nevelése. Ez nem kampányszerű feladat és a kecskeméti konferencia után sem került le a napirendről.

A munka kölcsönös. A könyvtár munkája az olvasókra, az olvasók aktivitása a könyvtárra hat vissza. Csak egy kiragadott példa.

A könyvtárközi kölcsönzés az általunk kért anyag vonatkozásában ötszörösré nőtt. Ezen belül nőtt a külföldről kért irodalom mennyisége is. A Széchényi Könyvtár munkája révén Bern, Stockholm, Boston, Milánó stb. anyagainak használhattuk fel tájékoztató munkánk során. A könyvtárközi kölcsönzések száma és a könyvtár tájékoztató munkája szintén egyenes arányban vannak.

A könyvtár munkáját azonban nemcsak mennyiségi mutatókkal mérhetjük. Minőségileg más és egyre újabb feladatok adódnak. Legközelebbi terveinkben szerepel orvosaink egyéni dokumentációjának lyukkártyás feldolgozása.

Nagyon várjuk az új lelőhelyjegyzék megjelenését, hiszen az 1973-as lelőhelyjegyzék alapján küldött kérések az évek múlásával egyre bizonytalanabbakká válnak.

Az orvosi világirodalom nagyobb része akkor válik majd számunkra közvetlenül hozzáférhetővé, ha bekapcsolódunk majd a KGST országok közös információs rendszerébe.

hozzászólása

Tisztelt Országos Értekezlet!

Mindnyájan tudjuk, hogy korszerű könyvtári munka ma már nem képzelhető el tájékoztatás nélkül. Ez az élet adta követelmény éppen most vált törvény által előírt köteleességünké is, hiszen a könyvtárakról szóló nemrég napvilágot látott új törvényerejű rendelet a szakkönyvtárak egyik legfontosabb feladatául tüzi ki a tájékoztató munkát.

Az előbb elhangzott előadás egy megyei alközpont tájékoztatói lehetőségeiről szólt; én a Fővárosi KÖJÁL-ban folyó tájékoztató munkát szeretném ismertetni.

Mint bizonyára ismeretes Önök előtt, a KÖJÁL nem kutató intézet és közvetlen gyógyító munkát sem végez. A 26/1973-as egészségügyi miniszeri utasítás meghatározása szerint a KÖJÁL feladata az ember egészségére ható ártalmak vizsgálata, azok okainak feltárása. Feladata továbbá az ártalmak megelőzése, megszüntetése, illetőleg csökkentése érdekében hatósági intézkedések előkészítése és azok végrehajtásának ellenőrzése. Ennek megfelelően a KÖJÁL-ban dolgozó szakemberek tájékozódási igénye más jellegű, mint egy kutató vagy gyógyító intézmény munkatársaié. Ritkán jelentkezik olyan konkrét igény, mint pl. irodalomkutatás megadott témára. Mivel azonban korszerű közegészségügyi-járványügyi munka sem végezhető a kapcsolódó tudományágak legújabb eredményeinek ismerete nélkül, szakembereinknek széleskörű és folyamatos tájékoztatásra van szükségük.

Mit tesz ennek érdekében a könyvtár?

Több mint 7.000 kötetes könyvállományunkat szerzői betűrendes és szakkatalógusban tárjuk fel. A gyarapodásról negyedévenként jegyzék készül, amelyet sokszorosítva eljuttatunk az intézet minden diplomásához, valamint - az OKI könyvtarán keresztül - a vidéki KÖJÁL-okhoz is. Törekszünk arra, hogy a tájékoztató appa-

rátus legfontosabb segédkönyveit, többek között a KÖJÁL-munkához nélkülözhetetlen jogszabálygyűjteményeket és statisztikai adattárakat lehetőleg minden igényt kielégítően beszerezzük. Tudjuk azonban, hogy a legjobb kézikönyvek sem pótolják a folyóiratok és referáló lapok információs anyagát.

Folyóirataink száma: 87 magyar és 71 külföldi; ezeken kívül még 15 féle közlőnyt fizetünk elő. Két évvel ezelőtt, amikor először kellett a takarékosági intézkedéseket érvényesíteni a folyóirat-rendeléseknél, született az intézeti Tudományos Bizottságnak az az elhatározása, hogy a minél szélesebb körű információszerzés céljából a referáló lapok számát kell szaporítani, még akkor is, ha ennek egyéb - kisebb szakmai jelentőségű - folyóirat lemondása az ára.

Az egyszerűség kedvéért referáló lapon értek most minden másodlagos információs periodikát.

A fent említett irányelv jegyében rendeltük meg 1975-től a Current Contents-t, 1977-re pedig három újabb külföldi referáló lapot fizettünk elő. A Current Contents-t már az előző előadás is kiemelte. A mi szakembereink azért értékelik nagyra, mert a füzetek végén található címjegyzék alapján azonnal tudnak különlenyomatot kérni, ezeket pedig szinte 100%-ban mindig meg is kapják, rövid időn belül.

Magyar referáló lapjaink illetve kurrens bibliográfiáink közül a mindnyájunk által jól ismert Magyar Orvosi Bibliográfián kívül a Magyar Nemzeti Bibliográfiát emelném ki. Legnagyobb értékét számunkra az adja, hogy a kereskedelmi forgalomba nem kerülő kiadványokat is feldolgozza.

Annak érdekében, hogy szakembereink rendszeresen hozzájuthassanak az őket érdeklő szaklapokhoz, a folyóiratokat, sőt a referáló lapokat is körözzük. Utóbbiak körözése ellen korábban ugyan elvi kifogásaim voltak, a körülmények azonban arra késztettek, hogy feladjam ezeket az elveimet. A KÖJÁL-ban folyó nagymennyiségű rutinmunka mellett ugyanis a szakembereknek nincs idejük arra, hogy rendszeresen járjanak a könyvtárba. A körözés az intézet valamennyi osztályát és laboratóriumát érinti, természetesen az igényeknek megfelelő mértékben.

Engedjék meg, hogy itt egy kis kitérőt tegyek, és emlékeztessék arra, hogy több összeövetelünkön hallhattunk már a Borsod megyében nagyszerűen megszervezett folyóirat-körözésről. Ennek ismeretében, valamint a saját tapasztalataim alapján merem állítani, hogy a folyóirat-körözés is felfogható úgy, mint a tájékoztató munka egyik formája.

A tájékoztatás fejlesztése és a folyóiratok még hatékonyabb kihasználása érdekében 1974 elején indítottuk meg témafigyelő szolgálatunkat. Előzetes igényfelmérés alapján alakultak ki a figyelendő témák, amelyeknek száma jelenleg: 48. A szolgáltatás indulása óta 1880 folyóiratcikket dolgoztam fel fénylyukkártyás módszerrel. A figyelt témák sokféleségének illusztrálására néhány kiragadott cím: enterális fertőző betegségek, influenza, kórházhigiéne, környezetvédelmi jog, rovar- és rágcsálóirtás, táplálkozás-higiéne, vízhiéne.

Témafigyelő szolgálatunk kihasználtsága jelentősen fokozható lenne, ha az OKI könyvtárához hasonlóan a feldolgozott anyagot sokszorosított jegyzék formájában juttathatnám el a szakemberekhez. Tekintettel azonban arra, hogy két éve egyedül dolgozom a könyvtárban, erre jelenleg nincs mód.

Könyveken és folyóiratokon kívül természetesen számtalan egyéb dokumentumot is rendszeresen beszerzünk. Ezek közül talán a legfontosabbak a KÖJÁL-munkában nélkülözhetetlen szabványok. A szabványokról a folyóiratokkal együtt körözött Szabványügyi Közlöny és az évenként kiadott összefoglaló Szabványjegyzék alapján tudok tájékoztatást nyújtani a szakembereknek.

Mindezekon felül állandóan figyelemmel kísérem a különböző folyóiratokban megjelenő könyvismerttetéseket, a kiadói prospektusokat, és általában igyekszem minden kezembe kerülő dokumentumot átnézni, mert az a tapasztalatom, hogy az ember néha legváratlanabb helyeken bukkan olyan értékes információkra, amelyek egyrészt továbbadhatók, másrészt saját látókörömet szélesítik.

Ennyit saját tájékoztatási forrásainkról. A következőkben azokat a külső forrásokat fogom bemutatni, amelyek szolgáltatásainak a közvetítése nem kevésbé fontos része tájékoztató munkámnak.

Az Országos Orvostudományi Könyvtár és Dokumentációs Központ kiadványai közül a Magyar Orvosi Bibliográfiát, a külföldi orvosi könyvekről kiadott Tájékoztatót és Az Orvosi Könyvtárost fizetjük elő. Az előbbi kettőről úgy gondolom, főleg részletesen szólnom. Az utóbbiról talán annyit mondanék el, hogy gyakran találok benne olyan cikket, amelyet a tájékoztató munkában is hasznosítani tudok. A legutóbbi ilyen írás Egy Éva tollából jelent meg az Orvosi Könyvtáros idei 3. számában. A cikk a már sokat emlegetett Current Contents-t ismerteti részletesen.

Az OOKDK szolgáltatásai közül a Gyorstájékoztató és a Témafigyelő Szolgálatnak idén összesen 20 témájára fizettünk elő, ezek az intézet 8. részlegét érintik. Az érkező anyagot nem tárolom a könyvtárban, hanem minden igénylő megkapja.

5 folyóirat tartalomjegyzék másolatát is előfizetjük.

Fentiekén kívül figyelemmel kísérem az OOKDK-nak a Gyógyszereink c. lapban közzétett fordítás- és témabibliográfia-jegyzékét, valamint a könyvtár gyarapodási jegyzékeit. Mindezek alapján gyakran rendelünk folyóiratsikkekről, továbbá fordításokról és témabibliográfiákról másolatokat, és néha könyveket is kölcsönzünk.

Alközpontunkról, az Országos Közegészségügyi Intézet Könyvtáráról szólva el kell mondanom, milyen örömmel üdvözlöttük azt a kezdeményezésüket, hogy az eddig csak saját intézetükön belüli témafigyelő szolgáltatásukat az idei évtől kiterjesztették a KÜJÁL-okra is. A feldolgozott szakirodalmi anyagot tartalmazó stencilezett jegyzékeket havonta megkapjuk könyv gyarapodási listájukkal együtt, ehhez még negyedévenként csatolják az OKTI, az OMI és a MI gyarapodási jegyzékünket is. Az OKI témafigyelése és a sajátunk között akadnak átfedések, ami a folyóirat-állományunk közötti átfedések természetes következménye. Ennek ellenére - mivel az OKI-ba lényegesen több folyóirat jár, mint hozzánk - szakembereink igen hasznosnak tartják a tájékozódásnak ezt az újabb lehetőségét. Ezt bizonyítja könyvtárközi kéréseink számának növekedése is, amelyeket az OKI Könyvtára messzemenően igyekszik teljesíteni. Figyelembe véve azonban a KÜJÁL-ok számát, nyilvánvaló, hogy a könyvtárközi kölcsönzés a legjobb igyekezet ellené-

re sem lehet a jövő útja. Éppen ezért úgy vélem, a szolgáltatás továbbfejlesztése lehetne - és remélem, hogy egyszer ez is megvalósul - ha az OKI-tól is kaphatnánk tartalomjegyzék- és cikk-másolatokat. Ha ebbe még az OMTI-t, az OMI-t, sőt esetleg az egyetemi Közegészségtani Intézetet is be lehetne vonni, úgy gondolom, hogy az orvosi hálózaton belül kialakulhatna egy közegészségügyi tájékoztatási együttműködés. Ha lenne arra igény, hogy ebben a Fővárosi KÖJÁL könyvtára is részt vegyen, a magam részéről szívesen vállalom a közreműködést.

Az orvosi hálózatról szólva meg kell még említenem az ESZTIK-et, amelynek több kiadványa ugyancsak felhasználható a tájékoztató munkában. Ilyen pl. a közelmúltban megjelent "A lakosság morbiditása" c. bibliográfiájuk.

A KÖJÁL-ban folyó munka jellegéből adódó szakirodalmi igények minél teljesebb kielégítése érdekében az orvosi hálózaton kívül egyéb dokumentációs intézmények szolgáltatásait is igénybe kell vennünk. Ezek közül a legfontosabb az Országos Műszaki Könyvtár és Dokumentációs Központ, amelynek Témafigyelő Szolgálatától ebben az évben 142 témára fizettünk elő. Ezek az intézet 11 részlegét érintik; a havonta érkező anyagot ugyancsak kézhez kapják az igénylők. Izelitőül néhány cím a megrendelt témák közül:

Csomagolt élelmiszer és csomagolóanyag kölcsönhatása
Egészségvédelmi előírások sugárveszélyes munkahelyeken
Ipari zaj, zajimpulzusok mérése
Kommunális szennyvizek tisztítása
Peszticidek analitikája
Települések közművesítése

A témafigyelési szolgáltatás alapján gyakran rendelünk az OMKDK-tól is fordításokat, fordítás- és cikk-másolatokat.

Az OMKDK sokféle kiadványa közül igen kedveltek szakembereink körében a cikk-tömörítvényeket tartalmazó "Műszaki Információ" sorozat füzetei. Ezek közül a Korszerű Munkafeltételeket és a Környezetvédelmet fizetjük elő évek óta, utóbbit 3 példányban.

Speciális, de számunkra ugyancsak fontos dokumentációs intézmény a Vízügyi Dokumentációs és Tájékoztató Iroda. Dokumentációs anyagát havonta összegyűjtve, szakszerű elrendezésben adja

közre Vízügyi Figyelő c. kiadványában. Ennek alapján tőlük is lehet fordítást és másolatokat rendelni, ezenkívül vállalnak irodalomkutatót is.

Az eddig felsoroltakhoz képest számunkra kisebb jelentőséggel bírnak, de a KÖJÁL egy-egy szakterületén hasznos információkat nyújtanak az alábbi dokumentációs intézmények:

az AGROINFORM, amely dokumentációs anyagának egy részét a Magyar Állatorvosok Lapjában teszi közzé;

A NIMDOK, amelynek "Vegyipari szennyvizek és levegőszennyeződés" c. kiadványa újabban már nemcsak referátumokat, hanem eredeti cikkeket is közöl;

és végül az Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum, amelynek Magyar és Külföldi Pedagógiai Információ c. kiadványait fizetjük elő.

Az elhangzottak alapján bizonyára felmerül a könyvtáros kollégákban a kérdés, hogy miből fedezzük a különböző dokumentációs intézményektől rendelt sokféle és nagymennyiségű anyagot? Erre azt mondhatom, hogy gazdasági vezetőink hozzáállása ehhez a kérdéshez rendkívül pozitív. A szakmai munka támogatását szakirodalmi vonatkozásban fontos feladatuknak tekintik, és a dokumentációs szolgáltatások beszerzésére külön keretet biztosítanak.

Befejezésül engedjék meg, hogy még egy számadattal terheljem Önöket, amivel anyagi oldaláról szeretném megvilágítani a tájékoztatás fontosságát. Végülis ez nem elhanyagolható szempont, hiszen egy intézmény szakirodalmi ellátottságát mindig döntő mértékben befolyásolják az anyagi lehetőségek. Tehát ebben az évben eddig könyvekre 32.000 forintot, folyóiratokra 185.000 forintot, a különböző dokumentációs szolgáltatásokra és az ezek alapján rendelt fordításokra és másolatokra pedig 55.00 forintot költöttünk.

Könyvtári mikrohálózat kórházon belül

Előadásom témája mindnyájunk előtt ismert, sok újat nem lehet elmondani, viszont abból a szempontból fontosnak tartom, hogy a mikrohálózat működtetése könyvtárosi munkánk egyik sarkalatos pontja. Ennek a hálózatnak kialakulását, módosulását, előnyeit és hátrányait a könyvtári munka jelen követelményei alapján, a saját tapasztalataink tükrében szeretném vázolni.

A mikrohálózat fogalma:

Ismeretes, hogy nagy állománnyal rendelkező, régi kórházainkban kialakult az a gyakorlat, hogy az állomány egy része, néha nagy része nem a könyvtárban található, hanem egyes osztályokon. Ez a decentralizált állomány akkor válik a mikrohálózat szerves részévé, ha megfelelő könyvtári nyilvántartásokkal, osztályokra állandó vagy ideiglenes jelleggel használatra vagy megőrzésre kiadott könyvek és folyóiratok összessége bevonható a könyvtári cirkulációba, vagyis valamennyi könyvtári szolgáltatás kiterjeszthető és hatékony.

A mikrohálózat megjelenési formái:

Egytöbbs kórház: megfelelő könyvtárral rendelkező intézményben a mikrohálózat kisebb mértékben alakul ki, megléte nem is feltétlenül indokolt, mivel az olvasók könnyen hozzájuthatnak a szükséges irodalomhoz.

Több pavilonos kórház: Jól működő, központi fekvésű könyvtár ellenére is összegyűlik az egyes részlegeken, egyes épületekben a mindennapos használatu kézikönyvek, atlaszok kis gyűjteménye.

Több telephelyen létesült kórház: a nagyobb távolságok miatt indokolt a szakterület jól összeválogatott kézikönyvtárát állandóra kikölcsönözni.

Egy telephelyen - sok pavilonos - többféle egészségügyi intézményt ellátó orvosi szakkönyvtár mikrohálózata vagy ismer-
tebb nevén letéti rendszere. A Fővárosi István Kórház Orvosi
könyvtára ilyen funkciót tölt be. /L. az 1. és a 2.sz. tábláza-
tot./

A decentralizált állomány kialakulásának okai:

1. Állandó és szakképzett könyvtáros hiánya: A kórházi
könyvtárak viszonylagos gyorsabb fejlődése az ötvenes évek köze-
pén indult meg. Nagy szerepet játszott a folyamat megindulásában
az akkor már létező Országos Orvostudományi Könyvtár, és főként
a deviza-kérdés rendezése és a külföldi könyvek és folyóiratok
megrendelésének lehetősége. Szakképzett könyvtáros azonban a leg-
több helyen nem volt. A legminimálisabb könyvtári nyilvántartáso-
kat egy-egy lelkes orvos vagy asszisztensnő végezte el. Ezek ter-
mészetesen nem feleltek meg az egységes könyvtári nyilvántartá-
soknak, legfeljebb a gazdasági elszámolásoknál volt jelentőségük.

2. Könyvtári helyhiány:

A régi, kisméretű állomány rendszerint igazgatói irodák-
ban vagy tanácstermek könyvszekrényeiben volt elhelyezve. A friss
könyvek és folyóiratok tárolására nem volt hely, ezek rendszerint
arra az osztályra kerültek, ahol a beszerzésüket szorgalmazták.

3. Egy-egy osztályvezető főorvos külön kutatási kerete:

A külön keretből vásárolt könyvek minden esetben az ille-
tékes osztályra kerültek, kezdetben a könyvtáros nem is tudott
a létezésükről. Később a szükséges nyilvántartások a könyvtárban
elkészültek, de a könyvek ezután sem váltak hozzáférhetővé más
olvasók számára.

A decentralizált állomány előnye:

Az egyes osztályok, részlegek profiljának megfelelő szak-
irodalom rögtön kéznél volt. Érvényesült az az elv, hogy a könyv
ott kell, ahol használják.

4 decentralizált állomány hátrányai:

1. Mivel kezdetben könyvtári nyilvántartás nem készült az osztályokon lévő állományról, ezek a művek nem vettek részt a kórházi könyvtári cirkulációban, nem kerültek bele a katalógusba, sem az országos nyilvántartásokba.

2. Nem koordinálták a beszerzéseket még kórházon belül sem, tehát egyes drága külföldi könyveket, sőt folyóiratokat is több példányban vásároltak meg.

3. Sok esetben az osztályvezető főorvos személyi tulajdonnak tekintette a nála lévő könyveket és még saját beosztottai sem merték kölcsönkérni.

4. Más osztályok orvosai nem juthattak hozzá.

5. Gyakran még a könyvtárosnak sem adták kölcsön.

6. A folyóiratszámok elkallódtak.

7. Folyóirat kötetítés még komplett évfolyamok esetében sem történt.

8. Az állomány felkutatása, leltározása, könyvtári feldolgozása, az ún. letéti nyilvántartások elkészítése komoly többletmunkát jelentett a könyvtárosoknak, és a rendszeres ellenőrzés még ma is nehezen oldható meg.

Összegezve meg kell állapítanunk, hogy helyes ha kispéldányszámu, ún. kézikönyvtárat kialakítanak az egyes osztályok közös használatra, hiszen bizonyos kézikönyvek, táblázatok, atlaszok az orvosok mindennapi munkájában nélkülözhetetlenek. De a nagy letéti állomány felhalmozódása - a kórházak komoly anyagi áldozatai ellenére - nem mindenütt a tudományos munkát segítették elő, hanem gyakran a szakmai sovinizmus táptalajává váltak. Ismételtén hangsúlyozom, hogy az egészségtelenül felduzzadt decentrumokat helytelenítem, amelynek egyik kirívó példája volt nálunk az egyik osztály több mint kétezer kötettel, s amelyet csak pár évvel ezelőtt sikerült megszüntetni. Ugyanis legfőbb hiányosságunk azt kell tekintenünk, hogy ezek a könyvek és folyóiratok nem vettek részt teljes mértékben a könyvtári cirkulációban. A könyvtár forgalma elsősorban és csaknem kizárólag a könyvtári raktározásu anyagra épül. Az állomány megfelelő védelme, a kölcsönzések gyors lebonyolítása csak a könyvtárban biztosított.

Az egészséges mikrohálózat kialakítását szolgáló anyagi, szervezési és személyi feltételek:

1. A központi állomány kialakításában nagyon fontos az igazgatás szemlélete. A kórház szakmai és gazdasági vezetése ehhez, sajnos, nálunk nem adott és ma sem ad segítséget, mert a kérdés megoldása a könyvtár nagyarányu bővítését tenné szükségessé.

2. Megfelelő nagyságu raktárral rendelkező könyvtár kialakítása az elmúlt másfél évtized alatt nem volt lehetséges. 1970-ben Dexion Salgó álványok beállításával 450 folyóméternyi rakterület pillanatnyi javulást jelentett, de további gyarapodáshoz már nem volt elegendő.

3. Kórházunkban 20 éve működik függetlenített könyvtáros 1-2 beosztottal. Ennek ellenére csak 12 évvel ezelőtt kezdődhetett meg az állomány teljes feltárása és részleges bevonása a könyvtárba.

4. A könyvtáros személyes energiája és erőfeszítése az egyik legfőbb előfeltétele a kialakult mikrohálózat jó működésének és a tulzottan decentralizált állomány központosításának. A mikrohálózat az említett objektív okok miatt létrejött, de a helyzeten csak fokozatosan lehetett változtatni. Rendszerint csak az egyes osztályvezető főorvosok nyugdíjazása vagy halála esetén kerültek először könyvtárba az alleltári anyagok.

5. Az egységes könyvtári költségvetés nálunk ugyancsak 20 éves multra tekint vissza. Ennek ellenére bevett szokás volt bizonyos könyvek és folyóiratok többpéldányos rendelése, elsősorban külön keretből. Természetesen a valutáris és egyéb pénzügyi nehézségek fokozódásával ezen az állapoton automatikusan változtattunk.

6. Megrendelés és vásárlás - a kezdeti évektől eltekintve - kizárólag a könyvtáron keresztül történik, beleértve az ETT és egyéb kutatási keretből beszerzett kiadványokat is.

7. A régi nagy lerakatokat fokozatosan is igyekeztünk apasztani. Minden alleltári ellenőrzéskor sikerül néhány kötetet visszakapni.

8. Az összes folyóirat a könyvtárba érkezik, kötetés után a könyvtárban marad. Mindössze egyetlen osztály kapja meg évközből állandó jelleggel a friss folyóiratokat /Prosectura/.

9. Az elvesztett könyvek árát az osztályok közösen, vagy a nyugdíjba vonuló osztályvezetők személyesen kifizették. Váratlan haláleset alkalmával sokezeres hagyatéki letiltás is történt, mivel a könyvtári könyvek nagy részét az illető főorvos a lakásán tartotta és ott is csak egy részét sikerült megtalálni a hiányzó könyveknek.

A decentralizált állomány felkutatása és feldolgozása:

1964-ben, az orvosi könyvtár akkori vezetőjének halála után került sor az állomány teljes felmérésére. A meglévő nyilvántartások ellenére 4.000 kötet könyvet és folyóiratot találtunk az osztályokon, amelyek sem a központi leltárkönyvben, sem a kölcsönzési nyilvántartásban nem szerepeltek, nagy részükben könyvtári bélyegző sem volt, de az osztály bélyegzője tanusította hivatalos eredetüket.

1964-1966 között készült el a teljes szerzői betűrendes és szakkatalógus. Az osztályokon lévő állományról ún. letéti nyilvántartást fektettünk fel alleltáríveken. Ebből egy példány készült a könyvtár, 1 példány pedig az osztály részére, amelyre a változásokat folyamatosan rávezetjük és ellenőrzéskor újra aláírjuk.

A leltárkönyv megjegyzés rovatában, a raktári lapokon, sőt a katalógus cédulák jobb felső sarkában is szerepel az osztály betűjele.

Ellenőrzés évente egyszer történik. Rendkívüli ellenőrzés nyugdíjazás vagy haláleset alkalmával. /L.3.sz.táblázat: A letéti állomány adatai 1976-ban./

A fenti adatokhoz annyit, hogy az Országos Kardiológiai Intézet 1977-től önálló gazdasági egységként működik, alleltári anyagát kivonjuk állományunkból.

A sok gátló körülmény, szemlélet, helyhiány ellenére vannak eredményeink. A 12 évvel ezelőtti 4.000 kötet 90%-a bekerült a

könyvtárba, jelenleg kb. 1.000 kötet az alleltári állomány, amely főleg friss könyvekből áll, s tükrözi azokat az arányokat, amelyet az illető szakterület friss irodalma az orvostudományon belül elfoglal. Megmutatja azt a jogos igényt is, amely a mindennapi munka szempontjából indokoltá teszi. A Prosecturát és Röntgenosztályt kivéve nincs nagy letéti állomány az osztályokon. Nyugdíjazás miatt ennek a két részlegnek az alleltári elszámolása folyamatban van.

Eredményként könyvelhetjük el azt a tényt, is, hogy a letéti könyvek egy-két kivételtől eltekintve, az osztályok minden orvosának a rendelkezésére állnak; az utóbbi években hiány nem fordult elő; s főleg a könyvtáros és ezen keresztül más osztályok olvasói bármikor megkaphatják.

A mikrohálózat működése - a mikrocirkuláció:

Ha a mikrohálózatot olyan szerves egységnek tekintjük, amelyet terhes örökségként kaptunk ugyan, de amelyet a mindennapi munka követelményei alakítottak ki és alakítanak ma is, s amelynek aránytalanságait sikerült megszüntetni, akkor rajtunk, könyvtárosokon mulik, hogy ez a hálózat hatékonyvá, élővé váljék. A mikrohálózat egy-egy pontján a letéti állomány olyan alapbázist jelent, amely jól összeválogatva, megadja a választ a legsürgesebb kérdésekre - különösen kezdő szakemberek számára -, felkelti az érdeklődésüket és szélesebbkörű tájékozódás igényével már a könyvtárhoz fordulnak.

A letéti anyag olvasottságát lemérni természetesen nem lehet. Számszerű adataink csak abban az esetben vannak, ha a könyvtáron keresztül egy-egy könyv kölcsönzésére kerül. Ez a szám azonban a könyvtár egyéb forgalmához viszonyítva elenyésző.

A könyvek cirkulációja:

Mivel a könyvek kölcsönzési határideje viszonylag hosszú, a forgása is lassabb, számszerűen kevésnek tűnik: 1975-ben 722

kötet könyvet kölcsönöztünk házonbelüli és külső olvasók részére. A letételre kiadott könyvek száma ebbe nem számít bele.

Az új könyveket a könyvtárban 1 hónapig külön tároljuk és az olvasók figyelmét felhívjuk a megtekintésükre. Azután az igénylések sorrendjében előjegyezve kerülnek kölcsönzésre ill. letételre. Házonkívüli olvasónak vagy könyvtárközi kölcsönzésre új könyv csak abban az esetben adható ki, ha nincs rá előjegyzés.

Gyarápodásjegyzéket évente egyszer készítünk, amelyet minden osztálynak és tagkönyvtárnak megküldünk.

A könyvtárban kifüggesztjük a kurrens folyóiratok listáját és az előző évi gyarápodásjegyzéket.

A folyóiratok forgalma:

Kórházunk könyvtára indította meg 20 évvel ezelőtt az egész fővárosra kiterjedően a külföldi folyóiratok körözését. Amint már említettem, abban az időben lehetséges volt a legolvasottabb hetilapok, mint a JAMA, Deutsche Medizinische Wochenschrift, Lancet stb. többpéldányos megrendelése is. A devizakeret megszűnése után több intézménynek nyílt lehetősége külföldi folyóiratok megrendelésére, a saját pénzügyi kereteink viszont a deviza-átszámítás ugrásszerű emelkedése miatt alaposan beszűkültek, kénytelenek voltunk a többi alközpontot felhívni a saját területük ellátására. Ezután elsősorban Délpest területi intézményeinek ellátására rendezkedtünk be. Azonban továbbra is rendszeresen körözzük, folyóiratokat néhány, más alközponthoz tartozó tagkönyvtár, ill. azok olvasói részére. L.4.táblázat /Folyóirat-körözés 1976-ban./

A körözés fontossága:

Gyakran felmerül olyan vélemény, hogy a folyóirat-körözés elavult könyvtári szolgáltatás. Hiszen a Current Contents, a másológépekkel előállított tartalomjegyzék körözés és másolatok szolgáltatása gyorsabb és jobb tájékoztatást biztosít. A kórházi szakkönyvtárak anyagi ellátottsága azonban még legtöbb helyen

nem tart ott, hogy a legmodernebb könyvtári szolgáltatásokat biztosítsa. Néhány közülük, könyvtárunk is, rendelkezik fénymásoló berendezéssel. A papír drágasága miatt azonban az igénybevétele korlátozott, elsősorban a vidéki könyvtárközi igényeket tudjuk díjtalanul kielégíteni.

A szakirodalom mennyisége, az olvasók nagy elfoglaltsága, könyvtárunk olvasóterem hiánya és hasonló körülmények teszik szükségessé a folyóirat-körözés jól bevált módszerrel történő folytatását. Célunk az, hogy olvasóink tájékozódjanak a friss tudományos eredményekről, továbbképzésük, kutatómunkájuk könyvtári feltételei biztosítva legyen.

A körözés előkészítése:

A kurrens folyóiratlistát sokszorosítva minden év elején szétküldjük az osztályvezetőknek, olvasóknak, területi intézményeknek. Megkapják az év közben érkező új oryosaink is első könyvtárlátogatásuk alkalmával.

A jegyzéken megjelölt folyóiratok alapján minden igénylő olvasó vagy tagkönyvtár kap egy kölcsönzőfüzetet, amelyben a kért folyóiratok betűrendben szerepelnek.

Vannak olyan folyóiratok, amelyeket több olvasó is igényel. Körözési tervet készítünk, amelyben a sorrendet és a határidőket magunk alakítjuk ki, messzemenően figyelembe véve az olvasók olvasási szokásait és egyéb igényeit.

Általános alapelv, hogy először a mikrocirkuláció keretében kórházunk orvosai kapják meg a folyóiratokat, majd a külső olvasók, tagkönyvtárak és végül a Délpesten kívüli kórházak és rendelői.

A körözés nyilvántartása:

1. A körözési nyilvántartásnak elsődleges követelménye, hogy választ adjon arra, bármely pillanatban, egy bizonyos folyóirat valamely száma kinél található. Erre a célra év elején elkészítjük a kurrens folyóiratok kölcsönzőkártyáit - közönséges

könyvkártyán -, egy kártyára 6 folyóirat-szám fér rá, tehát a hetilapok részére 9 db kártya készül. A kölcsönzők neve egymás alatt szerepel a kártya bal szélén, mellettük a megfelelő szám alatti kockába írjuk be a kölcsönzés dátumát, amelyet visszahozáskor áthuzunk.

2. A már említett kölcsönző-füzet, amely a Könyvtárellátónál kapható - azt mutatja meg, hogy egy olvasónál hány folyóirat van. Ebben szerepel az olvasó átvételt igazoló aláírása is.

3. A fenti kettős nyilvántartás arra is lehetőséget ad, hogy a határidők betartását ellenőrizhessük. A kölcsönzés időtartamáról a beinduláskor tájékoztatjuk az olvasót vagy az intézmény könyvtárosát.

A nyilvántartásokat havonta egyszer vizsgáljuk felül, ekkor írjuk ki a felszólításokat. Tapasztalataink szerint a körözésben részt vevő olvasók és könyvtárak betartják a határidőket. Problémák azokkal az olvasókkal vannak, akik esetenként olvasnak egy-egy, vagy több folyóiratot.

A körözés formája:

A nálunk kialakult gyakorlat az ún. csillag-körözés, amikor az igényelt folyóiratok minden számát, minden olvasó közvetlenül a könyvtárból kapja rövid, egy-két napos időtartamra. /A kórházak és rendelők egy-két-háromhetes terminusokra a kevésbé frisseket./

1. Két osztályunk részére a főorvos kölcsönzi ki a szakterület folyóiratait és referálás céljából szétosztja. Számunkra ez a forma nem teszi lehetővé a teljes olvasottság lemérését.

2. A személyes példa hathatóságát bizonyítja az a módszer, amikor az osztályvezető főorvos átnézi a szakterület valamennyi folyóiratát, valamint a hetilapokat, feldolgozza az irodalmat saját szakbibliográfiája számára. Beosztottai ezután a nyelvtudásuknak megfelelő lapokat kölcsönzik ki, de az osztály minden orvosa rendszeresen olvas.

3. Vannak olyan osztályok is, ahol a főorvos - az osztály valamennyi orvosa között - felosztotta a szakterület nálunk talál-

ható folyóiratait, és megköveteli ezek rendszeres olvasását és hetenkénti referálását. Ilyen módon az osztály dolgozói széleskörűen tájékozódnak. Ez a módszer talán szigorú adminisztratív intézkedésnek tűnik, de több évi tapasztalat azt bizonyítja, hogy a fiatalok rendszeres olvasóvá szoktatásának egyik igen eredményes módja. Számszerűen kimutatható ugyanis, hogy ezek az olvasók egy idő után nemcsak a "kötelező" folyóiratokat olvassák, érdeklődési körük túlmutat azokon, rendszeresen átnéznék mást is, kezdenek saját kis szakkönyvtárjukat készíteni, s fokozatosan értékes tudományos munkát is végeznek.

4. Szép számban vannak olyan igényes olvasóink is, akik a saját speciális szakterületük teljes hozzáférhető irodalmát feldolgozzák. Ezek számára biztosítjuk olyan folyóiratok körözését is, amelyek könyvtárunkba nem járnak, hanem a területi intézményekkel kooperálva rendszeresen beszerezzük számunkra.

Az alábbiakban felsoroljuk azoknak a folyóiratoknak a listáját, amelyeket egyénél, több olvasó vagy intézmény 1976-ban körözésre előjegyzett: 1.5. táblázat /1976-os körözési lista./

A mikrohálózat kiterjesztése az integrált területre:

Az egészségügy területén folyamatban lévő gazdasági integráció adminisztratív és szervezési nehézségeit könyvtári vonatkozásban az előző előadások és korreferátumok részletesen ecsetelték. A magam részéről arra a minőségi változásra utalnék, hogy egyes tagkönyvtárak, amelyeket a makrocirkuláció keretében már eddig is messzemenően segítettünk, rövidesen mikrohálózatunk részeivé válnak.

Számunkra is fennállnak olyan nehézségek, mint a nagy távolság, az a tény, hogy az integrált területen jelentős állomány mellett nincs könyvtáros. Könyvtárunk pedig egy szakképzett és egy szakképzetlen dolgozója 16 ezres állománnyal, több mint 20 tagkönyvtárral, a főváros legnagyobb könyvtári és könyvtárközi forgalmát lebonyolító kórház könyvtár, amelyről köztudomású, hogy elhelyezését és munkakörülményeit tekintve a legrosszabbak között van. Szolgáltatásainkat viszont az integrált területre teljes

egészében ki kell terjesztenünk és a könyvtári munkát ezekben az intézményekben is legalább saját színvonalunkra szeretnénk fejleszteni.

Eddigi szolgáltatásaink folytatása makrocirkulációs tevékenység helyett mikrocirkulációban:

Kurrens folyóirat-jegyzék

Évi könyvgyarapodási jegyzék

Folyóiratkörözés

Koordinált rendelkezések

A központi katalógus kiegészítése

Letéti nyilvántartások elkészítése, stb.

Az, előttünk álló feladatok teljes egészükben még fel sem mérhetők. Menet közben számos olyan probléma felvetődhet, amelyre ma nem is gondolunk. Azonban nekünk, gyakorló könyvtárosoknak szinte naponta váratlan helyzetek egész sorát kell megoldanunk, ezen a téren sem szabad feladni hivatásunkba vetett optimizmusunkat. Gondoljunk arra, hogy valamikor a mikrohálózat kialakulását realitásként fogadtuk el. Az integráció teljes megvalósulásának periódusát már magunk befolyásolhatjuk. S reméljük, hogy ez a folyamat a mikrohálózat magasabbszintű integrálódását is jelenti. Könyvtáros kollégáimnak is csak azt kívánhatom, amit magamnak, hogy amit sikerült eddig jól elvégezni, azt folytassuk és mint örök elégedetlenkedők, próbáljuk jobban és lelkesebben.

I. táblázat

A FŐVÁROSI ISTVÁN KÓRHÁZ

ÁGYAK SZÁMA: 1.234

OSZTÁLYOK

Fekvőbeteg: 12
Centrális: 6
Egyéb, kiszolgálórészek

DOLGOZÓK SZÁMA: 1.054

Orvos: 98
Gyógyszerész: 7
Mérnök: 3
Vegyész: 2
Egyéb diplomás: 2

Orsz.Kard.Int.

Orvos 49
Mérnök 1
Egyéb diplomás 1

II. Sebészeti Klinika

IV. Belklinika

Szájsebészet

II. táblázat

AZ ORVOSI KÖNYVTÁR ADATAI

ÁLLOMÁNY /1976/	16.459
Könyv	7.565
Folyóirat	8.894
KURRENS FOLYÓIRATOK	319
OLVASÓK SZÁMA /1975/	430
Kórházi dolgozó	198
Külső olvasó	152
Intézmény, Könyvtár	80
KÖNYVTÁRLÁTOGATÓK SZÁMA	2.895 fő
KÖLCSÖNZÖTT MŰVEK SZÁMA	11.170 db
KÖNYVTÁRKÖZI KÖLCSÖNZÉS	1.717 db
FÉNYMÁSOLATOK	2.016 oldal

III. táblázat

LETÉTI ÁLLOMÁNY 1976-ban

Orsz.Kard.Int.	2.176	1.016 könyv 1.160 folyóirat
Prosectura	347	140 könyv 207 folyóirat
Röntgen	195	119 könyv 76 folyóirat
Gyógyszerház	80	
Laboratórium	68	
Bőrosztály	64	
II. Belosztály	49	
I. Belosztály	28	
Szemészet	26	
Urológia	14	
Szülészet	13	
Fizikoterápia	11	

IV. táblázat

POLYÓIRAT-KÖRÖZÉS 1976

MIKROCIEKULÁCIÓ	60 olvasó
MAKROCIEKULÁCIÓ	
Külső olvasók	12
Tagkönyvtárak	6
Más alközpont tagkönyvtárai	3
KÖRÖZÖTT POLYÓIRATOK FÉLESEGE	85
KÖRÖZÉSI IGÉNYEK SZÁMA	380

5. sz. melléklet

folyóirat címe	igénylő száma	folyóirat címe	igénylő száma
Acta Allergologica	2	Fortschritte auf dem	
Acta Dermato-Venerologica	4	Gebiete der Röntgen-	
Acta Medica Scandinavica	5	strahlen	6
Acta Oto-Laryngologica	2	Hautarzt	6
Acta Radiologica, Diagnosis	2	Immunology	2
Allergie und Immunologie	3	International Archives of	
American Heart Journal	7	Allergy and Applied Immun.	5
American of Journal of Me-		Der Internist	4
dicine	7	JAMA	11
American Journal of Obstet-		Journal of Allergy	3
rics and Gynecology	2	Journal de Chirurgie	2
American Journal of Ophthal-		Journal of Investigative Der-	
mology	3	matology	3
American Journal of Roent-		Journal of Laboratory and	
genology	4	Clinical Medicine	3
Angiology	5	Journal de Radiologie	3
Annales de Dermatologie	3	Klinische Wochenschrift	2
Annals of Allergy	5	Das Krankenhaus	2
Annals of Internal Medicine	4	Lancet	13
Annals of Surgery	6	Laryngologie, Rhinologie	5
Archives of Dermatology	6	Medizinische Klinik	8
Archives of Internal Medi-		Die Medizinische Welt	9
cine	6	Modern Health Care	3
Archives of Neurology	4	Münchener Medizinische Wo-	
Archives of Ophthalmology	2	chenschrift	10
Archives of Otolaryngology	3	Mykosen	3
Atherosclerosis	3	Nervenarzt	4
Basic Research in Cardiology	2	Nouvelle Presse Medicale	6
Berufsdermatosen	4	Oral Surgery	2
Blood	4	Practitioner	10
British Heart Journal	8	Praktische Anästhesiologie	3
British Journal of Dermato-		Psychiatrie, Neurologie und	
logy	6	Medizinische Psychologie	3
British Journal of Ophthal-		Psychotherapie	3
mology	3	Der Radiologe	5
British Journal of Radiology	4	Revue du Rhumatisme	3
British Journal of Urology	4	Schweizer Archiv für Neuro-	
British Medical Journal	13	logie	3
Bulletin de la Société de		Schweizerische Medizinische	
Dermatologie	3	Wochenschrift	5
Der Chirurg	5	Schweizerische Zahnheilkunde	4
Circulation	8	Stomatologie DDR	4
Clinical Allergy	3	Stroke	2
Dermatologica	3	Surgery	4
Dermatologische Monatschrift	5	Techniques Hospitaliers	2
Deutsche Medizinische Wochen-		Vesztnik Dermatologii	3
schrift	13	Vesztnik Otolaringologii	2
Diabetes	2	Wiener Klinische	
Endocrinology	2	Wochenschrift	4
Endokrinologie	2	Zahnärztliche Welt	2
European Urology	3	Zeitschrift für	
		Hautkrankheiten	6
		Zeitschrift für Kardiologie	6
		Zeitschrift für Urologie	5

KÖNYÖZŐL Dániel

hozzászólása

Tisztelt Értekezlet!

A János Kórház orvosi szakkönyvtára hasonló körülmények között működik, mint az István Kórházé. A JÁNOS Kórház közismer-
ten a legnagyobb kórház, közel 2.500 ágygal, mintegy 82 holdon
elhelyezett 29 elméleti és klinikai osztállyal. A kórházon belül
a mikroegységek száma 22, s az ott lévő állomány az összesnek
80%-át teszi ki. Klasszikus példája a decentralizáltságnak, annak
minden hátrányával, hiszen ez az állomány nem kielégítő módon
van elhelyezve.

Nem akarom ismételni az elhangzott előadásban világosan
megfogalmazott és pontokban összegezett véleményt a decentrali-
záltság előnyéről és hátrányairól: előnyt egy, hátrányait pedig
8 pontban foglalta össze az előadó. Sportnyelvre fordítva 1:8 az
eredmény a centralizáltság javára.

Elgondolkodtató az a tény, hogy egyes könyvtáraknak 15 év
után is a centralizált és önálló helyiségű könyvtár megoldásán
kell fáradoznia, mert 15 év nem elég, hogy egy miniszteri rende-
letnek érvényt lehessen szerezni. Intézményemben öt év harcával
sikerült elérni, hogy megoldódjon az önálló helyiségű központi
könyvtár problémája, s még hány év kell ahhoz, hogy az állomány
is centralizálódjon? Halkan teszem föl a kérdést: ki ezért a
felelős?

Az elv eddig is az volt, hogy adott körülmények között úgy
ügyeskedj, ahogyan tudsz. Most a kórház élére könyvtárbarát igaz-
gató került és a társadalmi szervek szakmapolitikai csoportjai is
messzemenően szívükön viselik a könyvtárügyet. Ez a biztató folya-
mat az év tavaszán kezdődött meg, s remélem gyökeres változást
hoz a jövőt illetően.

Visszatérve a mikrohálózat, azaz a decentralizált könyvtár
problémáira, elmondhatom, hogy a mikrohálózatnak makro- /nehezen
bejárható/ utjai és malignus telefonjai vannak. Így egyelőre ma-

rad a hosszútávú futó magányossága... Egy információért is személyesen kell elkocognia a hegyoldalon...

Természetesen a könyvtár ügyrendjének is alkalmazkodni kellett a 22 osztályon elhelyezett letéti állomány objektív tényéhez és az állomány fokozott védelme a kölcsönzés csődjét hozta magával egyes osztályokon, mivel onnan könyvet vagy folyóiratot kapni még a könyvtárosnak is lehetetlen! Megbénult könyvtárközi kölcsönzés... Nem akarom untatni a kedves hallgatóságot, csak egy példával illusztrálnám a helyzetet: könyvtárközi kölcsönzésben egy folyóiratot telefonon megigérttem másnapra. Elmentem a szobán, forgó anyagért, a könyvtárkezelő orvos a műtőben volt. Vártam... nem jött, írtam egy üzenetet, hogy másnapra készítse ki. Eredmény: három nap múlva kaptam kézhez.

Mikrohálózatomban vannak nagyon jól kooperáló osztályok is, ahol a könyvtárat külön helyiségben helyezték el és az állomány minden időben az olvasó rendelkezésére áll. De felteszem a kérdést, hogy az összes könyvtári állománynak hány százalékát teszi ki az osztályok letéti anyaga? Tapasztalatom szerint ez osztályonként is változik. Az egészséges arány, úgy gondolom, mintegy 10-15%. A prospekturáción - mint kivételes helyzetben lévő mikroegységekben - ez a mutató magasabb.

Szeretnék még egy fontos dolgot kiemelni, ami mikrohálózatunkban, de más intézményekben is - úgy gondolom - egyre nagyobb fontosságu. Ez a központi könyvtár költségkeretén kívüli ETT hitelből vásárolt szakirodalom, amely szerves részévé válik az össz-könyvtári állománynak. Közismert, hogy az orvosi szakkönyvek beszerzése egyre nehezebbé válik az utóbbi időben - az óriási ár-emelkedés miatt. A hangsúly a periodikákra terelődött, jóllehet a szakkönyvre is szükség van és lesz a jövőben is. Kórházunk mikrohálózatában a könyvbeszerzés mintegy 80%-át ETT-hitelből fedezi. Ugy gondolom, a jövőben egyre nagyobb összeg áll majd rendelkezésre az orvostudományi kutatások s ezzel összefüggésben a szakirodalmi ellátottság támogatására. Ez kórházunkban máris mutatkozik: Számos könyv és 4 folyóirat ETT keretből történő beszerzése évek óta teszi lehetővé olyan szakkönyvek megvásárolását, amire az évi költségvetésből nem futná. Ehhez kapcsolódik azonban az az ész-

revételem, hogy ebből a forrásból a mikrocentrumok sokszor vásárolnak /5-6000 forintért/ duplikátumot. Véleményem szerint a mikrohálózatnak a koordináció igen fontos, sarkalatos problémája, mert a duplicitás kiszűrése még a központi keret elosztásánál is komoly nehézségbe ütközik. Kórházunkban 6 belgyógyászati osztály és 6 tbc osztály működik, s bár azokon belül nagymértékű a szakosodás, mégis egyes szakkönyvek 7 példányos beszerzése szükséges jelen körülmények között. Könyvek beszerzésére rendkívül alacsony a központi keret: osztályonként még az 1.000 forintot sem teszi ki.

Az integrációval kapcsolatban nem sok információ áll rendelkezésemre, de a rendelőintézet orvosai a könyvtárat már korábban is igénybevették. Az integráció gazdasági vonatkozásait nem ismerem, de a könyvtár anyagi lehetőségeinek vonatkozásában - remélem - többletet jelent majd. Az integráció, úgy gondolom, magával hozza majd az adminisztráció növekedését, s mint azt az előadásban is hallottuk, fölvet sok új problémát, például könyvtáros-hiányt, illetve azt, hogy a megnövekedett feladatokat is ugyanennyi munkaerővel kell ellátni majd.

Szeretnék még pár szót szólni arról, hogy mikrohálózatom jellegéből adódó és sokszor jelentkező visszahuzó erőket miképpen igyekszem kompenzálni. Szerencsés a helyzet, mert a János Kórház területén két független könyvtár is működik: a Tbc Klinika könyvtára és a Főv. Tbc Intézetek Központi Igazgatóságának Könyvtára. Közvetlenül a szomszédunkban van a Kutvölgyi Állami Kórház Könyvtára. Így ez a három ill. négy könyvtár sok esetben remekül kooperál. A Tbc Intézetek Központi Igazgatóságának Könyvtára a közeljövőben beleolvad a János Kórház könyvtárába és ez komoly koordinációs lehetőséget jelent a folyóiratbeszerzésben 6 duplikát-folyóirat megszüntetésével. Az említett könyvtárak együttműködésének azonban a jövőben is fontos szerep jut annak érdekében, hogy a gyógyító és kutató munka eredményesen fejlődjön. A fejlődés alapja a jó könyvtár és jó könyvtári szolgáltatások, s ehhez kívánok mindenkinek sikeres jó munkát.

**Az orvosi könyvtárosok és orvostanácsadók 7. országos
értekezletén az alábbiak kaptak
kitüntetést:**

Az Orvosi könyvtári hálózat megalakulása óta végzett jó munkájáért:

Baki Józsefné
Béreczy Zoltán
Forster Miklósné
Dr Gál Imréné
Hajdu István
Dr Igali Sándorné
Dr Katona Lászlóné
Dr Keszler Pálné
Dr Magyar Miklósné
Melly Márta
Dr Mészöly Istvánné
Dr Mihályi Györgyné
Dr Perényi Györgyné
Roskoványi Ernőné
Dr Ruzsás Lajosné
Dr Somóczi Lórántné
Teleki Lajosné
Viczaián Erika
Wallner Jenő
Dr Zsembery Miklós

2-3 évtizedes, az orvosi könyvtári hálózatban végzett munkájukért:

Fodor Lórántné
Dr Gönczy Jenőné
Dr Hönig Vilmosné
Dr Jankó Mária
Kapronczay Istvánné
Pálffy Gyula
Vilmon Gyuláné
Zallár Andor

Könyvtárosok írják

BATÁRI Gyula

Magyar orvosi és egészségügyi folyóiratok /1803-1944/

Bevezetés

Összeállításunk az 1803 és 1944 között megindult és megjelent magyar orvos-egészségügyi szakfolyóiratok betűrendes felsorolása. Ezen bibliográfia elkészítése azért látszott szükségesnek, mert az 1944 előtti magyar orvosi szakfolyóiratok összeírására lényegében jelentősebb kísérlet még nem történt, noha e közel százötven év orvosi folyóiratirodalma forrása lehet az orvosi és főleg az orvostörténeti kutatásoknak. Ezért kíséreltük meg elsősorban az Országos Széchényi Könyvtár Hirlaptárának anyaga, katalógusa, a hazai és külföldi bibliográfiák és címjegyzékek alapján összeállítani a magyar gyógyászati szakfolyóiratok jegyzékét.

A szorosabban értelmezett orvosi szakfolyóiratok mellett az egészségügyi, fogorvosi, fogtechnikai valamint az orvosi népszerűsítő jellegű kiadványokat is felvettük. Kimaradtak viszont a gyógyszerészeti és állatorvosi jellegű lapok. Az orvosi évkönyvekből, évi kórházi jelentésekből, közegészségügyi évi jelentésekből csak mutatóba vettünk fel néhányat. Olyan címek is bekerültek jegyzékünkbe, amelyek nem szerepelnek a budapesti nagykönyvtárak katalógusaiban, de a szakirodalom, bibliográfiák alapján tudásunk van létezésükről. Besoroltuk a mindenkor magyar államhatáron kívül megjelent magyar nyelvű orvosi folyóiratokat és a Magyarországon megjelenő idegen nyelvűeket is. Felsorolásunkat azért zártuk az 1944-es évvel, mert úgy gondoljuk, hogy az utóbbi

harminckét év folyóirat-irodalma lényegében ismert, feldolgozott és hozzáférhető.

Bibliográfiánk igyekezett feltárni a folyóiratok címének a változásait, az előzményeket, valamint az egymás közötti kapcsolatokat, idegennyelvű címeket is. Általában jelöljük az indulási évet és a kötet- vagy évfolyam-számozást. A folyóiratok jelentős részénél feltüntetjük a szerkesztők nevét. A megjelenési helyet minden esetben közöljük. A sokszor hosszú és nehézkes alcimek közlésénél a lap jellegének alaposabb megismertetését tartottuk szem előtt.

Itt kell még megjegyezni, hogy az orvosi-orvostörténeti köztudat általában a Bugát Pál által szerkesztett Orvosi Tárat tartja az első gyógyászati folyóiratnak, azonban az utóbbi tizenöt évben sajtótörténészek, orvostörténészek kiderítették, hogy már jóval korábban, 1803-ban megjelent Kassán dr. Sándorfi József szerkesztésében az "Orvosi és Gazdasági Tudósítások", az első magyarországi orvosi folyóirat. Sándorfi lapjának csupán három száma ismert, azonban lehetséges, hogy még további számok kerülnek elő.

Acta Cancrologia
Budapest, 1.1934 - 3.1937
Szerk. Geréb Pál

Aesculap
Félhavi közegészségügyi folyóirat
Budapest, 1903 - 2.1904
Szerk. Hirschfeld Lajos

Államorvos
A közegészségügyi, közigazgatási és törvénytörvényes orvossággyakorlat
közlönye
Budapest, 1869 - 1886
Szerk. Poór Imre, Dulacska Géza
Főlapja: Gyógyászat

Allgemeine Zahntechnische Revue
Id. Általános Fogtechnikai Szemle

Általános Fogtechnikai Szemle = Allgemeine Zahntechnische Revue
Budapest, 1.1911
Szerk. Kaufmann Gyula

Amerikai Vöröskereszt Anya- és Csecsemővédő-Akcioja a Magyarorszá-
gon, Közleményei munkatársai számára
Budapest, 1.1921 - 2.1922

Anya- és Csecsemővédelem
Országos Stefánia Szövetség
Budapest, 1.1928 - 14.1941
Szerk. Keller Lajos
Utóbb: Anya- és Gyermekevédelem

Anya- és Gyermekevédelem
Társadalompolitikai és egészségvédelmi folyóirat
Budapest, 15.1942 - 17.1944
Szerk. Kunszegi Kálmán, Szerdahelyi Elek
Előbb: Anya- és Csecsemővédelem

Arbeiten der II. Medizinisch-Naturwissenschaftliche Stefan Tisza
Gesellschaft in Debrecen
Id. A debreceni Tisza István Tudományos Társaság II. Orvos- Ter-
mészet tudományi Osztályának Munkái

Bába-kalauz
A magyar bábaegyesület hivatalos közlönye
Budapest, 1.1894 - 42.1937
Szerk. Dirner Gusztáv, Hoffmann Péter, Wiesinger Frigyes

Balneológiai értesítő
A Magyar Szent Korona Országai Balneológiai Egyesületének hiva-
talos lapja
Budapest, 1.1894 - 7.1931
Szerk. Preysz Kornél, Tausz Béla
Melléklet: Balneologische Rundschau

Balneologische Rundschau
Budapest, 1.1899 - 1.1909
Szerk. Preysz Kornél
Főlapja: Balneologiai Értesítő

Betegápolás
Folyóirat a műszerészet és betegápolás haladásáról
Budapest, 1.1894/95 - 2.1896
Szerk. Wessely István, Ruttner Kálmán, Kreutle István

Betegápolás
Társadalmi és betegápolási szaklap
Budapest, 1.1910 - 2.1911
Szerk. Vlcsek Pál
Mellékletje: Betegápoló, Ápolónői és Masszirozói Értesítő

Betegápolás és Háztartás
A közegészségügyi alkalmazottak nemzeti szövetségének hivatalos lapja
Budapest, 1.1922 - 2.1923
Szerk. Hagenauer Vilmos

Betegápolásügy
Budapest, 12.1932 - 24.1944
Szerk. Antal Lajos, Szieben F. Lajos
Előbb: Egészségügyi Alkalmazottak Lapja

A Betegápoló
A magyarországi betegápolók és ápolónők országos lapja
Budapest, 1.1903

Betegápoló, Ápolónői és Masszirozó/ Értesítő
Budapest, 1908 - 6.1911
Szerk. Vlcsek Pál
Főlapja: Betegápolás

Betegségélyező
Győr, 1.1901 - 7.1907
Szerk. Vízkelety Sándor

A Bethesda Református Kórház és a Filadelfia Diakonissza-Képző
Intézet Közlönye
Budapest, 1.1916 - 8.1926
Szerk. Biberauer Richard

A Biharmegyei Orvos-Gyógyszerész és Természettudományi Egylet
Szakülése
Budapest, 1892/93 - 1907/08

Biologiai Gyógyítástani Szakközlönye,
mely hasonazenvi elven alapszik
Budapest, 1.1895? - 5.1899
Szerk. Balogh Tihamér

- Bőr- és Bujakórtan
 Budapest, 1.1902 - 12.1914
 Szerk. Huber Alfréd, Török Lajos
 Főlapja: Magyar Orvosok Lapja → Budapesti Orvosi Ujság
- Bőrgyógyászat; Urológia és Venerológiai Szemle /és Kozmetika/
 Budapest, 1.1923 - 22.1944
 Szerk. Lehner Imre, Egyedi Dávid, Brezovsky Emil
- Budapest Székesfőváros Közkórházainak Évkönyve
 Budapest, 1874 - 1914
 Megj. 1882: Budapest Főváros "Szent Rókus" Közkórházának Évkönyve
- Budapest Uj Szent János Közkórháza Sebészeti Osztályának Évkönyve
 Budapest, 1929
- Budapester Hygienische Zeitung
 Organ für populäre Medizin, Balneologie- und Naturkunde
 Budapest, 1.1891 - 4.1894
 Szerk. Ziffer Emil
- Budapester Medicinisch-Chirurgisches Centralblatt
 Budapest, 1.1880
 Szerk. Schiller Maximilian
- A Budapesti Bábaképző Intézet Közleményei
 Budapest, 1942/43
- Budapesti Egyetem Általános Kór- és Gyógytani Intézetével kapcsolatos Pasteur-Intézet ... Évi Működése
 Budapest, 1.1890/92 - 7.1898
 Utóbb: Budapesti Pasteur-Intézet Statisztikája
- A Budapesti Kir/ályi/ Orvosegyesület Értesítője
 Budapest, 1.1912 - 8.1919
 Szerk. Blaskovics László, Bálint Rezső, Holzwarth Jenő
- A Budapesti Kir/ályi/ Orvosegyesület Évkönyve
 Budapest, 1874 - 1937
- A Budapesti Kir/ályi/ Magyar/ Tudomány-Egyetem Fogászati Klinikájának évi kimutatása
 Budapest, 1897/98 - 1899/1900
- Budapesti Orvosi Ujság
 Tudományos és orvostársadalmi hetilap
 Budapest, 1.1903 - 42.1944
 Szerk. Angyán Béla, Schuschny Henrik, Barabás Zoltán, Frey Ernő
 Melléklapja: Bőr- és Bujakórtan, Fülészet; Fürdő és Vízgyógyászat, Gégészet, Gyermekorvos, Közegészségügyi és Törvényszéki Orvostudományi Szemle, Diéta és Fizikai Gyógyítómódok

Budapesti Pasteur-Intézet Statisztikája

Budapest, 1900

Előbb: Budapesti Egyetem Általános Kóros és Gyógytani Intézetével
Kapcsolatos Pasteur Intézet ... évi Működése

A Debreceni Tisza István Tudományos Társaság II. Orvos- Termé-
szettudományi Osztályának Munkái = Arbeiten der II. Medizi-
nisch-Naturwissenschaftlichen Stefan Tisza Gesellschaft in
Debrecen
Debrecen 1.1923/25 - 6.1936

Dolgozatok a Budapesti K/irályi/ M/agyar/ T/udomány/ Egyetem 2.
számu Sebészeti Klinikumáról
Budapest, 1.1877 - 8.1908

Dolgozatok az Egyetemi Bőrkórtani Intézetből
Budapest, 1901 - 1903
Szerk. Nékám Lajos
Főlapja: Orvosi Hetilap

Cukorbetegség Lapja
Cukorbetegség Egyesületének Hivatalos Közlönye
Budapest, 1.1933? - 3.1936
Szerk. Bekássy Jenő

A Dentista
A magyarországi fogművészek szakközlönye
Budapest, 1.1892 - 1.1893
Szerk. Susmann Zsigmond

Dentisten-Blatt
Id. Fogászok Lapja

Dermatologia
A bőrbajokkal foglalkozó tudományok haladását és terjesztését
szolgáló folyóirat
Budapest, 1.1929 - 4.1931
Szerk. Justus Jakab

Dietetás és Physikai Gyógyítómódok
Budapest, 1. [1903 - 5.] 1907
Szerk. Áldor Lajos, Reich Miklós, Kövesi Géza
Főlapja: Budapesti Orvosi Ujság

Dolgozatok a Szegedi Ferencz József Tudományegyetem Anatómiai és
Szövet-tani Intézetéből
Szeged, 1.192? - 7.1937/39?

Domáci Lekar
List za negovanje i čuvanje narodnog zdravlja
Pancsova 1.1871?
Szerk. Penčić K., Nenadović L.

Duna-Tiszaközi Gyakorló Orvosok Közlönye

Orvostudományi, orvostársadalmi és közegészségügyi havi folyóirat

Kecskemét 1.1935 - 3.1938

Szerk. Szarvas András, Méretay Sándor, Soós József

Utóbb: Kecskeméti Orvosi Kamara Hivatalos Lapja

Egészség

Folyóirat egészségtani ismeretek terjesztésére a közegészségügy érdekeinek előmozdítására

Budapest, 1.1887 - 58.1944

Egészség

Közegészséget szolgáló havi folyóirat

Kolozsvár 1.1935 - 4.1938

Szerk. Normand István

Egészség/ Politikai

Az egészségpolitikai Társaság orvosrendi folyóirata

Budapest, 1.1936 - 8.1944

Szerk. Nagy Kálmán

Egészséges Élet

Budapest, 1.1942 - 3.1944

Szerk. Sandelhausen Miklós

Egészségi és Életmentési Tanácsadó

Budapest, 1875/76

Szerk. Kelen József

Egészségi és Hasonszenvi Közlöny

A magyar hasonszenvi ügypártolók társulata

Budapest, 1.1877 - 2.1878

Szerk. Dudits Miklós

Előbb és utóbb: Hasonszenvi Közlöny

Egészségügyi Tanácsadó

Az ember és házi állatok bajaiban az egészség eszközeiről és szükségben lehető önszegedelemről alapos ismereteket terjesztő folyóirat

Budapest, 1.1864 - 5.1870

Szerk. Pete Zsigmond

Egészségőr

A "Zion" jótékonyági egyesület népszerű közlönye

Budapest 1.1896 - 9.1904

Szerk. Steinberger Zsigmond

Egészségpolitikai Szemle

Budapest, 1.1934 - 7.1940

Szerk. Born József

Egészségtani Lapok

Az emberi testnek egészséges és beteges állapotban természet-
szerű gondozására és ápolására vonatkozó ismereteket terjesztő
népszerű folyóirat

Budapest, 1.1877 - 3.1879

Szerk. Kodolányi Antal

Egészségtudományi Közlemények

Budapest, 1.1942 - 3.1944

Szerk. Darányi Gyula, Molnár Vilmos, Vitéz István

Egészségügy

Betegszállítási, fertőtlenítési, állategészségügyi, valamint
egyéb egészségügyi kérdéseket tárgyaló szaklap

Kispest, 1907

Szerk. Fodor Géza

Egészségügyi Alkalmazottak Lapja

Budapest, 1.1921 - 12.1932

Szerk. Antal Lajos, Szleben F. József

Utóbb: Betegápolásügy

Egészségügyi Almanach

A magyarországi orvosok, gyógyszerészek és állatorvosok hiteles
adatok alapján összeállított névjegyzékével

Budapest, 1.1902 - 2.1905?

Szerk. Chyzer Kálmán

Egészségügyi Ellenőr

Budapest, 1937

Szerk. Kemény László

Egészségügyi Értesítő

Budapest, 1.1893 - 4.1896

Szerk. Heltai Manó, Preysz Kornél

Egészségügyi Lapok

Folyóirat egészségügyi ismeretek terjesztésére

Budapest, 1.1901 - 2.1902

Szerk. Purjesz Ignác

Egészségügyi Lapok

Az alkoholizmus, a tüdővész és nemi betegségek elleni védekezés
tárgyában egészségügyi előadások által a közfelvilágosodás ter-
jesztését célzó népművelési, munkásvédelmi, társadalomegészség-
ügyi és közegészségügyi folyóirat

Budapest, 1.1908 - 11.1918

Szerk. Weiss Emil

Egészségügyi Mérnök

A "Magyar Iparteknika" állandó melléklete

Budapest, [1].1905 - 3.1907

Egészségügyi Munkás

A kórházi, fertőtlenítő, fürdő- szanatóriumi- temetőalkalmazot-
tak és orvosok érdekeit képviselő szaklap

Budapest, 1919

Szerk. Weisz Károly

Egészségügyőr

Betegszállítás, fertőtlenítés, állategészségügyi valamint egész-
ségügyi kérdéseket tárgyaló szaklap

Budapest, 1.1907

Szerk. Fodor A. Géza

Egészségvédelem

Népszerű egészségügyi ujság. A "Magyar Vöröskereszt" hivatalos
lapja

Budapest, 1.1925 - 8.1932

Szerk. Prager Márton

Utóbb: Iparegészségügy, Egészségvédelem

Egyesületi Élet

MONE Orvosnői Csoport

Budapest, 1940

Az Élet

Népszerű egészségügyi, életbuvárlati és társadalmi közlöny

Budapest, 1.1879

Szerk. Dudits Miklós

Az Élet

Alkohol ellenes valamint az elmebetegek ügyeivel foglalkozó lap

Nagykároly, 1.1906 - 3.1908

Szerk. Szentkirályi Sándor

Élet és Egészség

Közegészségügyi folyóirat. A természetszerinti gyógy mód terjesz-
tője

Budapest, 1.1900

Szerk. Földvári Jákó

Élet és Egészség

A természetes életmód és egészségápolás érdekeit szolgáló folyó-
irat

Ujpest, 1.1922 - 13.1939

Szerk. Koch Vilmos, Stein Hermann, Szántó Menyhért, Bród Miksa,

Veszélovsky Gyula

Életmentés és Egészség

Budapest, 1.1875

Szerk. Dudits Miklós

Életművészet

A gyakorlati életművészetet, kulturát és tudományt propagáló folyóirat, mely a világ legkiválóbb orvosai, tudósai és művészei által szálal meg, gyűjtve a legkülönbözőbb irányzatú fejlődést szolgáló tudásanyagot

Temesvár. /1/.1926

Szerk. Bár István

Életvédelem

Budapest, 1.1936 - 3.1938

Szerk. Halmay Elemér, Strausz István

Elme- és Idegkórtan

Budapest, 1.1904 - 6.1909

Főlapja: Orvosi Hetilap

Elmeorvosi Értekezlet Munkálatai

Budapest, 1.1900 - 6.1911?

Epol

Az Egészségpolitikai Társaság hivatalos lapja

Budapest, /1/.1936/37 - 8.1944

Szerk. Hudovernig Dezső, Nagy Kálmán

Az Erdélyi Múzeum-Egyesület Orvostudományi Szakosztályának Közleményei

Kolozsvár 1.1930 - 13.1942?

Erdélyi Orvosi Lap

Az Erdélyi Múzeum Egyesület orvostudományi szakosztályának hivatalos közlönye

Kolozsvár, 1.1920 - 6.1925

Szerk. Pártos Ervin, Dőri Béla, Filep Gyula, Koleszár István, Benedek László, Purjesz Béla

Erő és Egészség

A természetes gyógymód közlönye

Bp. 1.1911 - 4.1914

Szerk. Zelenyák János

Erőművi Gyógykezelés és Egészségi Utmutató

Budapest, 1.1881

Szerk. Dudits Miklós

Értesítő az Erdélyi Múzeum-Egyelet Orvos-Természettudományi Szakosztályából

Kolozsvár, 15.1890 - 61.1946?

Előbb: Orvostermészettudományi Értesítő

Fajegészségügy

A betegápolás gyermek és munkavédelem, iparegészségügy, tudó-vész és nemi betegségek, lakásügy és munkás jóléti intézmények szociális törekvéseinek tudományos közlönye

Bp. 1906 - 1908

Szerk. Pach Henrik

Utóbb: Szociális Egészségügy

Főlapja: Orvosok Lapja

Fizikai és Diétetikai Gyógyítómódok Közlönye
Budapest, 1.1899 - /2/.1900?

Fogászat és Fogtechnikai Szemle = Zahnheilkunde und Zahntechnik
Budapest, 1.1922

Fogászati Közlöny-
Budapest, 1.1928 - 2.1929
Szerk. Kreuter József

Fogászati Lapok
A fogtechnikusok Országos Szövetségének hivatalos lapja
Budapest, /1/.1906 - 2.1907
Szerk. Barna Izidor

Fogászok Lapja = Dentisten-Blatt
Budapest, /1/.1911 - 4.1914
Szerk. Doehner Kamill, Kreuter József

Fogművészek Lapja
A magyarországi fogtechnikusok és fogművészek érdekeit képviselő közlöny
Budapest, 1.1892

Fogorvosi Szemle
Magyar Fogorvosok Egyesületének hivatalos közlönye
Budapest, 1.1908 - 37.1944
Szerk. Kórmöczi Zoltán, Szabó József, Moralli Gusztáv, Varga István, Padányi Endre

Fogorvosok Lapja
Budapest, 1.1939 - 6.1944
Szerk. Horváth Lajos

Fogtechnika
Havi szemle
Budapest, 1.1929 - 6.1934

Fogtechnikai Szemle
Budapest, 1.1921 - 24.1944
Szerk. Podhradzky György, Lakatos Manó, Gerber Alajos

A Fogtechnikus
Budapest, [1].1909 - 5.1913
Szerk. Kórmöczi Gáspár

Fülészet
Budapest, 1902 - 1913
Szerk. Schvarcz Ede
Főlapja: Magyar Orvosok Lapja, Budapest Orvosi Ujság

Fürdő- és Vizgyógyászat

Budapest, 1903 - 1914

Szerk. Bosányi Béla, Schulhof Vilmos, Dalmady Zoltán

Főlapja: Budapesti Orvosi Ujság

Gégészet

Budapest, 1906 - 1913

Szerk. Baumgarten Egmont, Dohogány Zakariás, Navratil Dezső

Főlapja: Budapesti Orvosi Ujság

**A Gömörmegyei Orvos- Gyógyszerész Egylet és Orvosszövetség Évköny-
ve**

Rimaszombat 1911 - 1913

Gyakorló Orvos

Budapest, 1.1890 - 11.1900

Szerk. Róth Adolf, Hoványi Aladár, Stadler Károly

Utóbb: Orvosok Lapja

Gyermekepolás

Budapest, 1.1895 - 3.1897

Szerk. Breitenfeld Ferenc

Főlapja: Szülésznők Lapja

Gyermekepolás és Gyermekevédelem

Budapest, 1.1902 - 14.1915

Szerk. Szana Sándor

Főlapja: Jó Egészség

Gyermekegyógyászat

Budapest, 1898 - 1905

Szerk. Bokay János

Főlapja: Orvosi Hetilap

Gyermekeorvos

Budapest, 1903 - 1914

Szerk. Grósz Emil

Főlapja: Budapesti Orvosi Ujság

Gyermekevédelem

Az Országos Stefánia Szövetség folyóirata

Budapest, 1.1929 - 11.1939, 1.1939 - 6.1944

Szerk. Keller Lajos, Geguss Dániel, Máday István, Tábori Kornél,
Petri Pál, Pécsváry-Hermann Miksáné

Gynaekologia

A Budapesti Orvosegyesület Gynaekologikus Szakosztályának hiva-
talos közlönye

Budapest, /1/.1902-12.1913

Szerk. Tóth István, Temesváry Rezső, Scipiades Elemér

Főlapja: Orvosi Hetilap

Gyógyászat

Az orvostudomány hazai és külföldi fejlődésének, különösen gyakorlatának közlönye

Budapest, 1.1861 - 84.1944

Szerk. Poór Imre, Dulańska Géza, Schächter Miksa, Szénási Sándor, Lévy Lajos, Mohr Mihály, Schächter Dezső, Safranek János

Melléklapja: Honvédorvos, Medikus, Államorvos, Gyógyászati Közlemények

Gyógyászati Közlemények

Budapest, 1.1942 - 3.1944

Szerk. Safranek János

Főlapja: Gyógyászat

Gyógytudományi Szemle = L'Information Médicale

Kritikai orvostudományi értesítő

Budapest, 1.1936 - 3.1938

Szerk. Frisch Ernő

A Hasonszenvi Elven Alapuló Gyógyítástan Szakközlönye

Budapest, /1/.1895 - 5.1899

Hasonszenvi Közlöny

Alapos ismereteket terjesztő folyóirat a homeopatiáról

Gyöngyös 1.1864 - 2.1865

Szerk. Argenti Döme, Horner István, Bakody Tivadar

Utóbb: Hasonszenvi Lapok

Hasonszenvi Közlöny

A Magyar Hasonszenvi Ügypártolók Társulatának lapja

Budapest, 1.1877; 3.1879

Közben: Egészségi és Hasonszenvi Közlöny

Hasonszenvi Lapok

Budapest, 1866 - 1876

Szerk. Szontágh A[?], Hauszmann Ferenc, Argenti Döme, Balogh Tihamér, Bakody Tivadar

Házi Fogorvos

Ismeretterjesztő havi lap

Budapest, 1.1907 - 5.1911

Szerk. Margittai Szaniszló

Házi Orvos

Budapest, 1.1874

Szerk. Széll Lajos

Utóbb: Közegészségi Lapok

Házi Orvos

Havi szaklap

Budapest, 1.1908 - 2.1909

Szerk. Fürst Zsigmond

- A Háziorvos**
Családok egészségügyi tanácsadója
Bratislava, 1.1929 - 2.1930
Szerk. Lendvay Oszkár
- Heilmittelrevue**
Therapeutisches Organ
Sopron, 1.1903 - 11.1913
Szerk. Goldmann Hugó
- Hetijelentés, Általános Munkássegélyező és Rókkantpénztár**
Budapest, 1891 - 1894
- Hirnpathologische Beiträge**
Budapest, 1.1912 - 18.1938
- Homeopathia**
Budapest, 1895 - 3.1897
Szerk. Balogh Tihamér
- Homeotherapia**
A "Liga Homeopathica Internationalis" tagjainak 1935 aug. 19-től
25-ig tartandó X. ülésének alkalmából kiadott kongresszusi fo-
lyóirat
Budapest, 1935
Szerk. Schimert István
- Homöopathische Blätter**
Populäre Zeitschrift
Budapest, 1.1877 - 2.1878
- Honvédorvos**
Organ für das Sanitätswesen der Landwehr und die Interessen
der Landwehrärzte
Pest 1870
Szerk. Mangold Henrik
Főlapja: Ungarische Medizinische-chirurgische Presse
- Honvédegészségügy**
Orvostudományi folyóirat
Kassa, 1.1900
Szerk. Spatz Dávid, Berndák Haraszi Károly
- Honvédorvos**
A hazai katonaeorvosi intézmény tudományos és társadalmi érdekei-
nek közlönye
Budapest, 1.1888 - 27.1914
Szerk. Szénásy Sándor
Főlapja: Gyógyászat

Honvédorvos

A Honvédorvosok Tudományos Egyesületének Lapja
Budapest, 1.1929 - 16.1944
Szerk. Franz Géza

Hosszu Élet

Az egészségügyi szabályok, gyermekápolás, köztisztaság és fertőtlenítés népszerű ismertetésének közlönye
Budapest 1.1888 - 4.1891
Szerk. Lőrinczi Ferenc

Hőmérő

Mindnyájunk orvosi lapja
Budapest 1.1936 - 2.1938
Szerk. Bányász György, Kerekes László

Ifjúság és Egészség

Iskolaegészségügyi folyóirat
Budapest, 1.1898 - 3.1900

Ifjúság Orvosa = Der Jugendarzt

Az országos ifjúsági egészségügyi bizottság lapja
Budapest, 1.1942 - 3.1944
Szerk. Nagypataki Gyula, Botond Pál

L'Information Medicale

Ld. Gyógytudományi Szemle

Iparegészségügy

Budapest, 1.1902 - 17.1918
Szerk. Nagy Béla

Iparegészségügy, Egészségvédelem

Az Országos Közegészségügyi Egyesület Propaganda Szakosztályának közlönye
Budapest, 9.1933 - 14.1938
Szerk. Pályi Márton, Práger Márton
Előbb: Egészségvédelem

Iris

Folyóirat a dr. Péczely-féle szem diagnózis és a Hahnemann-gyógymód dr. Péczely által alkotott új rendszerének ismertetésére. Zeitschrift zur Bekanntmachung Dr. Péczely'schen Diagnose aus dem Augen und des durch Dr. Péczely gegründeten neuen Systems der Hahnemann'schen Heilmethode
Budapest 1.1887
Szerk. Pongrácz Béla

Das Irrenwesen Ungarns im Jahre ...

Ld. Magyarország Elmebetegügye az ... évben

Iskola és Egészség

Budapest, 1.1933/34 - 6.1938/39
Szerk. Braunhaftner Jenő

Jelentés az Országos Közegészségügyi Intézet Munkájáról
Budapest, 1.1927 - 16.1942

Jó Egészség
Fiume; 1.1893 - 2.1894
Szerk. Richtmann Mór

Jó Egészség
Népszerű egészségügyi ujság
Budapest, 1.1902 - 29.1938
Szerk. Apor Dezső, Nagy Albert, Somogyi Béla
Melléklapja: Gyermekápolás és Gyermekvédelem

Der Jugendarzt
Ld. Ifjúság Orvosa

Kecskeméti Orvosi Kamara Hivatalos Lapja
Kecskemét, 4.1939 - 9.1944
Szerk. Méretay Sándor
Előbb: Duna-Tiszaközi Gyakorló Orvosok Közlönye

Kékereszt Mozgalom Tudósítója
Budapest, 1.1936

Kimutatás a Gömörmegyei Közkórház Működéséről Rimaszombatban
Rimaszombat, 1887 - 1912

Kis Stomatologus
Budapest, 1934

Klinikai Füzetek
Jászberényi, 1.1891 - 25.1915
Szerk. Donáth Gyula

Kneipp-Lap
Az Országos Magyar Kneipp-egyesület hivatalos közlönye
Budapest, 1.1896 - 2.1897
Szerk. Árvay-Nagy Kálmán

Kneipp-Ujság
Budapest, 1.1899 - 4.1902
Szerk. Szalkay Gyula

Kórházi Szemle
A hazai kórházak gyógygyakorlat és orvosi irodalmi közlönye
Pozsony: 1.1865
Szerk. Zlamál Vilmos, ifj.
Utóbb: Orvosi Szemle

Korszerű Egészségvédelem
Budapest, 1.1939 - 6.1944

Közegészségügy
Budapest, 1.1906 - 3.1908

Közegészségi Lapok

Budapest, 1.1874 - 4.1877

Szerk. Széll Lajos

Előbb: Házi Orvos

Közegészségügy

Budapest, 1902 - 1903

Szerk. Schuschny Henrik

Utóbb: Közegészségügyi és Törvényszéki Orvostudományi Szemle

Főlapja: Magyar Orvosok Lapja

Közegészségügy

Az Országos Közegészségügyi Tanács hivatalos lapja

Budapest, 1.1909 - 10.1918

Szerk. Dóczi Pál, Klasz Pál

Közegészségügy és Törvényszéki Orvostan

Budapest, 1865 - 1897

Szerk. Fodor József

Főlapja: Orvosi Hetilap

Közegészségügyi Értesítő

Budapest, 1.1925 - 14.1938

Szerk. Hollós Gábor

Közegészségügyi Hírlap

Budapest, 1.1899

Közegészségügyi Kalauz

A hazai és külföldi hygienia egyetemes szakközlőnye

Budapest, 1.1879 - 36.1914

Szerk. Jutassy József, Lőrinczi Ferenc, Thim József

Melléklapja: Magyar Gyógyterem

Közegészségügyi Szemle

Hetilap Orvos-Gyógyszerészek számára

Budapest, 1.1887

Szerk. Muldirí Károly

Közegészségügyi Szemle

Budapest, 1.1890 - 2.1891

Közegészségügyi és Törvényszéki Orvostudományi Szemle

Budapest, 1904 - 1914

Szerk. Minich Károly, Schuschny Henrik

Előbb: Közegészségügy

Főlapja: Budapesti Orvosi Ujság

A Közkórházi Orvostársulat Évkönyve

Budapest, 1.1892/ - 49.1942

Laboratorium

Laboratoriumtulajdonos fogtechnikus-mesterek gazdasági közlönye
Budapest, 1.1930 - 2.1931
Szerk. Wachutka Ferenc

MABI Tudósító

Egészségvédelmi ismeretterjesztő havi folyóirat
Budapest 1942

Magyar Balneológiai Értesítő

Budapest, 1.1908 - 12.1919
Szerk. Papp Samu, Hankó Vilmos

Magyar Egyetemek Orvostudományi Naptára

Budapest, 1.1926 - 1.1934

Magyar Fogászati Szemle

A Stomatológusok Országos Egyesületének hivatalos lapja
Budapest, 1.1896/97 - 6.1902
Szerk. Bauer Samu, Fürst Károly

Magyar Fogorvosok Lapja

A Magyar Fogorvosok Egyesületének hivatalos közlönye
Budapest, 1.1905 - 2.1907
Szerk. Antal János

Magyar Fogorvosok Lapja

Az Orvosok Özvegy- és Árvasegélyező Egyesületének hivatalos köz-
lönye. A Magyar Fogorvosok Egyesületének hivatalos közlönye
Budapest, 1.1923 - 17.1939
Szerk. Bihari Jenő, Horváth Lajos

Magyar Fogtechnikus

A Budapesti Fogművészek Egyesületének lapja
Budapest, 1.1907 - 2.1908
Szerk. Róna Imre
Melléklet: Der Ungarischer Zahntechniker

Magyar Fogtechnikusok közlönye. Rundschau der Ungarischen Zahn- techniker

Budapest, 1.1903 - 2.1904
Szerk. Apfel József

A Magyar Fül- és Gégeorvosok Egyesületének Évkönyve

Budapest, 1.1895/ - 9.1904

Magyar Gyógyászat

Vác, 1.1898
Szerk. Roboz József

Magyar Gyógypaedagogia

Budapest, 1.1909 - 26.1938

Szerk. Berkes János, Ákos István, Eltes Mátyás, Schreiner Ferenc,
Tóth Zoltán, Ungermann József

Magyar Gyógyszerész És Ezzel Rokon Szakmák Értesítője

Misztótfalu, 1905 - 1906

Magyar Gyógyterem

Budapest, 1/1. 1879 - 3.1880

Szerk. Lőrinczi Ferenc

Főlapja: Közegészségügyi Kalauz

Magyar Ifjúsági Vöröskereszt

Budapest, 1.1922 - 24.1944

Szerk. Lőrinczy Erzsébet, Sebestyén Erzsébet, Móra László,
Szukováthy Imre

Magyar Katolikus Orvosok Szent Lukács Egyesületének Tudósítója

Budapest, 1.1935 - 10.1944

Szerk. Lessko Jenő, Láng Sándor

**Magyar Királyi Országos Közegészségügyi Intézet Összegyűjtött Köz-
leményei**

Budapest, 1.1928 - 13.1940

Magyar Kórház

Magyarország Klinikáinak és Kórházainak Szövetsége hivatalos
lapja

Budapest, 1.1932 - 13.1944

Szerk. Borszék Károly, Manninger Vilmos, Ráth A. Zoltán,
Simonovits István, Soós Aladár

Magyar Népegészségügyi Szemle

Egészségügyi, Embervédelmi és Népinevelő Folyóirat

Marosvásárhely 1.1933 - 11.1943

Szerk. Schmidt Béla, Szigeti Ernő

Magyar Nőgyógyászat = Ungarische Frauenheilkunde

Tudományos nőgyógyászati folyóirat

Budapest, 1.1932 - 7.1938

Szerk. Nemes József

Magyar Nőorvosok Lapja

A Magyar Nőorvosok Társasága és a Budapesti Kir. Orvosegyesület

Gynaekologiai szakosztályának hivatalos lapja

Budapest, 1.1938 - 7.1944

Szerk. Probstner Sándor, Szarka Sándor, Zoltán Imre

Magyar Orvos

Orvostársadalmi, orvos gazdasági és orvospolitikai szemle

Budapest, 1.1920 - ??1938

Szerk. Forbát Sándor

Magyar Orvosi Archivum

Budapest, 1.1892 - 45.1944

Szerk. Bokai Árpád, Klug Nándor, Lenhossék Mihály, Pertik Ottó,
Vámosy Zoltán

Magyar Orvosi Irodalom

Budapest, Eger, 1.1904 - 7.1910

Magyar Orvosi Revue

A külföldi orvosi irodalmat közvetítő orvostársadalmi folyóirat
gyakorló orvosok számára

Budapest, 1.1897 - 8.1904

Szerk. Mahler Gyula

Magyar Orvos-Sebészeti és Természettudományi Évkönyvek

Buda 1842 - 1846

Szerk. Schoepf-Merei Ágost

Magyar Orvosok Lapja

Tudományos és orvostársadalmi hetilap

Budapest, 1.1901 - 3.1903

Szerk. Hönig Izsó

Melléklapjai: Bőr- és Bujakórtan, Fülészet, Fürdő és Vizgyógyá-
szat, Közegészségügy, Fizikai Gyógyításmódok,
Sebészet, Szemészeti Lapok, Szülészet és Nőgyógyá-
szat, Törvények és Rendeletek, Urológia

Polytatása: Budapesti Orvosi Ujság

A Magyar Orvosok Lapja Almanachja az ... Évre

Budapest, 1.1903

Magyar Orvosok és Természetvizsgálók... Nagy Gyűlésének munkálatai

M.h. változó 1.1840 - 5.1844

Utóbb: Magyar Orvosok és Természetvizsgálók... Nagygyűlésének
Történeti Vázlata és Munkálatai

A Magyar Orvosok és Természetvizsgálók... Nagygyűlésének Történeti
Vázlata és Munkálatai

M.h. változó, 6.1880

Előbb: A Magyar Orvosok és Természetvizsgálók... Nagygyűlésének
Munkálatai

Utóbb: A Magyar Orvosok és Természetvizsgálók... Vándorgyűlésé-
nek Történeti Vázlata és Munkálatai

A Magyar Orvosok és Természetvizsgálók... Vándorgyűlésének Törté-
neti Vázlata és Munkálatai

M.h. változó 22.1882 - 41.1933

Előbb: A Magyar Orvosok és Természetvizsgálók... Nagygyűlésének
Történeti Vázlata és Munkálatai

Magyar Orvosok Tuberkulózis Egyesületének Munkálatai

Budapest, 1.1913 - 21.1940

Magyar Pathologusok Társasága Nagygyűlésének Munkálatai
Budapest, 1.1932/33 - 12.1943

Magyar Röntgen Közlöny

A röntgen- és rokon sugárzásokat tárgyaló tudományos folyóirat.
Tudományos folyóirat
Budapest, 1.1926/27 - 18.1944
Szerk. Kelen Béla, Ratkóczy Nándor

A Magyar Sebésztársaság Munkálatai
Budapest, 1.1907 - 27.1942

Magyar Stomatológiai Szemle

A stomatológia haladásáról és világirodalomról beszámoló tudományos folyóirat
Budapest, 1.1933 - 6.1938
Szerk. Vidor Lajos

A Magyar Szentkorona Országai Balneológiai Egyesületének Évkönyve
Budapest, 1891/92 - 1915/16

Magyar Urulógia

A Magyar Urulógiai Társaság hivatalos lapja
Budapest, 1.1938 - 7.1944
Szerk. Illyés Géza, Minder Gyula

Magyar Vöröskereszt

A Magyar Szent Korona Országai Vöröskereszt Egyesületének Közlönye
Budapest, 1.1900 - 25.1940
Szerk. Argay János, Divényi Rezső

Magyar Vöröskereszt

A Magyar Vöröskereszt hivatalos lapja
Budapest, 1943 - 2.1944

Magyar Vöröskereszt Egyesület Hivatalos Közleményei
Budapest, 1932 - 1934

Magyarország elmebetegügye Az ... Évben = Das Irrenwesen Ungarns im Jahre ... = Le Service des Aliénés en Hongrie Pendant l'Année...
Budapest, 1899 - 1915

Magyarország Közegészségügye Az ... Évben
Budapest, 1900 - 1914

The Medical Echo
Id. Medizinische Echo

Medikus

Az orvosi oktatás közlönye
Budapest, 1893 - 1914
Szerk. Schächter Miksa
Főlapja: Gyógyászat

Medikus Ujság

Budapest, 1.1935/36 - 3.1937/38

Szerk. Wajdits Géza

Medikusok Lapja

Orvostudományi és medikustársadalmi hetilap

Budapest, 1.1910

Szerk. Melha Armand

Das Medizinische Echo = Medical Echo

Budapest, 1901

Mentők Lapja

A Budapesti Önkéntes Mentőegyesület közlönye

Budapest, 1.1889 - 36.1944

Szerk. Kovách Aladár

Mitteilungen des Siebenbürgischen Aerztevereins

Medgyes, 1906/07 - 1911/12

Szerk. Siegmund H.

Moderne Therapie über Praktische Therapie und Pharmakologie

Budapest, 1.1911 - 4.1914

Szerk. Bella Alexander

Monatschrift Ungarischer Mediziner

Wissenschaftliche Organ für Ärzte und Naturforscher

Budapest, 1.1927 - 12.1938

Szerk. László Ernő János

MONE

A Magyar Orvosok Nemzeti Egyesületének hivatalos közlönye.

Orvostársadalmi szemle

Budapest, 1.1924 - 19.1942

Munkássport és Egészségügy

Budapest, 1.1924 - 2.1925

Szerk. Grünberger Emil

Napi Közlöny a Magyar Orvosok és Természetvizsgálók... Tartott

Nagygyűléséről

M.h. változó, 1863 - 1927

Népegészség és Tuberkulózis

Budapest, 11.1915 - 14.1918

Előbb Szanatórium Lapok

Népegészségügy

Közegészségügyi igazgatás.

Budapest, 1.1920 - 25.1944

Szerk. Gortvay György, Grosch Károly, Győri Tibor,

Kamocsay Jenő, Kolosváry Sándor

Melléklapja: A Zöld Kereszt

Nő- és Gyermekgyógyászat
Budapest, 1864 - 1865
Főlapja: Orvosi Hetilap

Nőgyógyászat és Szülészet Különös Tekintettel a Nőgyógyászattal
Határos Törekvésekre
Esztergom, 1.1917 - 2.1918
Szerk. Fonyó József

Odontotechnikai Közlöny = Odontotechnische Mitteilungen
Budapest, 1.1908
Szerk. Hirsch W. Mór

Odontotechnische Mitteilungen
Id. Odontotechnikai Közlöny

Odontoskop
Magyar fogászati folyóirat
Budapest, 1.1891 - 5.1897
Szerk. Iszlai József, Abonyi József

Oktató Házi orvos
Gyógytudományi és egészségügyi hetilap
Budapest, 1.1883 - 3.1885
Szerk. Bruck Lipót

Orr-, Gége- Fülgyógyászat
Budapest, 1.1903 - 3.1905
Szerk. Böhe Gyula, Krepuska Géza, Klug Nándor Ifj., Navratil
Imre, Onod Adolf

Országos Fogászati Közlöny
Budapest, 1.1906 - 3.1913
Szerk. Barna Izidor

Országos Fogászati Szemle = Revue der Zahntechniker Ungarns
Budapest, 1.1903 - 7.1910

Országos Mentőügyi Közlöny
A vármegyék és városok országos mentőegyesületének hivatalos
lapja
Budapest, 1.1931 - 14.1944
Szerk. Kovács Lajos

Országos Munkásbetegségélyező és Balesetbiztosítási Pénztár
Budapest, 1912 - 1918

Országos Orvoskamarai Közlöny
Az Országos Orvosi Kamara hivatalos közlönye
Budapest, 1.1937 - 8.1944
Szerk. Bakács György

Országos Orvos-Szövetség
Budapest, 1.1938 - 35.1932
Szerk. Jendrassik Jenő
Utóbb: Orvos-Szövetség

Az Orvos
Temesvár 1910 - 1911

Az Orvos
Az Alkalmazott Orvosok Szakszervezetének hivatalos közlönye
Budapest, 1919
Szerk. Décsi Imre

Az Orvos
Orvostársadalmi és orvosgazdasági folyóirat
Budapest, /1/.1931 - 9.1938
Szerk. Linhardt Árpád

Orvos-Gyógyszerészeti Értesítő
Budapest, 1.1886 - 2.1887
Szerk. Telegdi Béla

Az Orvosi Gyakorlat Kérdései
Budapest, 1.1928 - 17.1944
Szerk. Gerlóczy Géza, Milkó Vilmos
Főlapja: Orvosi Hetilap

Orvosi Értesítő
Gyakorló orvosok közlönye
Budapest, 1.1892
Szerk. Juszth Imre

Orvosi és Gazdasági Tudositások
/Kassa/, /1/, 1-3.1803
Szerk. Sándorfi József

Orvosi Havi Értesítő
Budapest, /1.1910/ - 15.1915: NS.1=16.1934 - 5=19.1934
Szerk. Hönig Izsó

Orvosi Heti Szemle
Folyóirat gyakorló orvosok számára
Budapest, 1.1886 - 7.1914
Szerk. Flesch Nándor, Heltai Manó

Orvosi Hetilap
Budapest, 1.1857 - 88.1944 -
Szerk. Markusovszky Lajos stb.
Melléklapjai: Szemészet, Nő és Gyermekgyógyászat, Közegészség-
ügyi és Törvényszéki Orvostan, Gyermekgyógyászat,
Orvosi Gyakorlat Kérdései, Orr- Gége- Fülgyógyá-
szat, Gynaekologia, Orvostudományi Közlemények,
Újabb Gyógyszerek és Gyógymódok, Dolgozatok az
Egyetemi Bőrkórtani Intézetből, Elme- és Ideg-
kórtan

Orvosi Hírlap

Társadalmi Hetilap

Budapest, 1.1936 - 9.1944

Szerk. Huzly Imre

Orvosi Közélet

Orvostársadalmi lap

Budapest, 1.1932 - 5.1936

Szerk. Biró Gyula, Fodor Pál

Orvosi Közlöny

Orvostudományi és orvos társadalmi szaklap

Budapest, 1.1901 - 11.1912

Szerk. László Frigyes

Orvosi Napló

Budapest, 1860

Szerk. Sugár Fábíusz

Orvosi Praxis

Budapest, 1.1934 - 5.1938

Szerk. Jakab László

Orvosi Szakközlöny

A hazai s külföldi bőr- és bűjagyógyászati, szülészet, nőgyógyászat és gyermekgyógyászat közlönye

Budapest, 1.1896

Szerk. Aschner Arthur

Orvosi Szakvélemények

Az orvosi gyakorlat terén előforduló összes szakvéleményezések közlönye

Budapest, 1.1895 - 2.1896

Szerk. Lőrinczy Ferencz

Orvosi Szemle

Budapest, 1.1936 - 3.1938

Szerk. Rigó László

Orvosi Szemle

Budapest, 1.1881

Szerk. Schwartzner Ottó

Orvosi Szemle

Pozsony 2.1866

Szerk. Zlamál Vilmos, ifj.

Előbb: Kórházi Szemle

Orvosi Szemle - Revista Medicală

Orvostudományi Közlöny

Kolozsvár, 1.1928 - 11.1938

Szerk. Kastály Gábor

Orvosi Tájékoztató
Budapest, 1910
Szerk. Pesti Emil

Orvosi Tár
Pest 1831 - 1833; 1838 - 1848
Szerk. Bugát Pál, Flór Ferenc, Toldi /Schedel/ Ferenc

Orvosi Tudósító
Budapest, 1.1932 - 5.1936
Szerk. Zárday Imre

Orvosi irodalmi Közlöny
Szemle a nemzetközi orvosi irodalom terén megjelenő művekről
Budapest, 1.1894 - 5.1898
Szerk. Purjesz Ignác

Orvosképzés
Orvosi továbbképzés központi bizottsága
Budapest, 1.1911 - 34.1944
Szerk. Burger Károly, Darányi Gyula, Grósz Emil, Julán István,
Scholtz Kornél, Simonovits István

Az Orvosnő
A Magyar Orvosnők Országos Egyesülete Hivatalos közlönye. Társadalmi, egészségvédelmi és orvostudományi szaklap
Budapest, 1.1938 - 4.1941
Szerk. Gemessy Piroska

Orvosok és Gyógyszerészek Lapja
Orvosi és gyógyszerésztársadalmi közlöny
Debrecen 5.1934 - 9.1938
Szerk. Rex Sándor
Előbb: Vidéki Orvosok és Gyógyszerészek Lapja
Melléklapja: Orvostörténelem

Orvosok Lapja
Budapest, 11.1900 - 29.1918; /1.1920/ - 3.1922
Szerk. Hönig Izsó, Loránd Gyula, Kelen József, Márk Dezső,
Walkó Rezső
Előbb: Gyakorló Orvos
Melléklapja: Fajegészségügy, Socialis Egészségügy

Orvosok Lapja
A gyakorló orvosoknak referál a gyógytudományok haladásáról
Temesvár, 1.1920 - 12.1931
Szerk. Szana András
Utóbb: Terápia

Orvos-Szövetség
Budapest, 36.1933 - 47.1944
Szerk. Keleti József, Korbuly Emil
Előbb: Országos Orvos-Szövetség

Orvosszövetség

A Podkarpatska Rusi Orvosszövetség és Podkarpatska Rusi
Fogorvosok Egyesületének hivatalos lapja
Užhorod /Ungvár/ /1.1928/29/ - 6.1933/34

Orvostermészettudományi Egylet Évkönyve
Pozsony 1884 - 1889

Orvostermészettudományi Értesítő

Kolozsvár, 1.1876 - 14.1889

Szerk: Hőgyes Endre, Koch Antal, Entz Géza, Klug Nándor, Belky
János

Utóbb: Értesítő az Erdélyi Múzeum-Egylet Orvos-Természettudo-
mányi Szakosztályból

Orvostermészettudományi Szemle

Nagyvárad, 1.1876

Szerk. Barlanghy Adorján

Orvostörténelem

Debrecen, 1.1937 - 2.1938

Szerk. Diósadi Elekes György

Főlapja: Orvosok és Gyógyszerészek Lapja

Orvostudományi Közlemények

Budapest, 1.1940 - 3.1944

Szerk. Vámosy Zoltán

Főlapja: Orvosi Hetilap

Orvostudományi Szemle

Budapest, 1.1926 - 13.1938

Szerk. Schächter Dezső

Orvosügy

Magyarország orvosainak társadalmi közlönye

Zombor 1.1897 - 2.1898

OTI és MABI Tanácsadó

Budapest, /1./1935 - 4.1938

OTI-MABI-Utmutató

Társadalombiztosítási szakértésítő

Budapest, 1.1934 - 5.1938

Övd Egészségedet

Tüdővész elleni Masaryk Idga a Csehszlovák Vöröskereszt egye-
sület közreműködésével

Liptovsky Svätý Mikuláš 1.1932

**Österreichisch-Ungarisches Centralblatt für die Medicinischen
Wissenschaften**

Wien, 1.1890 - 13.1902

Österreichisch-Ungarische Vierteljahrschrift für Zahnheilkunde
Wien, 1.1885 - 34.1918

Pénztári Orvosok Lapja
Pénztárorvosi és orvostársadalmi közlöny
Budapest, 1.1928 - 5.1944
Szerk. Stiller Jenő

Pester Medizinische-Chirurgische Presse
Budapest, 7.1871 - 1918
Szerk. Tuszkai Ödön
Előbb: Ungarische Medizinisch-Chirurgische Presse

Pesti Szegény-Gyermekekórház-Egylet Évkönyve
Budapest, 1878 - 1879

Physikai Gyógyítómódok
Mechanotherapie. Thermotherapie
Budapest, 1902
Szerk. Reich Miklós
Főlapja: Magyar Orvosok Lapja

Pozsonyi Természettudományi és Orvosegylet Közleményei
Pozsony 1873 - 1915

Der Praktische Arzt
Deutsche Ausgabe des Fachblätter "Gyakorló Orvos"
Budapest 1.1890 - 11.1900
Szerk. König-Mosonyi Ignác, Roth Adolf, Schwarz Karl

Praxis Medici
A "Kisebbségi Orvosok Jóléti Szövetségének" hivatalos lapja
Temesvár 1.1924 - 17.1940
Szerk. Fischer Ferenc, Fischer Ferencné, Lukáts Jenő

Psychologia
Tudatalatti problémák, orvosi kérdések, sexualpsychologia,
gyermek lélektan
Budapest, 1.1938
Szerk. Sugárné Gyémánt Irén

Revista Medicală
Id. Orvosi Szemle, Kolozsvár

Revue der Zahntechniker Ungarns
Id. Országos Fogászati Szemle

Röntgen Közlöny
Budapest, 1.1926 - 16.1942

Röntgenologia
A magyar röntgentársaság hivatalos közlönye
Budapest, 1.1922/ - 8.1929
Szerk. Nagy Andor

Rundschau der Ungarischen Zahntechniker
Id. Magyar Fogtechnikuskok Közlönye

Sanatorium Revue
Internationales Organ der Privatkranken Anstalten
Budapest, /1/.1936 -
Szerk. Eber Imre

Sebészet
Budapest, 1901 - 1903
Szerk. Herczel Manó
Főlapja: Magyar Orvosok Lapja

Sebészet
Budapest, /1/.1903 - /12/.1914
Szerk. Herczel Manó
Főlapja: Budapesti Orvosi Ujság

Sebészet
Sebészeti és nőgyógyászati hetilap
Budapest, 1.1894 - 2.1895
Szerk. Kertész József

Sebészeti Almanach
Pest 1843
Szerk. Pap Ignác

Le Service des Aliénés en Hongrie Pendant l'année ...
Id. Magyarország Elmebetegügye az... évben

Siemens Orvostechnikai Szemle
Szakközlemények a röntgentechnika és elektrodinamika köréből
Budapest, 1.1932 - /8/.1939
Szerk. Egressi Zoltán, Jordán Márton

Sociális Egészségügy
A betegápolás, gyermek- és munkavédelem, iparegészségügy, tüdő-
vész és nemi betegségek, lakásügy és munkásjóléti intézmények
socialis törekvéseinek tudományos közlönye
Budapest, /1.1907?/ - 8.1914
Szerk. Gyömörey Oszkár, Szana Sándor
Előbb: Fajegészségügy
Főlapja: Orvosok Lapja

Sportorvos
Budapest, 1.1933 - 10.1942
Szerk. Kellner Dániel, Nagypataki Gyula, Szukováthy Imre
/Főlapja: Testnevelés/

Stomatologia
Külföldi fogászati irodalmat referáló folyóirat
Budapest, 1.1928 - 3.1930
Szerk. Reinhardt Péter, Petrényi Elek, Bihari Jenő

Stomatologiai Közlöny

A Stomatologusok / Fogorvosok / Országos Egyesületének hivatalos közlönye

Budapest, 1.1902 - 13.1914

Szerk. Madzsar József, Rottenbiller Ödön, Szabó József

Stomatologiai Közlöny

Budapest, 1.1937 - 3.1939

Szerk. Landgraf Ervin

Studies from the Institute of Medical Chemistry University Szeged

Szeged, 1.1941/42 - 3.1943

Szanatoriumi Lapok

A József kir. herceg Szanatorium-Egyesület Hivatalos Értesítője

Budapest, 1.1905 - 10.1914

Szerk. Pakots József, Verner László, Werhardt János

Utóbb: Népegészség és Tuberkulózis

Szemészet

Magyarország Szemorvosi Egyesületének hivatalos közlönye

Budapest, 1/1. 1864 - 80.1944

Szerk. Hirschler Ignác, Schulek Vilmos, Grósz Emil,

Horay Gusztáv, Pellóthy Béla, Grósz István,

Főlapja: Orvosi Hetilap

Szemészeti Lapok

Budapest, 1902 - 1903

Szerk. Goldzieher Vilmos

Főlapja: Magyar Orvosok Lapja

Szociális Orvostudomány

Tudományos havi folyóirat

Budapest, 1.1934 - 2.1935

Szerk. Wallenstein Árpád

Szülészet és Nőgyógyászat

Budapest, 1902

Szerk. Dirner Gusztáv

Főlapja: Magyar Orvosok Lapja

Szülészet és Nőgyógyászat

Budapest, 1/1.1903 - 12/1.1914

Szerk. Bäcker József, Dirner Gusztáv, Rotter Henrik

Főlapja: Budapesti Orvosi Ujság

A Szülészeti

Budapest, 1.1911 - 6.1916

Szülészeti Lapja

Budapest, 1.1893 - 49.1944

Szerk. Breitenfeld Ferenc, Dirner Gusztáv, Farkas József,

Wiesinger Frigyes, Wukow Józsa

Mellékletje: Gyermekekölés

Teleia

Népies felvilágosító és intéző folyóirat. A nemi betegségek ellen alakult "Teleia" egyesület hivatalos lapja
Budapest, 1.1923 - 18.1940
Szerk. Emődi Aladár, Gagus Dániel

Terápia

Orvosok Lapja
13.1932 - 22.1940
Szerk. Szana András
Előbb: Orvosok Lapja, Temesvár

Természet-Gyógyász

Az ésszerű élet- és gyógymód közlönye
Nyíregyháza, 1.1874 - 2.1875
Szerk. Ungerleider Jónás

A Természetszerű Gyógyeljárás

Budapest, 1.1894 - /3/.1896
Szerk. Vaisz Lajos

Természettudományi Szemle

Biharmegyei orvos-, Gyógyszerész és Természettudományi Egylet közlönye
H.n. 1874

Therapia

Orvosi folyóirat. A szlovenszkói és podkarpatszkaruszi orvosi kamara és a csehszlovák orvosok központi egyesített XXXIV és XXXV. zsupáinak hivatalos lapja
Pozsony, 1.1922 - 17.1938
Szerk. Fless Gyula, Sági Béla

Therapia

A gyakorló orvos lapja
Budapest, 1.1924 - 15.1938
Szerk. Báron Gyula

Therápiái "PRO MEMORIA"

Eredeti közlemények kivonata
Ujpest, 1939 - 1942
Szerk. Boer Tibor

Therápiás közlemények

Budapest, /1/.1929 - 16.1944
Szerk. Balla Béla, Bucholcz János, Janovics András

T/örökbálinti/ Sz/anatóriumok/ T/ársasága/

Híradó
/Budapest/, /1.1937/ - 2.1938

Tuberculozis

Budapest, 1.1929 - 2.1930
Szerk. Müller Vilmos

Tuberkulózis

Budapest, 1.1903 - 16.1918

Szerk. Kuthy Dezső, Tauszk Ferenc

Utóbb: Tüdőbeteg gondozás és Tuberkulózis

Tuberkulózis

Magyar Tüdőbeteg gondozó és Gyógyintézeti Orvosok hivatalos lapja

Budapest, 1.1933 - 4.1936

Szerk. Pekanovich István

Utóbb: Tuberkulózis elleni küzdelem

Tuberkulózis Elleni Küzdelem

Tudományos és szociális orvosi folyóirat

Budapest, 3.1937 - 8.1944

Előbb: Tuberkulózis

Tüdőbeteg gondozás és Tuberkulózis

A tuberkulózis elleni küzdelem Országos Bizottságának, a hazai tüdővész ellenes mozgalomnak hivatalos közlönye

Budapest, 17.1925 - 28.1936

Szerk. Parassin József, Báthory Aladár

Előbb: Tuberkulózis

Uj Magyar Orvos Nemzedék

Az ifjú orvos társadalom érdekeiért küzdő tudományos társadalmi folyóirat

Budapest, 1.1934 - 2.1935

Szerk. Ottó Imre

Ujabb Gyógyszerek és Gyógymódok

Budapest, 1894 - 1899

Szerk. Bókai Árpád

Főlapja: Orvosi Hetilap

Ujabb therápiás eredmények

Budapest, 1.1933 - 6.1938

Szerk. Lasztoricza Sándor

Ungarische Beiträge zur Augenheilkunde

Leipzig, Wien, 1.1895 - 3.1903

Ungarische Frauenheilkunde

Id. Magyar Nőgyógyászat

Ungarische Medizinische-Chirurgische Presse

Monatschrift für die praktische Heilkunde

Pest, 1.1865 - 6.1870

Szerk. Mangold Henrik

Melléklapja: Honvéddarzt

Utóbb: Pester Medizinische-Chirurgische Presse

Ungarische Medizinische Presse
Wochenschrift für praktische Aerzte
Budapest, 1.1896 - 11.1906
Szerk. Tuszkai Ödön

Ungarische Medizinische Revue
Budapest, 1.1901 - 4.1904
Szerk. Fried S/ándor/

Der Ungarischer Zahntechniker
Budapest, 1907 - 1908
Szerk. Dick János, Körmöczy Gáspár
Főlapja: Magyar Fogtechnikus

Ungarisches Archiv für Medizin
Wiesbaden, 1.1893 - 3.1895
Szerk. Bókai Ottó, Klug Ferdinand, Pertik Ottó

Unsere Gesundheit
Temesvár, 1898 - 1900
Szerk. Szana Sándor

Urulogia
Budapest, 1902
Szerk. Feleki Hugó
Főlapja: Magyar Orvosok Lapja

Urulogia
Budapest, /1/.1903 - /12/.1914
Szerk. Feleki Hugó
Főlapja: Budapesti Orvosi Ujság

Urulógiai Szemle
Budapest, 1.1908 - 2.1909
Szerk. Haberer Jonathan Pál, Illyés Géza
Főlapja: Orvosi Hírlap

Védelem
Orvos-társadalmi szaklap
Stubnyafürdő, /1/.1914
Szerk. Jakobovics Mór

Védőhímlőoltás
Dés, /1.1896/ - 3.1898

Verhandlungen der Ungarischen Arztlichen Gesellschaften
Budapest, 1.1929 - 9.1937
Szerk. Alföldy Béla

Verhandlungen der Ungarischen Pathologischen Gesellschaft
Debrecen, 1937 - 1940

- Verhandlungen des Vereins für Naturkunde zu Presburg
 Pozsony 1.1856 - 9.1866
 Utóbb: Verhandlungen des Vereins für Natur- und Heilkunde zu
 Presburg
- Verhandlungen des Vereins für Natur- und Heilkunde zu Presburg
 Pozsony, N.F. 1.1869/70 - 23.1912
 Előbb: Verhandlungen des Vereins für Naturkunde zu Presburg
- Vidéki Orvosok és Gyógyszerészek Lapja
 Orvosok és Gyógyszerészek Lapja
 Debrecen, 1.1930 - 4.1933
 Szerk. Lengyel Zoltán, Rex Sándor
 Melléklapja: Orvostörténelem
- Vidéki Pénztári Orvosok és Vidéki Gyógyszerészek
 Debrecen, 1.1930
 Utóbb: Vidéki Orvosok és Gyógyszerészek Lapja
- Vizgyógyászati /Heti/ Közlemények
 Budapest, 1.1900 - 7.1907
 Szerk. Pajor Sándor
- Volksgesundheit
 Medgyes, 1.1901/2 - 9.1910/11
 Szerk. Siegmund Henrik
- A Vöröskereszt
 Szombathely, 1914
- Zahnheilkunde und Zahntechnik
 Id. Fogászat és Fogtechnikai Szemle
- Zeitschrift für Natur- und Heilkunde in Ungarn
 Pest, Sopron, 1.1850 - 11.1860
 Szerk. Wachtel Dávid
- A Zöld Kereszt
 Tudósító egészségügyi védőnők részére
 Budapest, 1.1930/- 15.1944
 Szerk. Boros Margit, Grosch Károly, Mezey Margit,
 Petress József, Steller Mária, Wacker M. Alexandra
 Főlapja: Népegészségügy

K ö z l e m é n y e k - H í r e k

Az OOKDK tájékoztatás-gépesítési továbbképző tanfolyamát 1976 márciusa és novembere között rendeztük meg.

A tanfolyamon 27 könyvtárosunk vett részt. Az előadásokat az OMKDK, a KMK, a KGMMTTI e témában legjobb szakemberei tartották. A hallgatóknak nehéz dolguk volt, mert kevés még ebben a témában a magyar nyelvű, hozzáférhető irodalom. Ezért volt feltétlenül szükséges, hogy a résztvevők minden előadást meghallgassanak. A 3 vagy ennél több alkalommal igazolatlanul hiányzóknak - az említett ok miatt - nem is tudtunk bizonyítványt adni. Szerencsére csak két könyvtárosunk nem kapott ilyen alapon bizonyítványt.

A bizonyítvány másik feltétele a három főtémából írt házfeladat volt. Ezt a feltételt 5 hallgató nem teljesítette. Így végeredményben 20 könyvtárosunknak tudtuk hivatalosan igazolni, hogy ezt a korszerű ismereteket nyújtó tanfolyamot elvégezte.

A dolgozatok közül nagyon sok jelesen, sok jól és kevés közepesen sikerült. Elfogadhatatlan egy sem volt.

Az orvosi könyvtárosok 2. versenyének egyik pontja, hogy a gépesítési-tanfolyamot elvégezzék a versenyben résztvevő könyvtárosok. Ezért 1977. szeptemberétől a Könyvtártudományi és Módszertani Központtal együttesen újra meghirdetjük ezt a tanfolyami formát.

x x x

1977. februárjában megindítottuk - valószínűleg utoljára - következő középfoku szakkönyvtárosképző tanfolyamunkat. Az oktatás 3 csoportban, 51 hallgató részvételével folyik.

J E L E N S Z Á M U N K C I K K E I N E K
R E F E R Á T U M A I

Abstracts of articles published in present issue

The Hungarian medical library network held its 7th national conference of medical librarians and medical consultants on October 5-6, 1976. Summaries of the delivered lectures are as follows:

Iván FORGACS spoke on the importance of information and medical library work.

Sándor SZÉKELY evaluated the development of the network which, following the extensive period of the first 15 years, entered into an intensive phase. In all libraries where full-time librarians are active literary researches and selective dissemination of information are carried out. As regards information basis that of journals somewhat increased. 1600 kind of journals are taken in 9800 copies; in the last three years however the quantity of acquired books decreased: the network acquired some 4000 volumes.

Ernő NAGY

Forms of interlibrary cooperation put in the new library statutes

This lecture presented the second Hungarian Library Law with special regard to library cooperation. The new Library Law consists of four parts: statute, enacting clause, guiding principles and methodological guides.

According to the new demands library cooperation must be interpreted on a broader form than was formerly the case: library network is not the sole but only one form of cooperation, in addition to co-operative subject specialization and to other forms.

Ibolya BILLÉDY

In her contribution she pointed out that, apart from the readiness for cooperation, it is extremely important that libraries should make use of the available services and that they should not want to establish such self-made services which are already at disposal.

Imre BODOR

Integration. New organizational statutes on the basis of hospital organization

In 1976 the integration of Hungarian health institutions was implemented. The regional leading hospitals were merged with the ambulatory institutions of their cities and with a great part of hospitals functioning in their counties. Integration means some

kind of financial unity, common, centralized management and sanitary service system. The ministerial order is of compass character, the method of its execution depends on local conditions.

The new system has consequences too in connection with hospital libraries, first of all the method of acquisition and recording will change about.

In the Baranya County holdings were united, a common inventory composed and libraries, functioning in different institutions, became under the highest authority of the librarian being active in the leading hospital of the county.

Migály DANIS

In his contribution he described the experiences gained in Bács-Kiskun County. Library holdings of institutions forming one integral unit get into the stock of the leading library which - in such a way - increases to over 10 000 volumes and should offer to all physicians in the county the needed information. To perform work on a high level at least three full-time qualified librarians should be appointed.

Imre WAGNER

In his contribution he mentioned that according to his experiences in the Baranya County the scope of duties of special library service, going on in the merged institutions, do not change, at best - even if not promptly - they increase. More labour forces and mechanization at an accelerated pace are needed in the central library.

The new situation requires the preparation of new organizational statutes, too. Therein the method of acquisition, registration and services must be laid down in detail. The medical consultant, functioning by the leading librarian, must receive a farer reaching authority than he had till now and even extend it to the whole county. The leading hospital library will play an important role in the guiding of book and journal acquisitions of the whole county; the allotment of the county's budgetary will be carried out there considering local requirements.

Sándor SZABÓ

Forms of library training

Library training in Hungary is going on on three levels. The high levels are the university education, specializing in librarian-teacher studies and the adult educator-librarian training in the

teacher's training colleges.- The medium level was carried out by the special courses guided by the National Széchényi Library on a high level. The lower level training for voluntary librarians was offered by basic courses lasting one week.

Professional knowledge of those who passed the special courses on medium level was on a par with those who were qualified at the teacher's training colleges, but their diploma was not considered as a high degree qualification. This is why the Ministry of Culture passed a decree which will clear away this social injustice: all librarians, qualified on the medium level and working in libraries, may go in for an examination of Marxism and librarianship, in case their leaders propose them; the latter subject comprehends the knowledge on modern mechanization of information. A thesis must be submitted for the degree and librarians have to defend it in front of a state examining body.

About two thirds of those who have passed their final examinations aspire after this complementary examination. The lack of medium cadres will present itself as a new problem. They want to stop this gap with the training of pupils in secondary schools: library subjects will be taught in some secondary schools. Those who have gained their secondary school leaving certificate will receive a diploma of a technician.

Éva EGRY

Formation of stock

It is possible to collect literature of a special field, aiming at completeness, but the lack of funds keeps this work within bounds. Another reason is the want of space and the staffing problems. A great deal also depends on the librarian's efficiency. Some good practical advices: when ordering books, the reviews in periodicals may be well utilized. Proposal for factual book distributing catalogues. Utilization of network lists covering duplicates when the holding is completed. It is advisable to have a look at the book in question - if it is already available in the country -, prior to whatever ordering to see whether it is, as a matter of fact, needed. Discarding of stock belongs to the development of holdings, too: the withdrawal of outdated, damaged books and journals; for this working process a new, modified regulation was issued in 1975.

Katalin OSTORHARICS

In her contribution she discussed the changes of languages in the holdings and the problems arising from them. In the hospital library of the Győr County medical literature was mainly in German. In the last 10 years young physicians rather read in English. It is obvious that one has to concentrate - according to demands - on medical literature in English. But the literature in German should not be discarded only for language purposes. Placing new orders - especially in case of journals - the scope of subjects and their intrinsic values should be considered in the first place.

Agnes SCHWANNER

In her contribution she pointed out the "fair" proportions of the development of holdings. In addition to the known aspects /proportion by thematic, language, year of publication/ the librarian is influenced by such objective aspects, too, that he gives preference to the specialists better interested in medical literature.

To comply with the really proper proportions the preliminary acquisition catalogues are of great assistance.

To get better acquainted with the works which may be ordered the union catalogue can help a lot. The exchange of duplicates may help when holdings must be completed. In both cases the network centre has plenty to do.

As regards the discarding from the stock, the contributor maintains her point, namely, that old journal volumes should be kept, the more so as the series present a great value as a whole even if previous volumes are less used.

Katalin SÁRLÓS

In her contribution she gave account on her experiences gained in the leading hospital library of the Fejér County. This leading hospital has Forint 350 000.- for acquisition purposes. This is such a considerable sum that even county demands can be considered. Requirements for journals are met by means of circulation. A new demand is to provide health middle cadres with special literature. During the year 1976 some lessons were given in hospitals - within the scope of continuing training - for nurses dealing with library and literature use. The activity has been carried out by the librarian. The need for more good books to supply middle cadres with appeared and the network centre should - among others - pay more attention to recommend such kind of books.

Erika ILLIK

Information offered by the own and external sources of the
special library

The basic task of the libraries are nowadays less important for the network than is the final result, namely, the quantity and level of the information offered to physicians.

After having presented the medical library situation in the Békés County, the lecturer reported on the way how they make use of the available funds. They are subscribed to 148 kinds of journals /which is a considerable quantity in a county hospital/ and each important medical field has its abstracting journal. The most important reference book is the Index Medicus. As regards the abstracting journals, in case of identical topics they consider which one has to be ordered. E.g. they gave up to order Excerpta Medica Neurology and Neurosurgery to the advantage of Zentralblatt für die gesamte Neurologie und Psychiatrie because the latter abstracts psychiatric articles too in addition to neurosurgery.

Describing her search activity she emphasized that it is important the physician should orientate the librarian about his problem: which part and from which aspect is he interested in the subject thus the librarian can get at the search in another way and the result will be an intense relevance.

Vera KALIAY

In her contribution she presented her performed information work in a special institute, in the special library of the Budapest Institute of Public Hygiene and Epidemics. She started with the catalogues up to the selective dissemination of information, touching upon all library works. Their 87 Hungarian and 71 foreign journals are regularly circulated to all departments. They acquire all necessary abstracting journals and contrary to several practices in libraries they circulate them too. The library carries out Selective Dissemination of Information in 48 topics. The surveyed topics are recorded on visual punched cards. She described the documents which help her in the information work. They are, in general, bordering documents /documents dealing with water conservancy, health protection, soil science, technology, city supervision/ which may be interesting for the other 24 network libraries of similar line.

Ilona PASZTOR

Library micro-network within the hospital

For the most part Hungarian hospitals are arranged by pavilion block system; at the same time the premises of the central library are generally confined and out of date, their room is not sufficient. In the course of years the so-called "department libraries" were developed. The advantage of such a decentralization is that the specific material needed is at hand; but there are a number of disadvantages, namely, that - among others - physicians from other departments obtain the books required by them conditionally only, although they have the right to them.

A right proportion must be maintained between the books and journals kept in the centre and issued to the departments which - under the given conditions - is sometimes extremely difficult. As a matter of fact, completely specific materials should be issued for the departments, in the first place those which can be considered as working tools. The other materials, mainly journals, should be kept in the central library. The hospital micro-network must be developed by and made more living with the following services: 1/ circulating the list of current journals; 2/ publishing of yearly accessioning lists; 3/ circulating current journal numbers; 4/ co-ordinating of orders; 5/ complementary work in the field of union catalogues; 6/ preparing and administrating the deposit records.

Dániel KÖNCZÖL

He presented in his contribution the library "micro-network" of the János Hospital of Budapest. This hospital of 2500 beds, extending over 82 "hold of land" /some 1100 English acres/ has 29 theoretical and clinical departments. The number of deposit "micro units" runs to 22 and 80% of the library holding is arranged here. Here a recognized example of the inevitable decentralization can be seen with the disadvantage of an unsuitable filing.

According to the lecturer's opinion, in the individual departments of hospitals with pavilion block system, the professional literature of working tool character must be absolutely available but the outlaid documents should amount to not more than 10-15% of the total holding.

A new problem arose in the hospitals connected with acquisition, namely, that credit for special purpose granted by the Hungarian Academy of Sciences. The hospital departments each may pur-

chase for this sum professional literature, too; however, they do not co-ordinate sufficiently with the central library and purchase the duplicates, too. This new activity reminds the librarians that this problem must be dealt with separately in the working order of the hospital.

Gyula BATARI

Hungarian medical and health journals /1803-1944/

Recording of the nearly 150 journals is important, mainly from the medico-historical aspect. The source of the compilation is the catalogue of the Newspaper Department of the National Széchényi Library as well as Hungarian and foreign bibliographies and lists.

The data are: title of the journal and change of their title, preliminaries of the journals, title in foreign language, year of first publication, number of volume, editor's name and the place of publication.

Рефераты статей данного номера журнала

7. конференция венгерских библиотекарей и врачей-консультантов состоялась 5-6 октября 1976 г. в организации венгерской сети медицинских библиотек. В нижеследующем приводятся краткие выводы докладов:

Иван ФОРГАЧ говорил о важном значении информации и работы медицинских библиотек.

Шандор СЕКЕЙ излагал развитие сети, в котором после экстенсивной фазы первых 15 лет отмечается начало интенсивной фазы. Каждая библиотека, в которой работает библиотекарь по штатной должности, выполняет решительную службу и избирательное распределение информацией. Что касается базы для информационной работы, фонд журналов в определенной степени увеличен: библиотеки получают 1600 журналов разного типа в 9800 экземплярах, однако количество доставленных книг за последние 3 года уменьшилось на 30%: сеть доставляет ок. 4000 томов.

Эрнё НАДЬ

Виды межбиблиотечного сотрудничества в новых библиотечных уставах

Доклад посвящен венгерскому библиотечному закону № 2., особенно с точки зрения межбиблиотечного сотрудничества. Новый закон состоит из 4 разделов, а именно: устав, инструкция, директивы и методические указания.

Согласно последним требованиям межбиблиотечное сотрудничество следует понимать в более широком смысле: библиотечная сеть является не единственной, лишь одной из разных форм сотрудничества наряду с кооперацией по профилю и с другими способами.

Ибоя БИЛЛЕДИ

в своем выступлении подчеркнула, что помимо готовности взаимодействовать очень важно, чтобы библиотеки пользовались имеющимися обслуживаниями и не хотели сами создать такие службы, которые уже существуют.

Имре БОДОР

Интеграция. Новые организационные уставы с учетом
больничной организации

В 1976 году была выполнена интеграция венгерских медицинских учреждений. Областные ведущие больницы были объединены с амбулаторными учреждениями данного города и с многими лечебными учреждениями области. Интеграция заключается в общности материальных средств, в общем централизованном руководстве и в общем медицинском обслуживании. Постановление министра носит генеральный характер, способы его выполнения зависят от местных условий.

Новая система оказывает действие и на больничные библиотеки, прежде всего изменяется метод увеличения фонда и учета.

В области Баранья фонды были объединены, ведется общая инвентарная книга и библиотеки, работающие в разных учреждениях, подчинены библиотечарю ведущей областной больницы.

Михай ДАНИШ

в своем выступлении ознакомил с опытом работы в области Бач-Кишкун. Фонд библиотек учреждений, включенных в организационное единство, входит в фонд ведущей больницы, который таким образом состоит из более 10.000 томов и служит базой для информирования врачей области в целом. Для высококачественной работы нужно было бы иметь по меньшей мере 3 квалифицированных библиотечаря.

Имре ВАГНЕР

в своем выступлении отметил, что по его опыту, приобретенному в области Баранья в объединенных учреждениях не изменяется задача спецбиблиотек, в крайнем случае — хотя не сразу — расширяется по объему. Однако, возникла необходимость в увеличении личного состава в центральной библиотеке и в ускорении темпа автоматизирования работы там же.

Новое положение потребует, кроме того, составление новых организационных уставов, в которых следует детально определить методы увеличения фонда, регистрации и служб. Врач-консультант при ведущем библиотекаре должен получить более широкий круг полномочий, распространяя на всю область. В руководстве доставкой книг и журналов для всей области библиотека ведущей библиотеки будет играть важную роль, там распределяется бюджет области с учетом местных требований.

Шандор САБО

Виды подготовки библиотекарей

В Венгрии подготовка библиотекарей происходит на трех уровнях. Верхний уровень — подготовка библиотекаря-преподавателя в университете и подготовка культработника-библиотекаря в высшем педагогическом училище. Средний уровень — специальные курсы в течение 2,5 лет для подготовки квалифицированных кадров под руководством Государственной Библиотеки имени Сеченьи. Низший уровень — недельные основные курсы для библиотекарей на общественных началах.

Специальные знания лиц, окончивших спецкурсы средней степени, были равноценными слушателям, окончившим высшее педагогическое училище, все-таки их дипломы не принимали как документы

высшего образования. Поэтому Министерством Просвещения было издано постановление для ликвидации этой общественной несправедливости; каждый библиотекарь среднего образования, работающий в библиотеке, если его руководители рекомендуют, может сдать экзамен по марксизму и библиотечной науке типа перехода в другое учебное заведение, причем последняя распространяется и на современные знания по автоматизации информации. Должен составить дипломную работу, которую защищают библиотекари на госэкзамене.

Приблизительно две трети лиц, имеющих среднее образование, желает сдать экзамен для получения высшего образования. Возникает новая проблема: недостаток кадров средней степени. Решить проблему можно в рамках преподавания в гимназиях: в определенных средних школах внедряют в учебную программу библиотечные дисциплины. Лица, которые сдали экзамен на аттестат зрелости, получают диплом техника.

Эва ЭГРИ

Изменения фонда библиотек

Правда, специлитературу по отдельным специальностям можно собирать стараясь к полноте, однако это ограничивается недостаточностью материальных средств, мест и личного состава. Много зависит также от деловитости библиотекаря. Вот несколько практических советов: для заказов можно хорошо пользоваться рецензиями книг, опубликованными в журналах. Рекомендованы конкретные каталоги для распространения книг. Для укомплектования фонда можно использовать списки избыточных экземпляров в сети. Перед заказами целесообразно посмотреть данную книгу — если находится в стране — и решить вопрос, что фактически необходима-ли. Сюда относится также уменьшение фонда: застарелые, разрушенные книги

и журналы необходимо забраковать, для выполнения этой задачи в 1975 году было издано новое модифицированное постановление.

Каталин ОСТОРХАРИЧ

в своем выступлении говорила об изменении языка фонда и о связанных с этим проблемах. В библиотеке областной больницы г. Дьёр зарубежная спецлитература в основном была написана на немецком языке. За последние 10 лет молодые врачи больше читают на английском языке. Поэтому вполне понятно, что удельный вес — согласно требованиям — необходимо изменить. Однако, только по языковым аспектам нельзя забраковать более старую спецлитературу главным образом немецкого языка. Во время заказов новой литературы — особенно в отношении журналов — необходимо прежде всего учитывать тематику и ценность.

Агнеш ШВАННЕР

в своем выступлении говорила о "справедливых" пропорциях увеличения фонда. Помимо известных аспектов /пропорциональность по темам, языкам, годам издания/ библиотекари ведутся и такими субъективными факторами, что оказывают предпочтение специалистам, показывающим больший интерес к спецлитературе.

В соблюдении правильных пропорций значительную помощь оказывает предварительный каталог приобретений.

Сводный каталог способствует лучшему ознакомлению с заказываемыми работами. В дополнении фонда же хорошо оправдалась акция обмена дубликатами. Центр библиотечной сети имеет много задач в отношении вышеуказанных.

Что касается исключения из фонда высказывает мнение о необходимости сохранения старых томов журналов, так как серия в общем считается ценной даже в случае, если старые томы менее

ходкие по сравнению с новыми.

Каталин ШАРЛОШ

в своем выступлении сообщила об опыте, приобретенном в библиотеке ведущей больницы обл. Фейер. Ведущая больница располагает 350.000 Форинтами для увеличения фонда. Эта — такая сумма, что можно учесть и областные требования. Круговым движением журналов удовлетворяют требования.

Новым заданием является снабжение средних медицинских кадров спецлитературой. В больницах в 1976 году в рамках усовершенствования медсестры также прослушали несколько часов о способах пользования библиотекой и спецлитературой. Библиотекарь проводил занятия. Нужно было бы иметь больше высококачественных книг для средних кадров, поэтому необходимо уделить большее внимание на литературу такого профиля в списках рекомендованных книг, изданных центром библиотечной сети.

Эрика ИЛЛИК

Информация из собственных и внешних источников
спецбиблиотеки

Сегодня для сети вместо основных задач библиотек важным является исход работы: количество и качество информации, полученных врачами.

После изложения опыта работы медицинской библиотеки области Бекеш рассказала, как использовали полученный материальный фонд. Они получают 148 видов журналов /это довольно много в областной больнице! / и по каждой врачебной специальности важного значения имеют реферативный журнал. Основным вспомогательным изданием является Index Medicus . В отношении реферативных журналов аналогичной тематики тщательно обсуждают вопрос о том,

какого лучше заказать. Так, например, отказались от *Excerpta Medica Neurology and Neurosurgery* в пользу *Zentralblatt für die gesamte Neurologie und Psychiatrie*, так как в последнем наряду с нейрохирургией опубликованы и рефераты по психиатрии.

Излагая решительную работу подчеркивала необходимость того, чтобы врач ознакомил библиотекаря с его проблемой, т.е. какие аспекты темы в каком отношении интересны для него, потому что библиотекарь при этом лучше может выполнить задачу и с лучшим эффектом.

Вера КАЛЛАИ

в своем выступлении ознакомила с информационной работой, проведенной в специальном институте, в специализированной Санитарно-эпидемиологической Станции г. Будапешт, начиная от каталогов до избирательного распределения информации, включая все виды библиотечной работы. 87 венгерских и 71 зарубежный журналов регулярно циркулируют в отделениях. Доставляют все необходимые реферативные журналы и в отличие от общей библиотечной практики последние также рассылают. Избирательное распределение информации проводится по 48 темам. Регистрация данных по темам выполняется на светокартах. Излагает документы, весьма полезные для информационной работы. Они в большинстве документы смежных областей /по водному делу, общественной гигиене, почвоведению, по техническим темам, по благоустройству города/ и интересны также для других 24 сетевых библиотек подобного профиля.

Илона ПАСТОР

Микробиблиотечная сеть внутри больницы

Венгерские больницы в большинстве размещены в павильонах,

в то же время помещения центральной библиотеки обычно небольшие, застарелые, недостаточны для размещения литературы. Поэтому в течение многих лет были созданы так наз. "библиотеки отделений". Преимущество децентрализации такого типа заключается в том, что необходимый специфический материал имеется на месте, но существуют и недостатки, в частности, что врачи других отделений получают необходимые для них книги только посредственно, пренебрегая свои права.

Безусловно необходимо сохранить правильные пропорции в отношении книг, журналов, имеющихся в центральной библиотеке и выданных в отделения, а это в данных условиях нелегко. Отделениям, на самом деле, необходимо отдать только совершенно специфический материал, носящий характер средства труда. Остальные, прежде всего журналы, необходимо сохранить в центральной библиотеке. Микробиблиотечную сеть больницы следует усовершенствовать следующими службами: 1/ рассылка списка текущих журналов, 2/ издание списка годового увеличения книжного фонда, 3/ рассылка номеров текущих журналов, 4/ координирование заказов, 5/ восполнение центральных каталогов, 6/ составление и ведение депозитных учетов.

Даниел КЕНЦЕЛ

в своем выступлении излагал "микробиблиотечную сеть" Больницы им. Яноша г. Будапешт. В больнице на 2500 койках, занимающей 82 гектара территории, функционируют 29 теоретических и клинических отделений. Число депозитных "микроединиц" 22 и последние содержат 80% библиотечного фонда. Вот, классический пример вынужденной децентрализованности со всеми недостатками плохого размещения.

По мнению докладчика отдельные отделения больниц павильонной системы должны иметь спецлитературу типа средства труда, но выданные документы не должны превосходить 10-15% общего фонда.

В отношении увеличения фонда больниц как новая проблема возникла выдача целевого кредита Академией Наук. Больничные отделения могут доставить спецлитературу и в рамках этого кредита, однако, потому что недостаточно координируют заказы с центральной библиотекой, получают также дубликаты. Эта новая акция должна обратить внимание библиотекарей на то, чтобы занимались специально данной проблемой в распорядке больницы.

Дьюла БАТАРИ

Венгерские медицинские и санитарные журналы /1803-1944/

Учет почти 150 журналов имеет значение прежде всего с точки зрения истории медицины. Источником служил каталог газетного архива Государственной Библиотеки имени Сеченьи, кроме того, библиографии и тематические списки венгерских и зарубежных журналов.

Регистрированные данные следующие: заглавие и изменения заглавия, предыдущее издание, заглавие на иностранном языке, год первого издания, номер тома или годового комплекта, название редактора и место издания журнала.

